

महाराष्ट्र विधानपरिषद

दुसरे अधिवेशन, २०१९

तारांकित प्रश्नोत्तरांची यादी

सोमवार, दिनांक २४ जून, २०१९ / आषाढ ३, १९४१ (शके)

- (१) वित्त व नियोजन, वने मंत्री
 - (२) ग्रामविकास, महिला व बालविकास मंत्री
 - (३) वैद्यकीय शिक्षण, जलसंपदा व लाभक्षेत्र विकास मंत्री
 - (४) परिवहन, खारभूमी विकास मंत्री
 - (५) रोजगार हमी मंत्री
 - (६) पर्यटन व राजशिष्टाचार मंत्री
 - (७) विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्ग कल्याण मंत्री
 - (८) जलसंधारण मंत्री
- यांचे प्रभारी विभाग

प्रश्नांची एकूण संख्या - ९३

शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालय, नागपूर
येथे कॅन्सर रुग्णालयाचे बांधकाम सुरु करण्याबाबत

- (१) * ४७५३६ श्री.गिरीशचंद्र व्यास, प्रा.अनिल सोले, श्री.रामदास आंबटकर, श्री.नागोराव गाणार : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४१२४९ ला दिनांक ५ जुलै, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) नागपूर शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालयाचे (मेडीकल) येथील टी.बी. वार्डाच्या परिसरातील रेडिओथेरेपी विभागाचे श्रेणीवर्धन असलेले

कॅन्सर रुग्णालयाकरीता ७६ कोटी १० लक्ष निधीची मंजूरी देण्यात आली असल्याचे दिनांक २७ एप्रिल, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने कॅन्सर रुग्णालयाचे बांधकाम सुरु करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालय नागपूर येथे कर्करोग उपचाराच्या सोयी सुविधा निर्माण करण्यासाठी रेडीओथेरेपी विभागाचे श्रेणीवर्धन अंतर्गत आवश्यक असलेले बांधकाम करण्यासाठी रुपये ७६.१०५८ कोटी इतक्या रकमेच्या अंदाजपत्रकास दिनांक ०६/०३/२०१९ च्या शासन निर्णयान्वये प्रशासकीय मान्यता देण्यात आलेली आहे.

(२) उपरोक्त बांधकामामध्ये आवश्यक असणाऱ्या बाबींची माहिती नागपूर सुधार प्रन्यास यांना उपलब्ध करून देण्यात आली असून त्यानुषंगाने नागपूर सुधार प्रन्यास, नागपूर मार्फत पुढील कार्यवाही सुरु आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

निळवंडे धरणाच्या कालव्यांची कामे प्रलंबित असल्याबाबत

(२) * ४७७३८ डॉ.सुधीर तांबे : दिनांक १९ डिसेंबर, २०१७ रोजी सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आलेल्या अतारांकित प्रश्नोत्तरांच्या यादी क्रमांक ७ मधील प्रश्न क्रमांक ३३०६२ ला दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) निळवंडे धरणाच्या कालव्यांची कामे अनेक वर्षांपासून प्रलंबित आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या कामासाठी केंद्र शासनाने व साई संस्था यांनी निधी मंजूर केला आहे, हे खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदरहू निधी किती दिला आहे व ही कामे केव्हापासून सुरु होणार आहे वा येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) अंशतः खरे आहे.

(३) श्री.साई बाबा संस्थान, विश्वस्त व्यवस्था शिर्डीकडून रुपये ५०० कोटी निधी उसनवार तत्वावर (बिनव्याजी परत करण्याच्या बोलीवर) मंजूर केला आहे. तसेच नाबार्ड अंतर्गत ३ वर्षात एकूण रुपये १८९.३५ कोटी निधी मंजूर केला आहे.

सन २०१९-२० च्या अर्थसंकल्पीय तरतुदीनुसार या आर्थिक वर्षात नाबार्ड अंतर्गत रुपये ७० कोटी तरतुद करण्यात आलेली आहे. तसेच सन २०१९-२० साठी रुपये १०.१४ कोटी शासन अंशदान मंजूर करण्यात आलेले आहे. प्राप्त शासन अंशदानातून सद्यःस्थितीत निळवंडे धरणांच्या कालव्यांची कामे प्रगतीत आहे.

श्री.साई बाबा संस्थान, विश्वस्त व्यवस्था शिर्डीकडून निळवंडे धरणाच्या डाव्या व उजव्या कालव्यांच्या विकासासाठी रुपये ५०० कोटी इतका निधी उसनवार तत्वावर (बिनव्याजी परत करण्याच्या बोलीवर) जलसंपदा विभागाच्या अखत्यारितील गोदावरी मराठवाडा पाटबंधारे विकास महामंडळ औरंगाबाद यांना देण्यासाठी "एक विशेष बाब" म्हणून देण्यास मान्यता देण्याबाबत विधी व न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांनी शासन निर्णय दिनांक ३०/११/२०१८ व १३/१२/२०१८ अन्वये मान्यता दिलेली आहे.

गोदावरी मराठवाडा पाटबंधारे विकास महामंडळ, औरंगाबाद व श्री.साईबाबा संस्थान, विश्वस्त व्यवस्था शिर्डी यांच्यामध्ये सामंजस्य करार (MoU) करण्यासाठी महामंडळ कार्यालयाचे पत्र दिनांक ०३/०१/२०१९ अन्वये सामंजस्य कराराचे प्रारूप श्री.साईबाबा संस्थान, विश्वस्त व्यवस्था शिर्डी यांना पुढील कार्यवाहीसाठी पाठविण्यात आले आहे. त्याबाबत मा.उच्च न्यायालय खंडपीठ औरंगाबाद येथे श्री.साईबाबा संस्थान, विश्वस्त व्यवस्था शिर्डी यांचेकडून मिळणाऱ्या निधी वितरणा विरोधात जनहित याचिका क्र. १५२

(श्री.संदिप विजय कुलकर्णी वि. महाराष्ट्र शासन) दाखल करण्यात आलेली आहे. यावरील मा.उच्च न्यायालयाच्या निर्देशानुसार निधी वितरणास मनाई केली आहे. सद्यःस्थितीमध्ये मा.न्यायालयात सुनावणी प्रगतीत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

नंदुरबार शहरात पेट्रोल व डिझेल वरील सेस वगळण्याबाबत

(३) * ४७८८४ श्री.चंद्रकांत रघुवंशी, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई

जगताप : सन्माननीय वित्त मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) नंदुरबार शहरात पेट्रोल व डिझेल वरील सेस २०१९ पर्यंत काढण्यात येईल असे आश्वासन मा.नगरविकास राज्यमंत्री यांनी दिले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, किती दिवसात सेस हटविण्यात येणार आहे,
- (३) असल्यास, नंदुरबार या आदिवासी शहरातील पेट्रोल व डिझेलवरील सेस रद्द करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुधीर मुनगंटीवार : (१) व (२) शासनाच्या दिनांक ३० डिसेंबर, २०१६ च्या अधिसूचनेनुसार सेस दिनांक ३१ डिसेंबर, २०१९ पर्यंत लागू असेल.

(३) सेस लागू करण्याबाबतची अधिसूचना दिनांक ३१ डिसेंबर, २०१९ पर्यंत लागू असल्याने सेस रद्द करण्याचा संबंध येत नाही.

(४) लागू नाही.

ममदापुर (ता.येवला, जि.नाशिक) येथील प्रस्तावित

मेळाच्या साठवण तलावाच्या निविदेबाबत

(४) * ४७७०७ श्री.किशोर दराडे, श्री.दत्तात्रय सावंत, श्री.बाळाराम पाटील : तारांकित प्रश्न क्रमांक २७१८५ ला दिनांक ३० मार्च, २०१७ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय जलसंधारण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) ममदापुर (ता.येवला, जि.नाशिक) येथील प्रस्तावित मेळाच्या साठवण तलावाच्या कामाची निविदा काढण्यात आली, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, ममदापुर येथील पाण्याच्या साठवण तलावाचे सन २०१४ मध्ये भूमिपूजन झाले असून काम सुरु झाले नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त मेळाच्या साठवण तलावाच्या कामासाठी जमिनीची हस्तांतरण प्रक्रिया प्रलंबित असून या कामासाठी वन विभागाकडून परवानगी देण्यास दुर्लक्ष होत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर कामाला चालना देण्यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा.डॉ. तानाजी सावंत : (१) होय, हे खरे आहे.

- (२) भूमिपूजनबाबत क्षेत्रिय कार्यालयास ज्ञात नाही.
- (३) मेळ्याच्या साठवण तलावाच्या कामासाठी वन जमीन प्रस्ताव ऑनलाईन तसेच ६ प्रतीत वन विभागास सादर करण्यात आला असून वन विभागामार्फत स्विकारण्यात आला आहे. सदर प्रस्तावासाठी दिनांक २८/१२/२०१८ व दिनांक २४/४/२०१९ रोजी वनरक्षक पुर्व विभाग नाशिक यांच्यामार्फत स्थळपाहणी करण्यात आलेली आहे.
- (४) ऑनलाईन प्रस्ताव सादर केल्यानंतर प्रस्तावासाठी दिनांक २८/१२/२०१८ व दिनांक २४/४/२०१९ रोजी झालेल्या स्थळ पाहणीतील उपस्थित मुद्द्यांची पूर्तता करण्यात आलेली आहे. वन प्रस्तावास मान्यता प्राप्त होताच योजनेचे काम त्वरीत हाती घेण्यात येईल.
- (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात जलयुक्त शिवाराच्या कामात गैरव्यवहार झाल्याबाबत

- (५) * ४७०१५ श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.किरण पावसकर, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.खवाजा बेग, अॅड.राहुल नार्वेकर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.आनंद ठाकूर : सन्माननीय जलसंधारण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात जलयुक्त शिवाराच्या कामात झालेल्या गैरव्यवहाराची चौकशी करण्यासाठी लाचलुचपत प्रतिबंधक विभागाला तत्कालिन कृषी आयुक्तांनीच लेखी विरोध केला असल्याचे दिनांक २६ मार्च, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने तत्कालिन कृषी आयुक्तांच्या विरोधात तसेच या गैरव्यवहारातील कोट्यवधीची रक्कम वसूलीबाबत आणि सहभागी कर्मचाऱ्यांविरुद्ध लाचलुचपत विभागाला आलेल्या तक्रारीनुसार कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा.डॉ. तानाजी सावंत : (१) अंशतः खरे आहे. यासंदर्भात अँगोवन या वृत्तपत्रात बातमी प्रसिध्द झाली होती.

(२) श्री.बाळासाहेब ऊर्फ मारुती काळूराम चौधरी यांचे दिनांक ९ फेब्रुवारी, २०१८ रोजीच्या तक्रार अर्जानुसार पुरंदर तालुक्यांतील जलयुक्त शिवार योजनेतील अनियमितते प्रकरणी लाचलुचपत प्रतिबंध विभागाने गुप्त चौकशी करून, तक्रारीमध्ये तथ्य असल्याचे नमूद केले आहे. त्यानुषंगाने जलसंधारण विभागाकडे सदर प्रकरणी उघड चौकशी करणेची परवानगी मागण्यात आली होती. तथापि, अर्जदाराचे तक्रार अर्जास अनुसरून दिनांक ०५/०४/२०१८ चे आदेशानुसार कृषी आयुक्तालयस्तरावरून सहसंचालक (मृद व जलसंधारण) यांचे अध्यक्षतेखाली चौकशी समिती गठीत करून चौकशीची कार्यवाही पुर्वीच सुरू आहे.

त्यामुळे प्रस्तुत प्रकरणाची विभागामार्फत चौकशी सुरू असल्याने लाचलुचपत विभागामार्फत उघड चौकशी करणे संयुक्तिक वाटत नसल्याचे अभिप्राय आयुक्त कृषी यांनी शासनास कळविले ते विचारात घेऊन शासनाने उघड चौकशीस परवानगी नाकारली आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**अलिबाग (जि.रायगड) तालुक्यातील श्रीगांव धरणाच्या
पाण्यापासून शेतकरी वंचित असल्याबाबत**

(६) * ४६५८० श्री.जयंत पाटील : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) अलिबाग (जि.रायगड) तालुक्यातील पाणी टंचाईवर मात करण्यासाठी श्रीगांव येथे सन १९८५ मध्ये धरण बांधण्यात आला आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदर धरणातील पाणी परिसरातील गावांना पिण्यासाठी आणि शेतीसाठी मिळावे यासाठी कालवे व पाईपलाईनही टाकण्यात आली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, मागील २६ वर्षांत पाटबंधारे विभागाच्या निष्क्रियतेमुळे शेतकरी हक्काच्या पाण्यापासून वंचित राहिले आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने श्रीगांव धरणाच्या परिसरात असलेल्या गावांना पिण्यासाठी व शेतीसाठी पाणीपुरवठा करण्याबाबत कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) होय.

श्रीगांव लघुपाटबंधारे प्रकल्प सन १९८८ मध्ये बांधण्यात आला आहे.

(२) होय.

(३) नाही.

श्रीगांव लघुपाटबंधारे प्रकल्पाच्या माध्यमातून परिसरातील एकूण ५ ग्रामपंचायतींना पिण्यासाठी पाणी उपलब्ध करून देण्यात येते. तसेच श्रीगांव व पोयनाड गावातील शेतीला पाण्याचा लाभ होत आहे. श्रीगांव लघु पाटबंधारे प्रकल्पाच्या लाभधारक शेतकऱ्यांच्या मागणीनुसार पाणी उपलब्ध करून देण्यात येते. सन २०१८-१९ हंगामामध्ये प्रकल्पामध्ये पूर्ण क्षमतेने साठा झालेला नसल्याने शेतीसाठी पाणी सोडण्यात येवू नये म्हणून श्रीगांव ग्रामपंचायतीने पत्राद्वारे कळविले होते. त्यामुळे सन २०१८-१९ या हंगामामध्ये सिंचनास पाणी सोडण्यात आलेले नाही.

(४) या प्रकल्पातील संबंधित गावांना पिण्यासाठी आणि शेतीसाठी पाणीपुरवठा करण्यात येत आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**काळी दौलत (ता.महागाव, जि.यवतमाळ) येथे
वृक्ष लागवडीमध्ये गैरव्यवहार झाल्याबाबत**

(७) * ४७३६६ श्री.हरिसिंग राठोड : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) काळी दौलत (ता.महागाव, जि.यवतमाळ) येथे वन परिक्षेत्रांतर्गत सामाजिक वनीकरण विभागामार्फत वृक्ष लागवड करण्यात आली असून, यामध्ये लाखो रुपये खर्च करूनसुद्धा यातील बहुतांश झाडे करपली असल्याची बाब माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, कासोळा, कोडगाव, खडका मार्गालगत असलेल्या खड्यात, झाडे नसतानाही त्याची देयके काढून लाखो रुपयाचा गैरव्यवहार झाल्याची बाब निदर्शनास आली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने दोषी अधिकारी व कर्मचारी यांच्यावर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुधीर मुनगंटीवार : (१) व (२) हे खरे नाही.

काळी दौलत (ता.महागाव, जि.यवतमाळ) येथे वन परिक्षेत्रांतर्गत, सामाजिक वनीकरण विभागामार्फत वृक्ष लागवड करण्यात आली नाही.

तसेच यवतमाळ वनवृत्तांतर्गत पुसद वन विभागातील मौजा कासोळा, कोडगांव खडका मार्गालगत वनक्षेत्रावर घेण्यात आलेल्या रोपवनातील माहे ऑक्टोबर, २०१८ चे जिवंत रोपांचे मोजणी अहवालानुसार जिवंत रोपांची संख्या अनुक्रमे ९४%, ९१% व ६३% एवढी होती.

तसेच पुसद वन विभागास प्राप्त अनुदान व तरतुदीनुसार खर्च करण्यात आलेला आहे.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

सातव्या वेतन आयोगाबाबत बक्षी कमिटीने केलेल्या शिफारशी

(८) * ४६९९१ श्री.कपिल पाटील : सन्माननीय वित्त मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील शासकीय, निमशासकीय कर्मचारी तसेच शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी यांना सातवा वेतन आयोग लागू करताना बक्षी कमिटीने केलेल्या खंड १ व खंड २ मधील सर्व शिफारशी अंमलात आणलेल्या नाहीत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, खंड १ व खंड २ मधील अंमलात न आणलेल्या शिफारशींचे स्वरूप काय आहे,

(३) असल्यास, सहाव्या वेतन आयोगातील त्रुटीसंदर्भात बक्षी कमिटीने सुचविलेल्या उपाययोजनांची अंमलबजावणी झालेली नसल्याची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुधीर मुनगंटीवार : (१) अंशतः खरे आहे.

बक्षी समिती अहवाल खंड-१ मधील सर्व शिफारशींबाबत शासन निर्णय वित्त विभाग, क्रमांक : वेपुर-२०१८/प्र.क्र.४४/सेवा-९, दिनांक १ जानेवारी, २०१९ आणि शासन निर्णय वित्त विभाग, क्रमांक : वेतन-१११९/प्र.क्र.३/सेवा-३, दिनांक १ जानेवारी, २०१९ अन्वये निर्णय घेतले आहेत.

या निर्णयाच्या अनुषंगाने राज्य शासकीय कर्मचाऱ्यांना शासन अधिसूचना वित्त विभाग क्रमांक : वेपुर-२०१९/प्र.क्र.१/सेवा-९, दिनांक ३० जानेवारी, २०१९ अन्वये सुधारित वेतनसंरचना लागू करण्यात आली आहे तसेच शासन निर्णय, वित्त विभाग, क्रमांक : वेतन-१११९/प्र.क्र.३/२०१९/सेवा-३, दिनांक २ मार्च, २०१९ अन्वये तीन लाभांची सुधारित सेवांतर्गत आश्वासित प्रगती योजना लागू करण्यात आली आहे. बक्षी समितीच्या अहवालातील परिच्छेद ४.७ मधील मंत्रालयीन लिपिक-टंकलेखक संवर्गाच्या सुधारित

वेतनस्तरासंदर्भातील शिफारशीबाबत स्वतंत्रपणे अभ्यास करून निर्णय घेण्यात येणार आहे. बक्षी समितीच्या अहवालाचा खंड-२ अद्याप शासनास सादर झालेला नाही, त्यामुळे या शिफारशीबाबत अद्याप निर्णय व्हायचा आहे.

(२) बक्षी समितीच्या अहवालातील परिच्छेद ४.७ मधील मंत्रालयीन लिपिक-टंकलेखक संवर्गाच्या सुधारित वेतनस्तरासंदर्भातील शिफारस आहे. याबाबत स्वतंत्रपणे अभ्यास करून निर्णय घेण्यात येणार आहे. बक्षी समितीच्या अहवालाचा खंड-२ अद्याप शासनास सादर झालेला नाही, त्यामुळे या शिफारशीबाबत अद्याप निर्णय व्हायचा आहे.

(३) सहाव्या वेतन आयोगातील त्रुटीसंदर्भातील बक्षी समितीच्या अहवालाचा खंड-२ अद्याप शासनास सादर झालेला नाही, त्यामुळे याबाबत प्रश्न उद्भवत नाही.

मुंबई अहमदाबाद बुलेट ट्रेनसाठी खारफुटीची तोड करण्यात येणार असल्याबाबत

(९) * ४७१७३ डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे, अॅड.अनिल परब, श्री.रविंद्र फाटक, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.जनार्दन चांदूरकर, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.सुधीर तांबे, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.मोहनराव कदम, श्री.आनंदराव पाटील : सन्माननीय परिवहन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबई-अहमदाबाद बुलेट ट्रेनसाठी नवी मुंबईतील १३.३६ हेक्टर जमिनीवरील ५४ हजार खारफुटींच्या झाडांची तोडणी करण्यात येणार असल्याचे दिनांक २० मार्च, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, यामुळे मोठ्या प्रमाणात पर्यावरणाची हानी होणार असून महाराष्ट्र कोस्टल झोन प्राधिकरणाने या खारफुटींच्या झाडांची तोडणी करण्यास परवानगी दिली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या परिसरातील खारफुटीचे जंगल उध्वस्त झाल्यानंतर पुराचे पाणी नवी मुंबई शहरात घुसण्याचा मोठा धोका निर्माण झाला असून शासनाने त्याबदल्यात मुंबई व ठाणे येथे खारफुटी लावण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) असल्यास, मुंबई-अहमदाबाद बुलेट ट्रेनला ठाणे-पालघर जिल्ह्यात ठिकठिकाणी विरोध होत असताना हा प्रकल्प मार्गी लावण्यामागची कारणे काय आहेत,

(५) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.दिवाकर रावते : (१) होय, १३.३६ हेक्टर क्षेत्रावरील सुमारे ५४,००० खारफुटीची झाडे सध्याच्या प्रस्तावानुसार बाधित होणार आहेत.

(२) होय, सदर प्रकल्प उंचपिलर्सवरून प्रस्तावित असल्याने खारफुटीची तोड कमी प्रमाणात होईल. त्यामुळे पर्यावरणाची मोठ्या प्रमाणात हानी होणार नाही.

(३) नवी मुंबई क्षेत्रात खारफुटीची तोड करण्यात येणार नाही. त्यामुळे पुराचे पाणी नवी मुंबई शहरात घुसण्याचा प्रश्न निर्माण होत नाही. खारफुटीच्या तोडीबाबत १:५ या प्रमाणात नव्याने खारफुटीच्या झाडांची लागवड करण्यात येणार नाही.

(४) व (५) प्रकल्पाबाबत मिळणाऱ्या मोबदल्याबाबतच्या माहिती अभावी प्रकल्पासाठी विरोध असल्याच्या बातम्या काही ठिकाणी निदर्शनास आल्या आहेत. यासाठी वर्तमानपत्राद्वारे व स्थानिक लोकांशी संपर्क करून मोबदल्याबाबत योग्य ती माहिती देण्यात आली आहे. आता शेतकरी योग्य मोबदल्याच्या बदल्यात त्यांच्या जमिनी देण्यास पुढे येत आहेत, असे आढळून आले आहे.

महाराष्ट्र राज्य, पर्यटन विकास महामंडळातील प्रति नियुक्तीबाबत

(१०) * ४८०१३ प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, डॉ.(श्रीमती) नीलम गोन्हे, अॅड.अनिल परब, श्री.रविंद्र फाटक, डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.अनिकेत तटकरे, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.किरण पावसकर : सन्माननीय पर्यटन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबई विद्यापीठात उपकुलसचिव पदावरील अधिकारी श्री.आशुतोष राठोड यांचा महाराष्ट्र पर्यटन महामंडळातील प्रतिनियुक्तीचा कालावधी दिनांक २८ मार्च, २०१९ रोजी संपला असतानाही प्रतिनियुक्तीच्या कालावधीला मुदतवाढ देण्याबाबतचा निर्णय मूळ विभागाशी व सामान्य प्रशासन विभागाशी विचारविनिमय न करता संबंधित विभागाच्या मंत्री महोदयांनी परस्पर घेतला, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, कोकणात पर्यटन वाढीस चालना देण्यासाठी दोन पंचतारांकित हॉटेलांना दिलेला भूखंड ताब्यात न घेता गैरव्यवहार केल्याने पर्यटन महामंडळातील सहव्यवस्थापकीय संचालक श्री.आशुतोष राठोड यांना निलंबित करण्याचा प्रस्ताव व्यवस्थापकीय संचालकांनी पर्यटन विभागाकडे माहे फेब्रुवारी, २०१९ मध्ये पाठविला असून त्या प्रस्तावावर कोणताही निर्णय झाला नसल्याची बाब माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, निलंबनाचा प्रस्तावावर कोणताही निर्णय झालेला नसतानाही याच अधिकाऱ्याने दिवाळीनिमित्त नियमबाह्य पध्दतीने खरेदी केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, सदर प्रस्तावावर पर्यटन विभागाच्या प्रधान सचिवांनी संबंधित अधिकाऱ्याची खातेनिहाय चौकशी करण्याचे आदेश दिलेले आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून संबंधित अधिकाऱ्यावर कोणती कारवाई केली आहे वा याबाबतची सद्यःस्थिती काय आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.जयकुमार रावल : (१) श्री.आशुतोष राठोड, सहव्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळ यांच्या प्रतिनियुक्तीचा कालावधी संपुष्टात आला असल्याने व त्यांच्या मूळ विभागाने प्रतिनियुक्ती कालावधी पुढे वाढविण्यास नकार दिल्याने त्यांच्या सेवा त्यांच्या मूळ विभागात प्रत्यावर्तित करण्याबाबत शासनाच्या दिनांक ६ जून, २०१९ च्या पत्रान्वये व्यवस्थापकीय संचालक यांना कळविण्यात आले आहे.

(२), (३), (४) व (५) अंशतः खरे आहे. तथापि, व्यवस्थापकीय संचालक यांनी माहे मार्च, २०१९ मध्ये श्री. राठोड यांच्या निलंबनाचा प्रस्ताव शासनास सादर केला होता. सदर प्रस्ताव उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग या श्री.राठोड यांच्या मूळ विभागास आवश्यक कार्यवाहीसाठी पाठविला असता सदर विभागाने याबाबत शिस्तभंग विषयक कारवाई करण्यासाठी दोषारोप पत्र तयार करून पाठविण्याबाबत माहे एप्रिल मध्ये कळविले होते. त्यानुसार उचित कार्यवाही करण्याविषयी व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळ यांना एप्रिल, २०१९ मध्ये कळविण्यात आले आहे. दिवाळीनिमित्त भेटवस्तू खरेदी संदर्भात विभागाने संबंधित अधिकाऱ्यांविरुधात चौकशी करण्याबाबत माहे एप्रिल २०१९ मध्ये स्वतंत्र पत्रान्वये व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळ यांना कळविले आहे.

**जिल्हा परिषदेतील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांचा
सातवा वेतन आयोग लांबणीवर पडल्याबाबत**

(११) * ४७५०१ श्री.नागोराव गाणार, प्रा.अनिल सोले, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.रामदास आंबटकर, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.प्रविण दरेकर : सन्माननीय वित्त मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
(१) राज्यातील शिक्षकांसह कर्मचाऱ्यांना सातवा वेतन आयोग लागू करण्याची शासनाने घोषणा करून माहे एप्रिल, २०१९ च्या पगारातून सातव्या वेतन आयोगाचा लाभ मिळेल असे आश्वासन दिले होते, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, सेवार्थ प्रणालीत बदल करण्याचे कारण देत ग्रामविकास आणि जलसंधारण विभागाने अध्यादेश काढून २ महिन्यांनंतरच सातव्या वेतन आयोगानुसार वेतन देण्याचा निर्णय घेतला, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सेवार्थ प्रणालीमध्ये सूचना केंद्राकडून टॅब बदलण्याची प्रक्रिया पूर्ण करण्यात न येण्याची कारणे कोणती आहेत ?

श्री.सुधीर मुनगंटीवार : (१) नाही. राज्य शासकीय व इतर पात्र कर्मचाऱ्यांना ७ वा वेतन आयोग लागू करण्याचे वेळोवेळी शासनाने सूचित केले होते. त्यानुसार राज्य शासकीय कर्मचाऱ्यांना ७ वा वेतन आयोग लागू करण्याचे शासन आदेश वित्त विभागाने दिनांक ३० जानेवारी, २०१९ रोजी निर्गमित केले आहेत. तसेच शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना ७ व्या वेतन आयोगाच्या सुधारित वेतनसंरचना लागू करण्याचे शासन आदेश वित्त विभागाच्या मान्यतेने शालेय शिक्षण व ग्रामविकास विभागाने अनुक्रमे दिनांक २२ फेब्रुवारी, २०१९ व दिनांक ६ मार्च, २०१९ रोजी निर्गमित केले आहेत.

(२) नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**जी.आय.एस. सर्वेक्षणासाठी खारभूमी विभागाने
शासनाचे निर्देश डावलल्याबाबत**

(१२) * ४६५४४ श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.धनंजय मुंडे, अॅड.राहुल नार्वेकर, श्री.किरण पावसकर, श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे : सन्माननीय खारभूमी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील भूप्रदेशाचे अत्याधुनिक नकाशे प्रत्येक विभागात आवश्यक असल्याने, रिमोट सेन्डिंग अॅण्ड इमेजेस असे जी.आय.एस. सर्वेक्षणाची कामे राज्यभर हाती घेण्यात आली असून, सदरहू सर्वेक्षण करण्यासाठी शासनाने नागपूर येथील एम.आर.एस.सी.ए. या कंपनीची नियुक्ती केली असून त्यांच्याकडूनच डिजिटल सर्वेक्षण करण्याचे स्पष्ट निर्देश सर्व विभागांना दिलेले आहेत, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, सदर कंपनी विनामूल्य सेवा देत असताना, खारभूमी विभागाचे ठाणे-कळवा येथील संबंधित कार्यकारी अभियंता यांनी शासनाचे सर्व निर्देश डावलून या कामासाठी १ कोटी ६५ लाख रुपये खर्च करून उधळपट्टी केल्याची बाब लोकप्रतिनिधींनी निदर्शनास आणली, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, भिवंडी तालुक्यातील ९ ठिकाणच्या खारभूमी डिजिटल सर्वेक्षणासाठी इतका मोठा निधी खर्च करताना कोणत्याही प्रकारची प्रशासकीय मंजूरी न घेता ही सर्व कामे तीन लाखांपेक्षा अधिक किंमतीची असल्याने शासन निर्णयानुसार त्यांचे ई-निविदा करणे आवश्यक होते, मात्र निविदा न काढता नियमबाह्य पध्दतीने पुणे येथील एकाच ठेकेदाराला ही कामे देण्यात आलेली आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, सदर गैरव्यवहाराची चौकशी करून संबंधित दोषींविरुद्धात कारवाई करण्याबाबत मा.मुख्यमंत्री, मा.वित्त मंत्री आदींकडे लोकप्रतिनिधींनी माहे फेब्रुवारी, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान लेखी तक्रार केली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (५) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने दोषींविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.दिवाकर रावते : (१) होय.

(२) हे अंशतः खरे आहे.

(३) हे अंशतः खरे आहे.

सदर कामांची मुख्य अभियंता यांनी प्रापणसूची मंजूर केली असून दर करार पध्दतीने ही कामे भारतीय राष्ट्रीय उपभोक्ता सहकारी संघ (NCCF), पुणे यांना देण्यात आलेले आहे.

(४) होय.

(५) सदर प्रकरणी प्राप्त तक्रारीनुसार स्वयंस्पष्ट अभिप्राय सादर करण्याबाबत क्षेत्रियस्तरावर निर्देश देण्यात आले असून अभिप्राय प्राप्त झाल्यानंतर ते तपासून उचित कार्यवाही करण्यात येईल.

**राज्यातील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना केंद्राप्रमाणे
सातवा वेतन आयोग लागू करण्याबाबत**

(१३) * ४६६९८ श्री.विक्रम काळे, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.बाळाराम पाटील, श्री.दत्तात्रय सावंत : सन्माननीय वित्त मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) शासनाने शासकीय कर्मचाऱ्यांना सातवा वेतन आयोग लागू करण्याबाबत वित्त विभागाचा शासन निर्णय निर्गमित करूनही किमान कौशल्य विभागातील एमसीव्हीसी, व्हीजीएनटी व सामाजिक न्याय विभागातील आश्रमशाळा, कृषी विभागातील कृषीविद्यालय, महाविद्यालय व विद्यापीठे शिक्षक व कर्मचाऱ्यांना तसेच उच्च शिक्षण विभागातील वरिष्ठ महाविद्यालये व विद्यापीठातील शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना केंद्राप्रमाणे सातवा वेतन आयोग लागू करण्यासंदर्भात शासन निर्णय निर्गमित केला नाही, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने केंद्राप्रमाणे सातवा वेतन आयोग लागू करून कर्मचाऱ्यांच्या सेवानिवृत्तीचे वय ६० करावे व पाच दिवसांचा आठवडा करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुधीर मुनगंटीवार : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) व (३) वित्त विभागाच्या शासन निर्णयानुसार संबंधित प्रशासकीय विभागाकडून वित्त विभागाच्या सहमतीने अनुदानित संस्थामधील कर्मचाऱ्यांना सातवा वेतन लागू करण्याची कार्यवाही करण्यात येत आहे. सेवानिवृत्तीचे वय ६० वर्षे करणे व पाच दिवसांच्या आठवड्यासंदर्भातील प्रस्तावाबाबत अद्याप निर्णय झालेला नाही.

**माळशिरस (जि.सोलापूर) तालुक्यातील तलावामध्ये मंजूरी
असतानाही पाणी सोडले जात नसल्याबाबत**

- (१४) * ४६८०६ श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.अमरनाथ राजूरकर : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) माळशिरस (जि.सोलापूर) तालुक्यातील तलावामध्ये मंजूरी असताना पाणी सोडले जात नसल्याचे दिनांक २१ एप्रिल, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त तलावामध्ये पाणी सोडण्यास शासनाची मंजूरी असून व पाटबंधारे विभागाकडे पैसे भरलेले असून दुष्काळामुळे जनावरे व माणसांना पिण्याकरीता पाणी नाही, परंतु दुसऱ्या फाट्यांना पाणी सोडले जात आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, हक्काचे पाणी मिळण्यासाठी फोंडशिरस व नातेपुते येथील शेतकऱ्यांनी संबंधित नातेपुते कार्यालयासमोर आमरण उपोषण सुरु केले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने दोषींवर कारवाई करून जनावरे व माणसांना पिण्याकरीता पाणी मिळण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) हे खरे नाही.

वीर प्रकल्पांतर्गत नीरा उजवा कालव्यामधून माळशिरस तालुक्यातील ल.पा.तलावामध्ये पाणी सोडण्याची कोणतीही प्रकल्पीय तरतूद नाही.

तथापि, जिल्हाधिकारी सोलापूर यांच्याकडून जिल्हास्तरीय आकस्मित पाणी निश्चिती समितीकडून पाणी मागणीनुसार शा.नि. दिनांक १/१२/२०१८ नुसार माळशिरस तालुक्यातील फोंडशिरस, उघडेवाडी व निमगाव ल.पा.तलावामध्ये नीरा उजवा कालव्यातून पिण्यासाठी पाणी सोडण्यासाठी कार्यकारी संचालक, महाराष्ट्र कृष्णा खोरे विकास महामंडळ, पुणे यांनी मंजूरी प्रदान केली आहे.

(२) हे अंशतः खरे आहे.

शा.नि. दिनांक १/१२/२०१८ नुसार कार्यकारी संचालक, महाराष्ट्र कृष्णा खोरे विकास महामंडळ, पुणे यांनी मंजूरी दिल्यानुसार फोंडशिरस ग्रामपंचायतीने रुपये १.७२ लक्ष इतक्या पाणीपट्टी रकमेपैकी रुपये १.०० लक्ष इतक्या रकमेचा भरणा दिनांक २७/३/२०१९ रोजी केल्यानंतर दिनांक १०/४/२०१९ ते १४/४/२०१९ या कालावधीत मंजूर आकस्मिक पाणी आरक्षण नुसार वहनव्ययासह ०.२६६ दलघमी इतके पाणी नीरा उजवा कालव्यातून फोंडशिरस ल.पा. तलावात पिण्यासाठी सोडण्यात आले. फोंडशिरस ग्रामपंचायतीने उर्वरित रुपये ०.७२ लक्ष रकमेचा भरणा अद्यापही केलेला नाही.

(३) होय.

फोंडशिरस ग्रामपंचायतीचे मागणीनुसार फोंडशिरस ल.पा. तलावामध्ये नीरा उजवा कालव्यातून वहनव्ययासह सोडलेले पाणी फोंडशिरस ग्रामपंचायतीस मान्य नसल्याने काही ग्रामस्थ दिनांक २१ व २२/४/२०१९ रोजी पाटबंधारे शाखा कार्यालय नातेपुते येथे उपोषणास बसले होते, शाखाधिकारी, पाटबंधारे शाखा कारंडे व उपअभियंता पाटबंधारे प्रकल्प अन्वेषण उपविभाग, माचनूर (मु.माळशिरस) यांनी दिनांक २१/४/२०१९ रोजी उपोषणाकर्त्याची भेट घेऊन सोडलेल्या पाण्याबाबतची वस्तुस्थिती त्यांचे निदर्शनास आणून दिल्यानंतर उपोषणकर्त्यांनी त्यांचे उपोषण दिनांक २२/४/२०१९ रोजी मागे घेतले आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**तारकली (जि.सिंधुदुर्ग) येथील हाऊसबोट प्रकल्प बंद
अवस्थेत असल्याबाबत**

(१५) * ४६९३२ श्री.किरण पावसकर, श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.राहुल नार्वेकर, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.खवाजा बेग, श्री.हेमंत टकले, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.विक्रम काळे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.रामराव वडकुते, श्री.अनिल भोसले : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४५४२६ ला दिनांक ३० नोव्हेंबर, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय पर्यटन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) तारकली (जि.सिंधुदुर्ग) येथे महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळाने सन २००७ मध्ये महत्वाकांक्षी हाऊस बोट प्रकल्प सुरु केला असून २ कोटी रुपये खर्च करून २ हाऊसबोटी खरेदी करण्यात आल्या होत्या, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सद्यःस्थितीत हा प्रकल्प बंद अवस्थेत असल्याची कारणे काय आहेत,
- (३) असल्यास, हा महत्वाकांक्षी प्रकल्प पुन्हा सुरु करण्याबाबत शासनाने कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.जयकुमार रावल : (१) हे खरे आहे.

(२) व (३) महामंडळाकडे हाऊसबोटींच्या पार्किंगकरीता तसेच पावसाळी हंगामात हाऊसबोटी पाण्याबाहेर काढून ठेवण्याकरीता जागा व ड्रायडॉक उपलब्ध नाही. त्यामुळे हाऊसबोटी वर्षानुवर्ष पाण्यात असल्याने तसेच हाऊसबोटींचा तळभाग हा लाकडी असल्याने कमकुवत होऊन हाऊसबोटींच्या तळभागास छिद्रे पडून दुरुस्तीकरणावर खर्च होत होता. तसेच हाऊसबोटींच्या प्रचलन व देखभालीवर मोठ्या प्रमाणात खर्च होत असल्याने महामंडळाने हाऊसबोटींचे प्रचलन खाजगी उद्योजकांच्या सहकार्याने करणेबाबत निर्णय घेतला.

त्यानुषंगाने, महामंडळाने हाऊसबोटी “जश्या आहेत त्या स्थितीत” खाजगी उद्योजकांच्या सहकार्याने चालविणेसाठी खाजगी संस्थेची नेमणूक करण्याकरीता निविदा जाहिरात दिनांक ०१/११/२०१७ रोजी (पहिली) व दिनांक

२२/०२/२०१८ रोजी (दुसरी) वृत्तपत्रात तसेच शासनाच्या संकेतस्थळावर प्रसिध्द केली. तथापि, एकही निविदा प्राप्त झाली नाही.

एकत्रित निविदेस प्रतिसाद लाभत नसल्याने महामंडळाचे तारकर्ली, ता.मालवण येथील ३ हाऊसबोटी, दाभोळ जि.रत्नागिरी येथील १ हाऊसबोट व बाणकोट जि.रत्नागिरी येथील १ हाऊसबोट याप्रमाणे प्रत्येक ठिकाणच्या स्वतंत्र निविदा तयार करून दिनांक २४/०१/२०१९ रोजी (तिसरी) शासनाच्या संकेतस्थळावर तसेच वृत्तपत्रात प्रसिध्द करण्यात आली होती. त्यानुसार, प्रत्येक स्थळाकरीता १ याप्रमाणे निविदा प्राप्त झाली आहे. तिसऱ्या निविदेनुसार प्राप्त झालेल्या निविदा उघडण्यात आल्या असून संस्थेची नेमणूक करणेबाबत पुढील कार्यवाही महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळामार्फत करण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

परभणी जिल्ह्यात स्वच्छ भारत अभियानांतर्गत अनुदान वाटपात गैरव्यवहार झाल्याबाबत

(१६) * ४७०६९ श्री.अब्दुल्लाखान दुराणी, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.विक्रम काळे : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) स्वच्छ भारत अभियानांतर्गत वैयक्तिक शौचालय अनुदान वाटप योजनेत तत्कालीन मुख्य कार्यकारी अधिकारी, ८ बीडीओ व इतरांनी संगनमत करून कोटयवधी रूपांचा गैरव्यवहार केल्यावरून मा.ग्रामविकास मंत्री महोदयांनी सन २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान चौकशीचे आदेश दिले होते, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच, या प्रकरणी विभागीय आयुक्त, औरंगाबाद यांनी चौकशी करून अहवाल प्रधान सचिव, ग्रामविकास यांच्याकडे सन २०१८ मध्ये सादर केला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून दोषी अधिकाऱ्यांविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे, याबाबत थोडक्यात माहिती काय आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) होय, हे खरे आहे.

(३) उक्त प्रकरणी तत्कालीन मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, परभणी यांचे विरुद्ध सामान्य प्रशासन विभागामार्फत दिनांक ०८/०४/२०१९ अन्वये दोषारोप जापन बजावून विभागीय चौकशी सुरू करण्यात आली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात सागवान व इतर वृक्षांची तस्करी होत असल्याबाबत

(१७) * ४७७८५ डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.सुधीर तांबे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.हरिसिंग राठोड : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात विशेषतः गडचिरोली, चंद्रपूर, नंदुरबार जिल्ह्यात तसेच यवतमाळ जिल्ह्यातील पांढरकवडा, उमरखेड (पैनगंगा) येथील वनपरिक्षेत्रांतर्गत मोठ्या प्रमाणात सागाच्या झाडांची गेल्या पाच वर्षात ५,६१,४१० बेकायदेशीर व बेसुमार वृक्षतोड करण्यात येऊन महाराष्ट्राशेजारील तेलंगणा व इतर शेजारील राज्यात तस्करी केली जात असल्याची बाब माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सागवानासह विविध मौल्यवान वृक्षांची तस्करी येथील स्थानिक कर्मचारी व अधिकाऱ्यांच्या संगनमताने होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, एकीकडे शासन वृक्ष लागवडीकरीता, विविध योजना अंमलात आणत असताना, दुसरीकडे मात्र सागवन तस्कर, अवैद्यरित्या मोठ्या प्रमाणात वृक्षांची कत्तल करीत असून शासन या सर्व प्रकरणाची उच्चस्तरीय चौकशी करणार आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने वृक्षतोडीस तस्करांना सहाय्य करणाऱ्या वन विभागातील अधिकारी व कर्मचारी यांच्यावर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) तसेच, अवैध वृक्षतोड व बेकायदेशीर तस्करी थांबविण्यासाठी कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुधीर मुनगंटीवार : (१) राज्यातील गडचिरोली, चंद्रपूर, नंदुरबार (धुळे) तसेच यवतमाळ जिल्ह्यातील वनवृत्तामधील वनपरिक्षेत्रांतर्गत मागील पाच वर्षात म्हणजेच सन २०१४ ते २०१८ पर्यंत ५,६१,४१० सागी झाडांची बेसुमार वृक्षतोड झालेली नसून ८६९३२ सागी झाडांची तोड झालेली आहे.

(२), (३) व (४) सागवानासह विविध मौल्यवान वृक्षांची तस्करी येथील स्थानिक कर्मचारी व अधिकाऱ्यांच्या संगनमताने होत नाही त्यामुळे त्यांचेवर कार्यवाही करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) अवैध वृक्षतोड व बेकायदेशीर तस्करी थांबविण्यासाठी वन विभागात आंतरराज्यीय मार्गावर ठिकठिकाणी तपासणी नाके उभारण्यात आले आहेत. आंतरराज्यीय सीमेवर नदी प्रवाहातून होणारी तस्करी होण्यासाठी नदीकाठी बेस कॅम्प उभारण्यात आले असून तस्करी प्रतिबंधासाठी बोटीचा वापर केला जातो. धुळे, नागपूर, ठाणे या ठिकाणी एसआरपी ची तुकडी तैनात करण्यात आलेली आहे. दुर्गम क्षेत्रामध्ये संपर्क करण्याकरीता बिनतारी संदेश यंत्रणा स्थापन आहे. क्षेत्रिय अधिकारी/कर्मचारीकडून नियमित गस्त करण्यात येत असून क्षेत्रियस्तरावर नाकाबंदीचे आयोजन करण्यात येत आहे.

**मुंबईतील सेंट जॉर्ज, जी.टी. व जे.जे रुग्णालयातील
चतुर्थश्रेणी कर्मचाऱ्यांच्या मागण्यांबाबत**

(१८) * ४६५०४ श्री.हेमंत टकले, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.किरण पावसकर, श्री.विक्रम काळे, श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.राहुल नावेंकर, श्री.सतिश चव्हाण, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.रामराव वडकुते, श्री.खवाजा बेग, श्री.अब्दुल्लाखान दुर्गाणी, श्री.अनिल भोसले, श्री.प्रसाद लाड : सन्माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) मुंबईतील सेंट जॉर्ज, जी.टी. व जे.जे. रुग्णालयातील चतुर्थश्रेणी कर्मचाऱ्यांनी त्यांच्या मागण्यांसाठी दिनांक ५ मार्च, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास काम बंद आंदोलन सुरु केले होते, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, कर्मचाऱ्यांच्या मागण्यांचे थोडक्यात स्वरूप काय आहे,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने कर्मचाऱ्यांच्या मागण्यांबाबत निर्णय घेऊन कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) हे खरे आहे.

- (२) चतुर्थश्रेणी कर्मचाऱ्यांच्या रिक्त जागा सरळसेवेने तात्काळ भरण्याबाबत तसेच सदर जागा सरळसेवेने भरेपर्यंत तात्काळ रुग्णसेवा देण्यासाठी रिक्त जागांवर २९ दिवसांच्या बदली तत्त्वावर बदली कर्मचाऱ्यांची नेमणूक करावी ही प्रमुख मागणी होती.
- (३) शासनाच्या प्रचलित धोरणानुसार वर्ग-४ (गट-ड) ची कामे बाह्यस्त्रोतामार्फत करून घेण्यात येत आहे.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील नवजात अर्भकांसाठी सुरु केलेल्या
बेबी केअर किट योजनेत त्रुटी असल्याबाबत**

(१९) * ४६४९३ श्री.धनंजय मुंडे, श्री.अनिकेत तटकरे, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.खवाजा बेग, श्री.विक्रम काळे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.किरण पावसकर : सन्माननीय महिला व बालविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील नवजात अर्भकांना बेबी केअर किट देण्याची योजना शासनाने सुरु केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर योजना सुरु करण्यापूर्वी नियोजन विभागाने दिलेल्या तसेच सार्वजनिक आरोग्य विभागाने दिलेल्या आरोग्याशी निगडित आक्षेपांची दखल न घेता बेबी केअर किटमध्ये समाविष्ट करावयाच्या वस्तूंची निवड करून घाईघाईने योजना राबविण्यात आली, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, तज्ञ समिती नेमून या योजनेबाबतचा अभ्यास करून त्यानंतर सदर योजनेची अंमलबजावणी करावी, अशी मागणी दिनांक ९ जानेवारी, २०१९ रोजीच्या निवेदनान्वये विरोधी पक्षनेते, विधान परिषद यांनी शासनाला केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, अशा प्रकारचा अभ्यासगट शासनाने नेमला होता काय, अभ्यासगटाने कोणत्या शिफारशी केल्या आहेत,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) योजना मंजूर करताना सर्व संबंधित विभागाच्या सहमतीने निर्णय घेण्यात आला आहे.

(३), (४) व (५) होय, हे खरे आहे, योजना मंजूर करताना सर्व संबंधित विभागाचे अभिप्राय घेऊन नंतर योजना मंजूर करण्यात आली असल्यामुळे पुन्हा अभ्यासगट नेमण्याची आवश्यकता नाही.

**नालासोपारा (जि.पालघर) येथील कळंब समुद्रकिनाऱ्यावर
पोहण्यास गेलेल्या व्यक्तींचा बुडून मृत्यू झाल्याबाबत**

(२०) * ४६७०१ अॅड.अनिल परब, श्री.रविंद्र फाटक, डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) नालासोपारा (जि.पालघर) जवळील कळंब समुद्रकिनाऱ्यावर पोहण्यास गेलेल्या दोन कुटुंबातील पाच जणांचा दिनांक २१ मार्च, २०१९ रोजी बुडून मृत्यू झाला आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, कळंब समुद्रकिनाऱ्यावर सागरी सुरक्षा जीव रक्षकांची नियुक्ती करण्यात आली नसल्याचेही निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून मृत व्यक्तीच्या कुटुंबियांना कोणत्या प्रकारे आर्थिक मदत केली, तसेच अशा दुर्घटना वारंवार होऊ नये याकरीता समुद्रकिनारी कोणत्या प्रकारच्या सुरक्षा उपाययोजना करण्यात आल्या आहेत वा येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) व (२) खरे आहे.

(३) नालासोपारा (जि.पालघर) जवळील कळंब समुद्रकिनाऱ्यावर पोहण्यास गेलेल्या दोन कुटुंबातील पाच जणांचा मृत्यू झालेली घटना नैसर्गिक आपत्ती मध्ये मोडत नसल्याने मृतांच्या कायदेशीर वारसांना कोणत्याही प्रकारची आर्थिक मदत देण्यात आलेली नाही.

अशा दुर्घटना वारंवार होऊ नये म्हणून कळंब येथे समुद्रकिनारी हायमास्ट, LED दिवे, माहिती फलक, लाईफ जॅकेट, रिंगा, मोठी दोरी, बैठक व्यवस्था, प्रथमोपचार पेटी इ. उपाययोजना करण्यात आलेल्या आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

मुंबई-अहमदाबाद बुलेट ट्रेन प्रकल्पाबाबत

(२१) * ४६५१६ श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.सुधीर तांबे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, डॉ.वजाहत मिर्जा, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.मोहनराव कदम : सन्माननीय परिवहन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबई-अहमदाबाद या ५०८ किलोमीटर लांबीच्या बुलेट ट्रेन प्रकल्पासाठी राष्ट्रीय हायस्पीड रेल कार्पोरेशनच्या पहाणीनुसार महाराष्ट्र आणि गुजरातमधील सुमारे ६५०० जमीन मालकांच्या १४१५.७५ हेक्टर जमिनी ताब्यात घ्याव्या लागणार असून त्यात महाराष्ट्रातील जास्त व्यक्ती प्रकल्पबाधित होणार आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकल्पासाठी महाराष्ट्र राज्यातील किती शेतकऱ्यांच्या किती जमिनी ताब्यात घेण्यात येणार आहेत व यासंदर्भातील सद्यःस्थिती काय आहे,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने महाराष्ट्रातील जमीन मालकांचे नुकसान होऊ नये व त्यांचे योग्य असे पुनर्वसन व्हावे, यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.दिवाकर रावते : (१) मुंबई-अहमदाबाद अतिजलद गती रेल्वेमार्गाची उभारणी राष्ट्रीय अतिजलद गती रेल्वे महामंडळ या केंद्र शासनाच्या उपक्रमामार्फत करण्यात येत आहे. त्यांच्याकडून व महसूल व वन विभागाकडून प्राप्त झालेल्या माहितीनुसार या रेल्वेमार्गासाठी साधारणपणे १३७९ हेक्टर जमिनीच्या भूसंपादनाचा प्रस्ताव आहे. त्यापैकी खाजगी मालकीची जमीन गुजरातमध्ये ७२४.१३ हेक्टर आणि महाराष्ट्रामध्ये २७०.६५ हेक्टर एवढी आहे. महाराष्ट्रातील पालघर जिल्ह्यातील ३४९८ कुटुंबे आणि ठाणे जिल्ह्यातील ६५८९ व्यक्ती प्रकल्प बाधित होणार आहेत.

(२) व (३) मुंबई उपनगर या जिल्ह्यातील मौ.विक्रोळी येथील न.भू.क्र.५१/अ ह्या जमिनीचे ३९.२५२ चौ.मी. क्षेत्र खाजगी वाटाघाटीद्वारे थेट खरेदीने उपलब्ध करून देण्याचा प्रस्ताव आहे. तसेच पालघर जिल्ह्यातील १८८ हेक्टर खाजगी जमीन संपादित होणार असून त्यापैकी खाजगी वाटाघाटीमार्फत २.९५ हेक्टर जमीन खरेदी करण्यात आलेली आहे. त्याचप्रमाणे ठाणे जिल्ह्यातील एकूण ६५८९ शेतकऱ्यांची ८४.८१.५६ हे.आर. एवढी जमीन संपादित करण्यात येणार असून त्यापैकी २.९५.४९ हे.आर. इतके जमिनीचे संपादन पूर्ण करण्यात आले आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

रायगड जिल्ह्यातील खारभूमी नापिकी क्षेत्राचे सर्व्हेक्षण करण्याबाबत

(२२) * ४७६८८ श्री.बाळाराम पाटील, श्री.जयंत पाटील, श्री.प्रसाद लाड :

सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) रायगड जिल्ह्याचे पालकमंत्री यांनी दिनांक ५ डिसेंबर, २०१५ रोजी जिल्हा नियोजन समितीच्या बैठकीत खारभूमी नापिकी क्षेत्राचे सर्व्हेक्षण करण्याचे निर्देश दिलेले असतानाही आजमितीस त्याची अंमलबजावणी झालेली नाही, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, खारेपाट भागातील नापिक क्षेत्राची अधिकृत माहिती महसूल, कृषी, खारभूमी, सांख्यिकी व नियोजन विभागाकडे उपलब्ध नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याच विषयावर पुन्हा दिनांक १८ एप्रिल, २०१८ रोजी जिल्हाधिकार्यासमवेत झालेल्या बैठकीत श्रमिक मुक्ती दलाने माहिती सादर करण्याची मागणी केली असता, उपविभागीय अधिकारी यांच्या अधिपत्याखाली १५ दिवसात सर्व्हेक्षण केले जाईल अशी ग्वाही जिल्हाधिकार्यांना देऊनही आजमितीस ९ महिन्याचा कालावधी होवूनही कोणतेही सर्व्हेक्षण झाले नसल्याने नापिकी क्षेत्राचे दुष्काळात रुपांतर होऊ शकले नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, खारभूमी नापीक क्षेत्राचे सर्वेक्षण न होण्याची सर्वसाधारण कारणे काय आहेत,

(५) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने खारभूमी नापीक क्षेत्राचे सर्वेक्षण न करणाऱ्या दोषीविरुद्ध कारवाई करून रायगड जिल्ह्यातील खारभूमी नापीक क्षेत्राचे विनाविलंब सर्वेक्षण करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.अनिल बोंडे : (१) हे खरे नाही.

(२) हे खरे नाही.

अलिबाग तालुक्यातील ४० गावांचे ५६०१ शेतकऱ्यांचे ३०६७ हेक्टर, उरण तालुक्यातील १२ गावांचे २४४२ शेतकऱ्यांचे ६०५ हेक्टर क्षेत्र, पेण तालुक्यातील १३ गावांचे ७१८ शेतकऱ्यांचे ३५७.०० हे.आर क्षेत्र असे एकूण ४०२९ हेक्टर क्षेत्राचे खारेपाणी शिरून पिकाचे नुकसान झाले आहे.

(३) नुकसानग्रस्त क्षेत्राचे सर्वेक्षण करण्यात आले आहे.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

उजनी धरणातील गाळ काढण्याबाबत

(२३) * ४७४३९ श्री.दत्तात्रय सावंत, श्री.बाळाराम पाटील, श्री.विक्रम काळे, डॉ.सुधीर तांबे : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) उजनी जलाशयातील पाणी साठा कमी झाल्याने धरणातील गाळ काढून तो गाळ शेतकऱ्यांना देऊन जमिनीची सुपिकता वाढविण्याबाबत शासनाने माहे एप्रिल महिन्यात निर्णय घेतला होता, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून उजनी धरणातील गाळ काढण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) हे खरे आहे.

उजनीसह राज्यातील ५ मोठ्या धरणातील गाळ व गाळ मिश्रीत वाळू काढून जलाशयातील जलसाठा पुनर्स्थापित करणेबाबत दिनांक ०३ ऑगस्ट, २०१८ रोजी जलसंपदा विभागामार्फत शासन निर्णय निर्गमित करण्यात आला आहे.

(२) उजनी धरणातील गाळ व गाळ मिश्रीत वाळू काढून जलाशयातील जलसाठा पुनर्स्थापित करणेच्या कामाची ई-निविदा सूचना दिनांक ०७ जानेवारी, २०१९ रोजी प्रसिध्द करण्यात आली आहे. सदर कामाची ई-निविदा प्रक्रिया अंतिम टप्प्यात आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**बी.एड प्रमाणेच बी.पी.एड धारक अंशकालीन कर्मचाऱ्यांना
नियुक्त्या देण्याबाबत**

(२४) * ४६९४८ श्री.सतिश चव्हाण, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.हेमंत टकले, श्री.विक्रम काळे, श्री.अब्दुल्लाखान दुराणी : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील जिल्हा परिषद शाळेमध्ये संच मान्यतेप्रमाणे शिक्षक कमी असल्यास त्या-त्या शैक्षणिक वर्षाकरीता किंवा नियमित नियुक्त होईपर्यंत डी.एड किंवा बी.एड अंशकालीन उमेदवारांना तासिका तत्वावर किंवा करार पध्दतीने नियुक्त्या देण्यासाठी दिनांक ११ डिसेंबर, २०१८ रोजी मंत्रिमंडळाच्या बैठकीत निर्णय घेण्यात आला, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, बी.पी.एड शिक्षण घेतलेल्या अंशकालीन सुशिक्षित बेरोजगारांना अशा पध्दतीच्या नियुक्त्या देण्याकरीता निर्णय घेतलेला नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून बी.एड प्रमाणेच बी.पी.एड धारक अंशकालीन कर्मचाऱ्यांना नियुक्त्या देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, त्याचे स्वरूप काय आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

- श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) हे खरे आहे.
 (२) हे खरे आहे.
 (३) सदरची बाब शासनाच्या विचाराधीन नाही.
 (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील हजारो मुले निवान्याविना असल्याबाबत

- (२५) * ४७८१३ श्री.रविंद्र फाटक, श्री.नागोराव गाणार, प्रा.अनिल सोले, अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.रामदास आंबटकर : सन्माननीय महिला व बालविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) 'सेव्ह द चिल्ड्रन' या मुलांसाठी काम करणाऱ्या आंतरराष्ट्रीय खाजगी संस्थेने 'न्यू व्हिजन', 'सलाम बालक ट्रस्ट' आणि हमारा फाऊंडेशन या संस्थांबरोबर महाराष्ट्र, दिल्ली, उत्तरप्रदेश, पश्चिम बंगाल या राज्यांमध्ये रस्त्यावर राहणाऱ्या मुलांची पाहणी केली असता राज्यातील मुंबई, पुणे, नाशिक या तीन शहरात एकूण ७१ हजार ५८ मुलांना निवाराच नसल्याचे सन २०१८ मध्ये निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, त्यातील सर्वाधिक म्हणजे ५२ हजार ५३६ मुले मुंबईतील, १४ हजार ६२७ मुले पुण्यातील आणि ३ हजार ८९५ मुले नाशिक शहरातील आढळून आली आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, राज्यातील हजारो मुलांचे आयुष्य असुरक्षित असून त्यातील जवळपास २३ हजार मुले शारिरीक, मानसिक शोषणाला बळी पडत असून रस्त्यावर राहणाऱ्या मुलांतील ७० टक्के म्हणजेच ४९ हजार ७०० बाल कामगार असल्याचे सदर खाजगी संस्थेने केलेल्या सर्वेक्षणातून समोर आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून शाळाबाह्य मुलांसाठी तसेच बाल कामगारांच्या वाढत्या संख्येला प्रतिबंध घालण्यासाठी कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) हे खरे नाही,
अशा प्रकारचा कोणताही अहवाल या विभागास प्राप्त नाही.
(२), (३), (४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

शिरूर (जि.पुणे) तालुक्यातील कळमोडी उपसा जलसिंचन योजनेबाबत

(२६) * ४७९५६ अॅड.निरंजन डावखरे : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शिरूर (जि.पुणे) तालुक्यातील कळमोडी उपसा जलसिंचन योजना पाईपलाईनद्वारे संपूर्णपणे बंद करून करण्याबरोबरच हे पाणी शिरूरच्या दुष्काळी बारा गावांपर्यंत पोहोचविण्याचा महत्वपूर्ण निर्णय मा.जलसंपदा राज्यमंत्री यांनी बैठकीत घेतल्याचे माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याबाबत केवळ सर्व्हे झालेला असून निधी मंजूर झालेला नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने सदर प्रकल्पाला मंजूरी देऊन निधी उपलब्ध करून देण्याबाबत कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) होय.

(२) आंबेगाव तालुक्यातील ३४४० हे.क्षेत्र पारंपारीक पध्दतीऐवजी बंदिस्त पाईपालाईनद्वारे सिंचित करून याद्वारे बचत होणाऱ्या अंदाजे ३५ टक्के पाण्याद्वारे शिरूर तालुक्यातील १२ गावांचा समावेश करणे, त्यानुसार वाढीव क्षेत्राकरीता पाणी कसे उपलब्ध होणार याचा तपशिलवार अभ्यास करून त्यास प्रथम शासनाची मान्यता घेणे, लाभक्षेत्रामध्ये येणाऱ्या नवीन गावांच्या क्षेत्राचे सर्व्हेशन करणे व या वाढीव क्षेत्रामुळे योजनेच्या व्यापतील बदल होत असल्याने महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण व राज्यस्तरीय तांत्रिक सल्लागार समितीस प्रस्ताव सादर करून मान्यता घेण्याबाबत मा.राज्यमंत्री,

जलसंपदा यांनी बैठकीत निर्देश दिलेले आहेत. त्यानुषंगाने प्रचलित नियमानुसार सदर कामासाठी निधी मंजूरीबाबत पुढील कार्यवाही करण्यात येईल.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात बोगस पॅथॉलॉजी लॅब कार्यरत असल्याबाबत

(२७) * ४७०१९ श्री.विलास पोतनीस : सन्माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात ५ हजाराहून अधिक बोगस पॅथॉलॉजी लॅब कार्यरत असल्याची बाब माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्यातील सर्व पॅथॉलॉजी केंद्राचे सर्वेक्षण करून त्याचा अहवाल सादर करण्याच्या सूचना शासनाने सर्व जिल्हाधिकारी व पालिका आयुक्तांना १० महिन्यांपूर्वी दिल्या होत्या, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर अहवाल शासनाच्या आदेशाप्रमाणे पूर्ण झालेला नसल्याची बाब दिनांक १२ एप्रिल, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आली, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने राज्यातील बोगस पॅथॉलॉजी लॅब चालकांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) राज्यात ५००० पेक्षा अधिक पॅथॉलॉजी लॅब बोगस असल्याचे आढळून आले नाही.

(२) शासनाच्या दिनांक १६/०९/२०१७ च्या पत्रान्वये सर्व जिल्हाधिकारी व सर्व महानगरपालिका आयुक्त यांना पॅथॉलॉजी लॅबची माहिती उपलब्ध करून देण्याबाबतच्या सूचना देण्यात आल्या आहेत.

(३) व (४) याबाबतची पूर्ण माहिती अद्याप प्राप्त झाली नसल्याने संबंधितांकडे पाठपुरावा करण्यात येत आहे. संपूर्ण माहिती प्राप्त झाल्यानंतर याबाबत अनुषंगिक कार्यवाही समितीकडून करण्यात येईल.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहनाच्या आंतरराज्य फेऱ्याबाबत

(२८) * ४७९३३ श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.प्रविण दरेकर, श्रीमती स्मिता

वाघ : सन्माननीय परिवहन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाने ५० टक्क्यांपेक्षा जास्त आंतरराज्य बसफेऱ्या बंद केल्याची बाब माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सध्या सुरु असलेल्या १ हजार १३७ आंतरराज्य मार्गांवर २ हजार ५४८ फेऱ्या मंजूर असूनही एसटी महामंडळातर्फे केवळ ५७९ आंतरराज्य मार्गांवर १ हजार ७०८ फेऱ्या चालविल्या जात असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, इतर राज्यांच्या तुलनेत महाराष्ट्र राज्याच्या परिवहन महामंडळाचा टप्पा दर व प्रवासी कर ही १७.५ टक्क्यांनी जास्त असल्याने एसटीचा आंतरराज्य प्रवास कमी झाल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून एसटी महामंडळाच्या आंतरराज्यीय बस फेऱ्या वाढविण्यासाठी कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.दिवाकर रावते : (१) व (२) हे अंशतः खरे आहे.

राज्य परिवहन महामंडळाने शेजारील राज्यांबरोबर केलेल्या अन्योन्य वाहतूक करारानुसार १ हजार १३७ मार्गांवर २ हजार ५४८ फेऱ्या मंजूर असून, सदर मंजूर मार्ग व फेऱ्यांपैकी ७३९ मार्गांवर १६७७ फेऱ्या चालनात आहेत. म्हणजेच मंजूर फेऱ्यांपैकी ३४.१९ टक्के फेऱ्या बंद आहेत.

(३) हे खरे नाही.

टप्पा दर व प्रवासी कर याबाबत अन्योन्य वाहतूक करारांन्वये ज्या राज्यात बसेसचे संचलन होत असते त्या राज्याप्रमाणे टप्पा दर व प्रवासी कर लागू होत असतात, इतर राज्याच्या बसेस महाराष्ट्र राज्यात आल्यानंतर त्यांना महाराष्ट्रातील टप्पा दर लागू होतात. तसेच, राज्य परिवहन महामंडळाच्या बसेस अन्य राज्यात संचलन करतात तेव्हा त्या राज्याचा टप्पा दर त्यांना लागू होतो. त्यामुळे प्रवासी कमी होण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) राज्य परिवहन महामंडळाकडून इतर राज्यात प्रवासी मागणीनुसार अन्योन्य वाहतूक करारातील मार्गावर फेऱ्या सुरु करण्यात येतात. तसेच अन्योन्य वाहतूक करारात प्रवाशांकडून मागणी केलेल्या मार्गाचा उल्लेख नसल्यास नियमानुसार आंतरराज्य वाहतूकीचे तात्पुरते परवाने काढून प्रवाशांना सेवा पुरविण्यात येते. गुजरात, मध्यप्रदेश, तेलंगणा या राज्यांत प्रवासी मागणीनुसार अन्योन्य वाहतूक कराराव्यतिरिक्त जादा फेऱ्या तात्पुरत्या परवान्यावर सुरु करण्यात आलेल्या आहेत. उदा. गुजरात राज्यात प्रवासी मागणीनुसार अन्योन्य वाहतूक कराराव्यतिरिक्त १२५ जादा फेऱ्या तात्पुरत्या परवान्यावर सुरु करण्यात आलेल्या आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

आर्णी (जि.यवतमाळ) येथील रोजगार हमी योजनेच्या कामांची प्रलंबित देयके अदा करण्याबाबत

(२९) * ४६६६९ श्री.खवाजा बेग, श्री.हेमंत टकले, श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.राहुल नार्वेकर : सन्माननीय रोजगार हमी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) आर्णी (जि.यवतमाळ) येथील महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेतर्गत सन २०१३-१४ व त्यापूर्वीची कुशल कामांची प्रलंबित देयके अदा करण्यात आली नाहीत, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, संबंधितांना प्रलंबित देयके देण्याबाबत तेथील लोकप्रतिनिधींनी मा.रोजगार हमी मंत्री यांच्याकडे दिनांक १ फेब्रुवारी, २०१९ रोजी लेखी पत्राद्वारे मागणी केली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कुशल कामांची प्रलंबित देयके अदा करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.जयदत्त क्षीरसागर : (१) व (२) होय, हे खरे आहे. पंचायत समिती, आर्णी अंतर्गत ग्रामपंचायत आर्णी येथील सन २०१३-१४ व त्यापूर्वीचे रुपये १३,१५,९८४/- कुशल देयके प्रलंबित आहे.

(३) सन २०१३-१४ व त्यापूर्वीची प्रलंबित देयके अदा करण्याबाबत शासन परिपत्रक दिनांक ०९ मे, २०१४ अन्वये निर्देशित केल्यानुसार कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

सावंतवाडी (जि.सिंधुदुर्ग) येथे पर्यटन विभागाच्या गैरव्यवहाराबाबत

(३०) * ४७४९६ श्री.प्रसाद लाड : सन्माननीय पर्यटन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सावंतवाडी (जि.सिंधुदुर्ग) नगरपालिकेच्या शिल्पग्राम, हेल्थफार्म व जनरल जगन्नाथराव भोसले उद्यानाच्या कामाच्या निविदा परस्पर पर्यटन विभागाने काढल्या असून या कामात गैरव्यवहार झाल्याने सावंतवाडी नगरपालिकेने मा.मुख्यमंत्र्यांकडे लेखी तक्रार केली असता मा.मुख्यमंत्र्यांनी पर्यटन विभागाला चौकशीचे आदेश दिले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर आदेशानुसार सिंधुदुर्ग, पर्यटन विभागाने केलेल्या गैरव्यवहाराबाबत चौकशी करण्यात आली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.जयकुमार रावल : (१) हे खरे नाही.

सदर प्रकरणी चौकशी करण्याबाबतची तक्रार या विभागास प्राप्त झाल्याचे आढळून आलेले नाही.

सावंतवाडी (जि.सिंधुदुर्ग) नगरपालिकेच्या शिल्पग्राम, हेल्थफार्म व जनरल जगन्नाथराव भोसले उद्यान येथील कामे नियोजन विभागाच्या चांदा ते बांदा या योजनेतर्गत मंजूर करण्यात आले आहे. सदर कामांसाठी सावंतवाडी नगरपालिकेने ना-हरकत दिली असून सदर कामे कार्यान्वित करण्यासाठी महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळाला जागा तात्पुरती हस्तांतरीत केली आहे. त्याप्रमाणे महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळामार्फत ई-निविदा पध्दतीने कंत्राटदाराची नेमणूक करण्यात आली व सदर कामे अंतिम टप्प्यात आहेत. सदर कामे क्षेत्रिय अभियंत्यांच्या देखरेखीखाली निविदा अटी व शर्तीनुसार लवकरच पूर्ण करण्यात येत आहेत.

(२) व (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

सातारा जिल्ह्यातील बोंडारवाडी धरण प्रकल्प सुरु करण्याबाबत

(३१) * ४७०२६ श्री.आनंदराव पाटील, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, डॉ.सुधीर तांबे, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.हरिसिंग राठोड : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) वेण्णा नदीपात्र (जि.सातारा) यंदाही उन्हाळ्यापूर्वीच कोरडे पडले असल्याचे दिनांक १ मार्च, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, यामुळे नदी परिसरातील गावात पाण्याची टंचाई निर्माण झाली असून त्याचा दुग्धव्यवसायावरही विपरीत परिणाम झाला आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून नदीपात्र लगतच्या गावांना पाणीपुरवठा करण्याबाबत तसेच या भागातील पाण्याची समस्या सोडविण्यासाठी येथील प्रस्तावित बॉडारवाडी धरण प्रकल्प पूर्ण करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) होय.

- (२) पाणी टंचाई मुळे दुग्धव्यवसायावर विपरीत परिणाम झाल्याबाबत जलसंपदा विभागास अहवाल प्राप्त नाही.
- (३) वेण्णा नदीपात्रालगतच्या ५४ गावांना पिण्याचे पाण्यासाठी महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरणास ५.१६ दलघमी पाणी आरक्षणास शासन पत्र क्र.संकीर्ण-२०१८/ (५८५)/१८/सिं.व्य.धो., दिनांक ०२/०२/२०१९ अन्वये सहमती कळविले नुसार कृष्णा खोरे विकास महामंडळाचे पत्र क्र. २५१० दिनांक १५/०२/२०१९ अन्वये मंजूरी दिली आहे. तसेच कृष्णा खोरे विकास महामंडळाने सर्व्हेक्षण करण्यास मान्यता दिली असून सर्व्हेक्षणाचे काम प्रगतीपथावर आहे.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**भारतरत्न नानाजी देशमुख (जि.हिंगोली) यांचे
स्मारक उभारण्याबाबत**

- (३२) * ४७३०६ श्री.विप्लव बाजोरिया : सन्माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) हिंगोली जिल्ह्यात वैद्यकीय महाविद्यालय स्थापन करून त्यास भारतरत्न नानाजी देशमुख यांचे नाव देवून कडोळी (ता.सेनगांव, जि.हिंगोली) या भारतरत्न नानाजी देशमुख यांच्या जन्मगावी त्यांचे स्मारक उभारण्याची मागणी स्थानिक ग्रामस्थांनी केली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, भारतरत्न नानाजी देशमुख यांचे स्मारक उभारून वैद्यकीय महाविद्यालयास त्यांचे नाव देण्याबाबतचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन आहे काय,

- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी कधीपर्यंत कार्यवाही होणे अपेक्षित आहे,
 (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) हे खरे नाही.

(२) नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**नागपूर शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालयीन
 निधी अखर्चीत असल्याबाबत**

(३३) * ४७०३८ श्री.रामदास आंबटकर, प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार :

सन्माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) नागपूर शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालय (मेडीकल) ला सन २०१० मध्ये प्रधानमंत्री आरोग्य सुरक्षा योजनेतर्गत ५ कोटी रुपये मंजूर करूनही यंत्र सामुग्री खरेदी न केल्याने निधी अखर्चीत असल्याचे दिनांक २४ जानेवारी, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
 (२) असल्यास, एच.एल.एल कंपनीकडून सदर निधी खर्च करण्याची शेवटीची संधी असल्याने यंत्र सामुग्री खरेदी करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
 (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) हे खरे नाही.

(२) हे खरे नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात ग्रामपंचायत कार्यालयासाठी स्वतंत्र इमारत नसल्याबाबत

(३४) * ४७२३८ श्री.गोपिकिशन बाजोरीया : दिनांक २९ नोव्हेंबर, २०१८ रोजी सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आलेल्या अतारांकित प्रश्नोत्तरांच्या यादी क्रमांक ५ मधील प्रश्न क्रमांक ३९९०० ला दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यात ४२५२ ग्रामपंचायती कार्यालयासाठी स्वतंत्र इमारत नसल्याचे माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, शासनाने दिनांक २३ जानेवारी, २०१८ रोजीच्या शासन निर्णयानुसार गावामध्ये "मातोश्री" ग्रामपंचायत भवन बांधणी योजनेला मंजूरी दिली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त योजनेतर्गत मंजूर ५९८ पैकी १२४ भवन मा.ग्रामविकास मंत्री यांच्या बीड जिल्ह्यात मंजूर करण्यात आले असून विदर्भातील आठ जिल्ह्यात केवळ ५९ भवन मंजूर करण्यात आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, विदर्भात भवन मंजूरीकरीता असमतोल असण्याची कारणे काय आहेत,
- (५) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने विदर्भात समान वाटप करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) व (२) हे खरे आहे.

(३), (४) व (५) मा.बाळासाहेब ठाकरे स्मृती मातोश्री ग्रामपंचायत बांधणी योजनेतर्गत आतापर्यंत एकूण १०७५ ग्रामपंचायतींची कार्यालये बांधण्यास मान्यता देण्यात आली आहे. त्यापैकी, बीड जिल्ह्यात २१८ व विदर्भातील १० जिल्ह्यात १४६ ग्रामपंचायतींची कार्यालये बांधण्यास मान्यता देण्यात आली आहे.

या योजनेतर्गत ज्या ग्रामपंचायतींना स्वतःचे कार्यालयाची इमारत अद्याप मंजूर झालेली नाही अशा या योजनेत पात्र असणाऱ्या उर्वरीत सर्व ग्रामपंचायतींना निधीच्या उपलब्धतेनुसार भविष्यात टप्प्या-टप्प्याने मान्यता देण्यात येणार आहे.

वरवटी (ता.जि.बीड) येथील शेतकऱ्यांनी अनुदानित विहिरीकरीता प्रस्ताव दाखल केल्याबाबत

(३५) * ४७९०७ श्री.विनायकराव मेटे : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) वरवटी (ता.जि.बीड) येथील शेतकऱ्यांनी सन २०११ मध्ये बीड पंचायत समितीकडे अनुदानित विहिरीकरीता प्रस्ताव दाखल केले असून सदर प्रस्तावाद्वारे दिनांक २ मार्च, २०११, जा.क्र. ९६४१२०११ नुसार यादी क्रमांक २, मान्यता क्रमांक ५००, दिनांक ३० मार्च, २०११ रोजी विहिरींच्या कामाचे आदेश काढून १६ शेतकऱ्यांच्या विहिरीचे पैसे परस्परांनी घेतल्याचे निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त १६ शेतकऱ्यांच्या विहिरीचे अनुदान संबंधित शेतकऱ्यांना न विचारता त्यांच्या नावावर इतरांनी कसे काय घेतले, याबाबत दोषी अधिकारी व संबंधित दलाल यांच्याविरुद्ध शेतकऱ्यांनी वेळोवेळी आंदोलन करूनही मागील नऊ वर्षांपासून कोणतीही कारवाई करण्यात आली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून संबंधित पंचायत समितीचे अधिकारी, अभियंता व इतर दोषींवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१), (२) व (३) हे अंशतः खरे आहे.

ग्रामपंचायत वरवटी/आहेरधानोरा, ता.जि.बीड येथे मगारोहयो अंतर्गत पंचायत समिती बीड प्रशासकीय मान्यता आदेश क्र.जा. क्रपंसबि/बावी/मगारोहयो/प्रमा/९६४/२०११, दिनांक ०२/०३/२०११ अन्वये एकूण तेवीस लाभार्थी शेतकऱ्यांना वैयक्तिक जलसिंचन विहिरी मंजूर करण्यात आल्या होत्या.

त्यापैकी २० जलसिंचन विहिरीच्या कामावर कोणताही खर्च झालेला नाही. तसेच ती कामे सुरु करण्यात आलेली नाहीत. उर्वरित तीन शेतकऱ्यांना कोणतेही विहिरीचे काम न करता माहे डिसेंबर, २०१५ मध्ये अकुशल ४७७८४ व कुशल २०२८८७ बनावट अभिलेखे तयार करून निधी उचल करण्याचा प्रयत्न करण्यात आला आहे.

तथापि, अकुशल रक्कम पोष्टामधील खात्यात जमा असून जिल्हा परिषद, बीड यांनी दिनांक १४/०६/२०१९ रोजीच्या पत्रान्वये सदर अकुशल रक्कम पोष्टामधील खात्यातून शासनखाती जमा करण्याबाबत कळविले आहे.

तसेच ग्रामपंचायतीच्या खात्यावर वर्ग केलेला कुशल रक्कम रुपये २०२८२८/- इतका निधी परत घेण्यात आला असून शासनखाती जमा करण्यात आला आहे.

प्रस्तुत प्रकरणी चौकशी करण्यात आली असून दोषीविरुद्ध गुन्हा नोंद करण्यासाठी गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती, बीड यांना आदेशित करण्यात आलेले आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

नांदेड जिल्हा परिषदेमधील शाखा अभियंत्यांनी

भंगार लिलावात विक्री केल्याबाबत

(३६) * ४७२६६ श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.शरद रणपिसे, अॅड.हुस्नबानू खलिफे : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) नांदेड जिल्हा परिषदेमधील अधिकारी-पदाधिकारी यांना न विचारता येथील शाखा अभियंता यांनी परस्पर साडेतीन लाखाचे भंगार लिलावात विक्री केल्याचे दिनांक १० जानेवारी, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, भंगार मोठ्या प्रमाणात असताना लिलावातून कमी रक्कम मिळाल्याचा आरोप पदाधिकाऱ्यांकडून केला जात आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने सदर शाखा अभियंता यांच्यावर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) हे खरे नाही.

(२), (३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**हिंगोली जिल्ह्यातील पालकमंत्री पाणंद रस्ता
योजनेतील कामे पूर्ण करण्याबाबत**

(३७) * ४७१०३ श्री.रामराव वडकुते, श्री.विक्रम काळे, श्री.अब्दुल्लाखान
दुराणी : सन्माननीय रोजगार हमी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील
काय :-

- (१) हिंगोली जिल्ह्यातील पालकमंत्री पाणंद रस्ता योजनेतील कामांबाबत महसूल व जिल्हा परिषद प्रशासन बेजबाबदारपणा दाखवत असल्यामुळे रस्त्यांच्या कामांसाठी मिळालेला दिड कोटी रुपयांचा निधी अखर्चीत राहिल्याची बाब दिनांक १७ फेब्रुवारी, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून हिंगोली जिल्ह्यातील पालकमंत्री पाणंद रस्ता योजनेतील कामांची जबाबदारी निश्चित करून सदर काम पूर्ण करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.जयदत्त क्षीरसागर : (१) हे खरे नाही.
(२) व (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**जे.जे. रुग्णालय, मुंबई येथे फ्लोसायटोमीटर आणि इम्युनोहिस्ट्री
केमिस्ट्री मशिन्स कार्यान्वित करण्याबाबत**

(३८) * ४६७७१ श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.मोहनराव कदम, आर्कि.अनंत गाडगीळ : सन्माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबईतील जे.जे. रुग्णालयात रक्तातील दुर्मिळ आजार, संसर्ग तसेच कॅन्सरच्या निदानासाठी वापरण्यात येणाऱ्या रुपये १ कोटींच्या फ्लोसायटोमीटर आणि इम्युनोहिस्ट्री केमिस्ट्री या वैद्यकीय चाचण्यांसाठी वापरल्या जाणाऱ्या दोन मशिन्स गेल्या ५ वर्षांपासून वापराविना पडून असल्याचे दिनांक १३ फेब्रुवारी, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त मशिन्सचा योग्य वापर झाला असता तर गोरगरीब रुग्णांना महागड्या वैद्यकीय चाचण्या मोफत करणे शक्य झाले असते, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने उपरोक्त दोन्ही मशिन्स कार्यान्वित करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) फ्लोसायटोमीटर या यंत्राच्याबाबतीत खरे आहे. इम्युनोहिस्ट्री केमिस्ट्री यंत्राचा परिपूर्ण पुरवठा न झाल्याने सदर यंत्र प्रस्थापित करण्यात आलेले नाही.

(२) हे खरे आहे.

तथापि, अन्य यंत्रसामुग्रीवर अशा स्वरूपाच्या चाचण्या केल्या आहेत. रुग्णांची गैरसोय झाली नाही.

(३) फ्लोसायटोमीटर व इम्युनोहिस्ट्री केमिस्ट्री या यंत्रांबाबत संचालनालयामार्फत समिती गठीत करून चौकशी करण्यात येत आहे.

याविषयी फ्लोसायटोमीटर यंत्रसामुग्री कार्यान्वित करणे शक्य आहे किंवा कसे, ही बाब तपासण्यात येत आहे. इम्युनोहिस्ट्री केमिस्ट्री या यंत्रसामुग्रीचा परिपूर्ण पुरवठा झालेला नसल्याने कार्यान्वित करता येणार नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

कोकण विभागात नागरिकांचे पाण्याअभावी हाल होत असल्याबाबत

(३९) * ४७१३८ अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कोकण विभागात सरासरीपेक्षा जास्त पाऊस पडूनही उन्हाळ्यात पाण्याचे दुर्भिक्ष्य होत असल्याने नागरिकांचे पाण्याअभावी होणारे हाल दूर करण्यासाठी कोकणातील पाण्याचे रेशनिंग करण्यात येणार असून लेखा परीक्षणाप्रमाणेच कोकणातील पाण्याचे वॉटर ऑडिट करून वाया जाणाऱ्या पाण्याचा ताळेबंद गरजवंतांकडे वळविण्याचा प्रयत्न शासन वॉटर ऑडिटद्वारे करणार असल्याचे दिनांक १५ मार्च, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्यातील अन्य विभागाच्या तुलनेत कोकणात दरवर्षी सरासरीपेक्षा जास्त पाऊस पडत असल्याने मागील पाच वर्षात कोकणातील धरणांची क्षमताही १०० टक्के अग्रणी राहिली असून सरासरीपेक्षा जास्त पाऊस पडूनही अतिरिक्त पडणारे पावसाचे पाणी समुद्रामध्ये वाहून जात असल्यामुळे पाणी अडवा पाणी जिरवा यासारख्या योजना व्यर्थ जात असल्याने दरवर्षी लाखो लिटर पाणी वाया जात असते, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) अशी बाब नाही.

(२) पश्चिम वाहिनी नदी खोऱ्याचा एकात्मिक राज्य जल आराखडा केलेल्या जलनिष्पत्ती अभ्यासानुसार कोकणात ७५ % विश्वासार्हतेने २२६८ अ.घ.फु. जलनिष्पत्ती होत असून, त्यापैकी नियोजित सिंचन प्रकल्पांद्वारे १६२ अ.घ.फु. सन २०३० पर्यंत (कोकणातील सर्व लागवडीलायक क्षेत्रासाठी लागणारे पाणी गृहीत धरता सिंचनासाठी एकूण ८९८ अ.घ.फु.) सिंचनासाठी लागणार आहे. सन २०३० पर्यंत औद्योगिक व घरगुती वापर सुमारे १४१ अ.घ.फु. इतर खोऱ्यात कळविण्यासाठी तरतुद ११८ अ.घ.फु., पर्यावरणीय तरतुद २० अ.घ.फु. विचारात घेतल्यास एकूण सुमारे ४४१ अ.घ.फु. इतका पाणी वापर नियोजित आहे. व सर्व पाटबंधारे प्रकल्प पूर्ण झाल्यावर कोकण प्रदेशात एकूण ३.२६ लक्ष हे इतकी सिंचन क्षमता निर्माण होईल. म्हणून अतिरिक्त पावसाचे पाणी वाहून जाते तसेच कोकणातील जमीन जांभा खडकाची सच्छिद्र आहे. सदर पाणी सच्छिद्रे भागातून वाहून जात असल्याने पाणी आडवा पाणी जिरवा या सारख्या योजना कोकणात जलसंधारण होण्यासाठी उपयुक्त होत नाही.

(३) अतिरिक्त वाहून जाणारे पावसाचे पाणी पूर्वेकडे वळविण्याचे प्रस्तावित आहे.

(४) प्रश्न उदभवत नाही.

**छेडानगर, चेंबूर, मुंबई परिसरात कांदळवनांची कत्तल करून
झोपड्यांचे अनधिकृत बांधकामे होत असल्याबाबत**

(४०) * ४६७२६ श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.धनंजय मुंडे, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.खवाजा बेग, श्री.विक्रम काळे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.किरण पावसकर : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) छेडानगर, चेंबूर, मुंबई परिसरात कांदळवनांची कत्तल करुन झोपड्यांचे बांधकाम भ्रष्ट अधिकाऱ्यांच्या संगनमताने सुरु आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, मा.उच्च न्यायालयाच्या आदेशानुसार मुंबई व परिसरातील कांदळवनांच्या सुरक्षिततेसाठी कांदळवने सेलची निर्मिती शासनाने केली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी दखल घेऊन अनधिकृत बांधकाम करणाऱ्यांविरुद्ध महाराष्ट्र झोपडपट्टी कायदा अंतर्गत कारवाई करणे, झोपड्यांचे कायमस्वरुपी निष्कासन करणे, कांदळवनाचे पुनर्रोपण करणे, अनधिकृत बांधकामांकरीता स्थानिक पोलीस अधिकारी व महानगरपालिकेचे विभाग प्रमुख यांना जबाबदार धरण्याबाबतच्या कायद्यातील तरतुदीनुसार जाणीवपूर्वक दुर्लक्ष करणाऱ्या जिल्हाधिकारी कार्यालयातील अधिकाऱ्यांविरुद्ध कारवाई करण्याबाबतची मागणी दिनांक ०६ फेब्रुवारी, २०१९ रोजीच्या पत्रान्वये विरोधी पक्षनेते, विधान परिषद यांनी शासनाला केली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, त्यानुसार सदर पत्राची दखल घेवून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुधीर मुनगंटीवार : (१) चेंबूर भागातील छेडानगर परिसरातील काही कांदळवन क्षेत्रामध्ये अतिक्रमण झाल्याचे आढळून आले होते हे खरे आहे.

(२) राज्यातील तटीय क्षेत्रातील कांदळवनाचे संरक्षण व संवर्धन करण्याकरीता सन २०१२ मध्ये तत्कालीन मुख्य वनसंरक्षक या दर्जाच्या अधिकारी यांच्या अधिपत्याखाली ३७ कर्मचाऱ्यांसह कांदळवन कक्षाची निर्मिती करण्यात आली आहे.

(३) व (४) कांदळवन क्षेत्राचे सर्व्हे क्रमांक व न.भु.क्र. यांचेबाबत अद्यापही अनिश्चितता आहे. त्याबाबत नगर भुमापन अधिकारी, चेंबूर यांच्यामार्फत शहानिशा करण्यात येत आहे.

मौजे चेंबूर येथील छेडानगर मधील काही कांदळवन क्षेत्रामध्ये मुंबई महानगरपालिकेने दिनांक १३/०३/२०१७ ते १८/०३/२०१७ आणि दिनांक २८/०८/२०१८ ते ३०/०८/२०१८ या कालावधीत वन विभाग व इतर विभागाचे संयुक्त कार्यवाहीद्वारे अनुक्रमे ८२८ व ४९८ अशा एकूण १,३२६ अनधिकृत झोपड्यांचे निष्कासन केले आहे. तसेच छेडानगरच्या उर्वरित भागातील अधिसूचित कांदळवन क्षेत्राच्या हद्द निश्चित झाल्यानंतर उर्वरित क्षेत्रातील अतिक्रमण निष्कासित करण्यात येईल.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**बिरवाडी (ता.महाड, जि.रायगड) महाराष्ट्र औद्योगिक विकास
महामंडळातील प्रदूषण करणा-या कारखान्यांवर कारवाई करण्याबाबत**

(४१) * ४७५९२ श्री.प्रविण दरेकर, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) बिरवाडी (ता.महाड, जि.रायगड) महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळातील प्रदूषणकारी कारखान्यांतून सोडण्यात येणाऱ्या केमिकल पाण्यामुळे सावित्री नदीपात्रातील अनेक मगरीना अंधत्व आल्याचे माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार सावित्री नदीपात्रातील मगरीना सुरक्षित स्थळी हलविण्याबाबत कार्यवाही करून संबंधित प्रदूषित कारखान्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुधीर मुनगंटीवार : (१) महाड वनपरिक्षेत्रातील वन परिमंडळ महाड, वनपरिमंडळ पोलादपूर, वनपरिमंडळ बिरवाडी व वनपरिमंडळ दासगांवचे क्षेत्र सावित्री नदी किनारी आहे. सदर परिमंडळातील वन कर्मचाऱ्यांना त्यांचे फिरतीचे वेळी सावित्री नदीपात्रातील मगरीना अंधत्व आल्याचे निदर्शनास आलेले नाही.

(२) व (३) प्रश्न उदभवत नाही.

**राज्यातील महिलांना स्वस्त दरात सॅनिटरी पॅड
उपलब्ध करून देण्याबाबत**

(४२) * ४७८६७ श्री.सतेज ऊर्फ बंटी पाटील, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप : सन्माननीय परिवहन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबईतील महिला व तरुणींना स्वस्त दरात सॅनिटरी पॅड उपलब्ध करून देण्यासाठी मुंबई सेंट्रल स्थानकात मागील वर्षी व्हेडिंग मशीन सुरु करण्यात आली असून राज्यातील ३० पेक्षा जास्त महत्त्वाच्या आगारातही अशा योजना सुरु करण्याबाबत शासन विचाराधीन आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त योजनेस एक वर्ष होऊन गेल्यानंतर याचा माहे फेब्रुवारी, २०१९ मध्ये आढावा घेतला असता अधिकाऱ्यांचा अकार्यक्षमपण आणि वरिष्ठांच्या दुर्लक्षामुळे महामंडळाच्या या आरोग्यदायी योजना प्रलंबित असल्याचे निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, राज्यात किती ठिकाणी व्हेडिंग मशीन बसविण्यात आल्या आहेत,

(४) असल्यास, राज्यातील एसटी आगारे आणि प्रमुख थांब्यावर व्हेडिंग मशीन बसविण्याबाबत कोणत्या स्वरूपाची कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.दिवाकर रावते : (१) होय.

(२) नाही.

(३) व (४) सद्यःस्थितीत राज्य परिवहन महामंडळाच्या मुंबई-सेंट्रल, परळ, कुर्ला नेहरू नगर, पनवेल, मुरबाड, स्वारगेट, शिवाजीनगर, कोल्हापूर, लोणावळा अशा ९ बसस्थानकांवर व्हेडिंग मशीन कार्यरत असून, राज्यातील

इतर २४ बसस्थानकांतील महिला प्रसाधन गृहात व्हेडींग मशीन बसविण्याबाबत मे.सुलभ इंटरनॅशनल यांचेमार्फत कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**कोळपिंप्री (ता.पारोळा, जि.जळगांव) येथील बोरी नदीवरील
बंधारे बांधकामाच्या प्रस्तावाबाबत**

(४३) * ४८२१९ श्रीमती स्मिता वाघ : सन्माननीय जलसंधारण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कोळपिंप्री (ता.पारोळा, जि.जळगांव) येथील बोरी नदीवरील बंधारे बांधकामाचा प्रस्ताव व अंदाजपत्रके प्रशासकीय मान्यतेसाठी जिल्हाधिकारी, जळगांव यांच्याकडे सादर करण्यात आल्याचे निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर प्रस्तावास जिल्हाधिकारी यांच्यामार्फत प्रशासकीय मान्यता कधीपर्यंत देण्यात येणार आहे,

(३) असल्यास, सदर बंधारे बांधकामास निधी उपलब्ध करून देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा.डॉ. तानाजी सावंत : (१) होय, हे खरे आहे.

सदर कामाचे रुपये ८४.३२ लक्षाचे अंदाजपत्रक जिल्हा जलसंधारण अधिकारी, मृद व जलसंधारण विभाग, जळगाव यांनी दिनांक ९/५/२०१८ रोजी सदस्य सचिव, जिल्हा नियोजन समिती तथा जिल्हाधिकारी, जळगाव यांच्याकडे प्रशासकीय मान्यतेसाठी सादर करण्यात आलेले आहे.

(२) व (३) सदर कामास चालू आर्थिक वर्षात ४५१५-०७१८ या लेखाशिर्षा अंतर्गत प्रशासकीय मान्यता देण्यासाठी जिल्हा नियोजन समितीच्या बैठकीत प्रस्ताव सादर करण्यात येईल.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**वसई फाटा (जि.पालघर) परिसरातील अनधिकृत
बांधकामावर कारवाई करण्याबाबत**

- (४४) * ४८४८४ श्री.आनंद ठाकूर, श्री.हेमंत टकले, श्री.धनंजय मुंडे :
सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) वसई फाटा (जि.पालघर) परिसरात तुंगारेश्वर अँकेडमी हायस्कूल अँड ज्युनियर कॉलेज, पेल्हार या स्कुल व्यवस्थापनाने विना परवानगी वाढीव बांधकाम केल्याचे माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त हायस्कूल व्यवस्थापनाने वन विभागाच्या जमिनीवर अतिक्रमण करून अनधिकृतपणे वाढीव बांधकाम केलेले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने सदर अनधिकृत बांधकाम करणाऱ्या हायस्कूल व्यवस्थापनावर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुधीर मुनगंटीवार : (१) व (२) मौजे पेल्हार येथील संरक्षित वन सर्व्हे क्र. २८२ मध्ये २/०२/६२ हे आर क्षेत्रात तुंगारेश्वर अँकेडमी हायस्कूल अँड ज्युनियर कॉलेज यांनी अनधिकृत बांधकाम केले आहे. प्रश्नांकित क्षेत्र वन विभागाकडून महसूल विभागाकडे वर्ग झालेल्या क्षेत्रापैकी आहे. सदर क्षेत्र वळतीकरणासाठी संस्थेकडून वन (संवर्धन) अधिनियम, १९८० अंतर्गत प्रस्ताव क्षेत्रियस्तरावर प्राप्त झाला आहे.

(३) सदर अतिक्रमणाबाबत वन विभागामार्फत चौकशी करण्यात आली असून सदर अनधिकृत बांधकाम करणाऱ्या तुंगारेश्वर अँकेडमी हायस्कूल अँड ज्युनियर कॉलेज, पेल्हार यांच्याविरुद्ध दिनांक १/०४/२०१९ रोजी वन गुन्हा नोंदवून प्रकरणी मा.न्यायालयात खटला दाखल करण्यात आला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**पेंच व्याघ्र प्रकल्पाच्या देवनापार वनपरिक्षेत्रात
वाघिणीचा मृत्यू झाल्याबाबत**

(४५) * ४८७३६ श्री.प्रकाश गजभिये : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पेंच व्याघ्र प्रकल्पाच्या देवनापार वनपरिक्षेत्रात कक्ष क्रमांक ४९८ मध्ये बांद्रा तलाव क्रमांक १ येथे एका पाच वर्षीय वाघिणीचा मृत्यू झाल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मानसिंगदेव अभयारण्य खुर्सापार गेटपासून काही अंतरावरील पाणवठ्यावर ज्या ठिकाणी वाघिणीचा चिखलात रुतलेला मृतदेह आढळला त्या ठिकाणापासून साठ मिटर वर तीन मजली निरीक्षण कुटी, तीन लाकडी कुट्या असून त्यावर चौवीस तास वन मजुर देखरेख करित असतात, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, वनपरिक्षेत्र हे मानसिंगदेव अभयारण्यात येत असून येथे व्याघ्र दर्शनासाठी येणाऱ्या पर्यटकांची संख्या जास्त असल्याने अभयारण्यातील कर्मचाऱ्यांच्या संगनमताने क्षमतेपेक्षा जास्त वाहने भरून निर्धारित वेळेनंतर सुध्दा नियमबाह्य पध्दतीने वाहने व्याघ्र दर्शनासाठी सोडण्यात येत असून तेथे मोठ्या प्रमाणात आर्थिक गैरव्यवहार होत असल्याचे निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने संबंधित दोषींवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुधीर मुनगंटीवार : (१) पेंच व्याघ्र प्रकल्पाच्या देवनापार वनपरिक्षेत्रातील कक्ष क्रमांक ४९८ मधील बांद्रा तलाव क्रमांक १ येथे एका ५ ते ६ वर्षीय वाघिणीचा मृत्यू झाला असल्याची घटना दिनांक ०६/०३/२०१९ रोजी निदर्शनास आली आहे.

(२) ज्या ठिकाणी वाघिणीचा मृतदेह आढळून आला आहे त्या ठिकाणापासून साठ मिटर अंतरावर फक्त निरीक्षण मनोरा आहे.

(३) हे खरे नाही.

(४) प्रस्तूत प्रकरणी वन गुन्हा नोंदविण्यात आला असून पुढील चौकशी सुरु आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**पाथरगांव (ता.चांदूर रेल्वे, जि.अमरावती)
सिंचन प्रकल्पाच्या निविदा काढण्याबाबत**

(४६) * ४९०४३ श्री.अरुणभाऊ अडसड : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पाथरगाव (ता.चांदूर रेल्वे, जि.अमरावती) अंतर्गत पिण्याच्या पाण्याची व सिंचनाबाबत लोकप्रतिनिधींनी दिनांक १ जानेवारी, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास शासनास निवेदन दिले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, पिण्याचे पाणी व सिंचनाकरीता पाथरगाव उपसा सिंचन प्रकल्पाकरीता उर्ध्व वर्धा धरणातून पाईपलाईन टाकण्याच्या प्रकल्पाला तत्वतः मान्यता दिली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर प्रकल्पाच्या निविदा काढण्यास विलंब होण्याची कारणे काय आहेत,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने १५ वर्षांपासून प्रलंबित असलेल्या या प्रकल्पाच्या निविदा काढण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) होय.

तथापि, पाथरगाव उपसा सिंचन योजना ही केवळ सिंचनाकरीता प्रस्तावित आहे.

(२) होय.

पाथरगाव उपसा सिंचन योजना प्रकल्पाकरीता उर्ध्व वर्धा उजवा मुख्य कालवा सा.क्र. ६९५०० मी.पासून उर्ध्वगामी नलिकेद्वारे सिंचनाकरीता पाणी उचल करण्याचे प्रस्तावित असून पीडीएन चे कामाची EPC निविदा

काढण्यासाठी मान्यता प्रदान करण्यात आलेली आहे. तथापि, या योजनेमध्ये पिण्याचे पाणी पुरविण्याचे प्रावधान नाही.

(३) पाथरगाव उपसा सिंचन योजना मूळ योजनेनुसार तिवसा तालुक्यातील कुन्हा गावाजवळ बोर नदीवर संग्राहक तलाव बांधून त्यावरून पाथरगाव उपसा सिंचन योजना प्रस्तावित करण्यात आलेली होती. सदर योजनेस उर्ध्व वर्धा प्रकल्पाचे चतुर्थ सु.प्र. मान्यतेअंतर्गत विदर्भ पाटबंधारे विकास महामंडळ, नागपुर यांचे पत्र क्र.५७८/दिनांक १३/०७/२००९ अन्वये प्रशासकीय मान्यता प्रदान करण्यात आलेली होती. परंतु संग्राहक तलाव बांधकामास स्थानिक लोकांचा विरोध असल्याने व बुडीत क्षेत्रातील वनजमिनीकरीता शासन निर्णयानुसार पर्यायी वन जमीन उपलब्ध न होऊ शकल्यामुळे योजनेचे निविदा कार्यवाही पूर्ण होऊ शकले नाही. दिनांक १३/१/२०१७ च्या शासनाच्या नलिका वितरण प्रणालीच्या धोरणानुसार पाथरगाव उपसा सिंचन योजना नव्याने उर्ध्व वर्धा प्रकल्पाचे उजवा कालव्याकरीता सा.क्र. ६९ किमी पासून प्रस्तावित करण्यात आलेली आहे. या बदलामुळे संग्राहक तलावाच्या बुडीत क्षेत्रातील ३१५ हे. जमीन, फळझाडे ३००००, १२५ विहिरी व २०.२२ हे वन जमीन बुडीत क्षेत्रात जाण्यापासून वाचली. त्यानुसार प्रकल्पाचे लाभक्षेत्रात उपलब्ध पाण्याचा इष्टतम वापर होण्याच्यादृष्टीने नलिका वितरण प्रणाली प्रस्तावित करण्यात आलेली आहे व महामंडळ कार्यालयाचे पत्र क्र. १०९८३ दिनांक ०६/११/२०१८ अन्वये बंद नलिकेद्वारे वितरण प्रणालीच्या कामाची EPC निविदा काढण्यास परवानगी प्राप्त असून निविदा प्रक्रिया अंदाजपत्रकाच्या तांत्रिक मान्यतेनंतर सुरु करण्यात येत आहे.

(४) मूळ आराखड्याप्रमाणे संग्राहक तलावास लोकांचा विरोध असल्यामुळे विलंब झाला. सदर स्थितीत प्रकल्पाचे संकल्पनास सक्षमस्तरावर मंजूरी प्राप्त आहे. तसेच अंदाजपत्रक मंजूरीस्तव प्रादेशिक कार्यालयात तपासणी सुरु आहे. अंदाजपत्रकास मंजूरी प्राप्त होताच योजनेची निविदा प्रक्रिया सुरु करण्यात येईल.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**गडचिरोली जिल्ह्यातील दुर्गम भागातील गावे
विकासापासून वंचित असल्याबाबत**

(४७) * ४७५३२ श्री.गिरीशचंद्र व्यास, प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार, श्री.रामदास आंबटकर : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) गडचिरोली जिल्ह्यातील दुर्गम भागातील १६०० गावांपैकी ६०० गावांना जाण्यासाठी रस्ते, नाल्यावर पूल व जूने पुल जीर्ण स्थितीत असल्याने सदर जिल्हा विकासापासून वंचित असल्याचे दिनांक २४ एप्रिल, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने या मागास जिल्ह्याच्या विकासाकरीता भरीव निधीची तरतूद करण्याबाबत कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) अंशतः खरे आहे.

जिल्हा परिषद गडचिरोली अंतर्गत काही रस्त्यांची कामे जंगलव्याप्त, अतिदुर्गम तसेच कायदा व सुव्यवस्थेच्या प्रश्नामुळे पूर्ण करण्यास विलंब होत आहे.

(२) व (३) गडचिरोली जिल्ह्यातील ग्रामीण मार्ग व इतर जिल्हा मार्गासाठी सन २०१७-१८ व २०१८-१९ या दोन वर्षांसाठी विविध योजनांतर्गत सुमारे रुपये ३७०.०० कोटी इतक्या निधीची तरतूद करण्यात आलेली असून योजनानिहाय निधी पुढीलप्रमाणे आहे. (रुपये लक्ष मध्ये)

योजनेचे नाव	सन २०१७-१८	सन २०१८-१९
३०५४-२४१९ रस्ते व पुल दुरुस्ती	७६८.४१	९१४.८२
३०५४ व ५०५४ जिल्हा वार्षिक योजना	४६३४.७३	४०११.५०
प्रधानमंत्री ग्राम सडक योजना	३१०५.०८	५५५२.२४
मुख्यमंत्री ग्रामसडक योजना	९३९०.९०	८६१८.९६
एकूण	१७८९९.१२	१९०९७.५२

मुंबई येथील संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यानाबाबत

(४८) * ४७४६३ श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.किरण पावसकर, श्री.खवाजा बेग : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४४२९७ ला दिनांक ३० नोव्हेंबर, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मौजे मालाड स.क्र. २३९/१ संदर्भात मा.उच्च न्यायालयात रिट याचिका क्र. १४६५/७५ मध्ये दिनांक ३ डिसेंबर, १९७९ रोजी समझोता करारानुसार १४८८ एकर क्षेत्रापैकी वन विभागास वर्ग करण्यात आलेल्या ८४८ एकर २० गुंठे १२ आणि क्षेत्रव्यतिरिक्त उर्वरित क्षेत्रात शासन आपला हक्क सांगू शकत नाही व हे क्षेत्र वनक्षेत्र राहणार नाही असे नमूद करण्यात आले आहे, तसेच उर्वरित क्षेत्र महाराष्ट्र "खाजगी वने" या संज्ञेत मोडू शकत नसल्याने महाराष्ट्र खाजगी वने संपादन अधिनियम १९७५ च्या तरतुदी लागू ठरत नसल्याचे नमूद केले आहे त्यामुळे महाराष्ट्र खाजगी वने संपादन अधिनियम १९७५ चे कलम २१ अंतर्गत संपादनाची कार्यवाही करण्यात आली नाही, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, २३९ चे संपूर्ण क्षेत्रफळ १६९४ एकर असून त्याची मालकी एफ.ई.दिनशा ट्रस्टकडे होती, एफ.ई.दिनशा ट्रस्टकडून १९७१ मध्ये नगर क्रमांक ८२७ ही २०६ एकर जमीन शेत जमीन म्हणून वेगळी करण्यात आली आहे तसेच १४४८ एकर जमिनीला संपादनाची नोटीस लागली असून पुढे १९७५ मध्ये समझोता करार होवून ८४८ एकर जमीन वन विभागाच्या नावे लागली, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, प्रत्यक्षात संपादनाची नोटीस लागलेल्या क्षेत्रात नसलेल्या २०७ एकर जमीन, जी १६९४ एकरातील आहे जे मा.उच्च न्यायालयाच्या संपादनाच्या नोटीस क्षेत्राबाहेरील आहे त्या क्षेत्रावरील आदिवासी पाडे, दलित, मागासवर्गीय यांची घरे, शाळा, दवाखाने, रेशनिंग दुकाने, शौचालये, वीज, बस सेवा सर्व खंडीत करून तोडण्यात आली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, २०७ हे क्षेत्र वन विभागाच्या ८४८ एकर २९ गुंठे ८ आणि क्षेत्रा व्यतिरिक्त उर्वरित क्षेत्रावर वनविभाग हक्क सांगू शकत नाही, त्यामुळे वन विभाग ८४८ एकराबाहेर येवून मागासवर्गीय दलित आदिवासींची घरे

तोडण्याची कारवाई करित आहे, जे क्षेत्र वन विभाग किंवा मा.उच्च न्यायालयाच्या संपादन क्षेत्राच्या १४८८ एकरात येत नाही त्यावर या महानगरपालिका वॉर्डातील गरीब कष्टकऱ्यांना वीज जोडणी, पाणी, शौचालय, रस्ते सुविधा देण्यास वन विभागाकडून NOC मागण्यात येते, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, मा.उच्च न्यायालयाच्या समझोता करारात असलेली ५७२ एकर जमीन ही मुंबई महापालिकेला तबेले हटविण्यासाठी दिली होती ती महापालिकेने का घेतली नाही, तसेच ती वन विभागाकडे वर्गीकृत होणे आवश्यक होते, ही जमीन वनविभागाकडे वर्गीकृत न होता येथील संजय गांधी पार्कचा मोठा डोंगर तोडण्यात आला, त्यावर BEAG चे पर्यावरणवादी दे.बी.गोएंका यांनी हरकत घेतली होती का, तसेच वन विभागानेही हा डोंगर फोडण्यासाठी कोणत्या नियमाने परवानगी दिली, ५७२ एकर जमीन वन विभागाने सोडली व संजय गांधीच्या १०३ स्क्वेअर कि.मी.मध्ये येणारा डोंगर फोडण्यास (S.G.N.D) संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यानाला परवानगी कोणत्या नियमानुसार दिली आहे,

(६) असल्यास, राष्ट्रीय उद्यानाच्या हद्दी बाहेर ५ कि.मी. खदानास बंदी असताना १४८८ संपादन क्षेत्रातील ८४८ एकर क्षेत्रातील डोंगराचा अर्धा भाग तोडण्यास परवानगी देणाऱ्या तत्कालीन अधिकाऱ्यांवर शासनाने चौकशी करून कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे तसेच २०७ एकर शेत जमीन क्षेत्राचा प्रत्यक्ष संपादन क्षेत्र ८४८ एकराशी संबंध नसताना संपादनाच्या नोटीसीच्या क्षेत्रातही नसलेल्या लोकांना नुकसान भरपाई देवून वीज, रस्ते, शौचालय, पाणी सर्व सुविधांनी युक्त घरे तेथेच बांधून देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुधीर मुनगंटीवार : (१), (२), (३) व (४) रिट याचिका क्रमांक : १४६५/७५ मध्ये दिनांक ०३/१२/१९७९ रोजी झालेल्या समझोता करानुसार मौजे मालाड, सर्वे क्र. २३९/१ मधील ८४८ एकर २० गुंठे १२ आणे क्षेत्र संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यान विभागाच्या ताब्यात घेण्यात आले आहे. त्याआधारे संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यानात समाविष्ट क्षेत्राबाबत दिनांक १६/०१/१९९६ रोजी प्रसिध्द

करण्यात आलेल्या अधिसूचनेमध्ये सदर सर्वे क्र. २३९/१ मधील ८४८ एकर २० गुंठे १२ आणि क्षेत्राचा समावेश करण्यात आला आहे. त्याव्यतिरीक्त उर्वरित ६४० एकर १२ गुंठे ०४ आणि क्षेत्राबाबत महाराष्ट्र खाजगी वने (संपादन) अधिनियम, १९७५ चे कलम २१ अंतर्गत संपादनाची कार्यवाही करण्यात आलेली नाही हे खरे आहे. प्रचलीत वन अधिनियमांतील तरतूदी व रिट याचिका क्र. ३०५/१९९५ मधील मा.उच्च न्यायालयाच्या निर्देशानुसार संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यानाच्या क्षेत्रातील वन जमिनीवरील अतिक्रमणे निष्कासित करण्याची कार्यवाही करण्यात आली आहे. संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यानाच्या बाहेरील वनेत्तर क्षेत्रावरील घरे तोडण्याची कारवाई वन विभागाद्वारे केली जाण्याची बाब खरी नाही. संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यानाच्या बाहेरील वनेत्तर क्षेत्रावरील घरांना पुरविण्याच्या नागरी सुविधांकरिता वन विभागाकडून एन.ओ.सी. मागण्यात येते ही बाब खरी नाही.

(५) व (६) रिट याचिका क्र. १४६५/७५ मध्ये दिनांक ०३/१२/१९७९ रोजी झालेल्या समझोता करारानुसार मौजे मालाड, सर्वे क्र. २३९/१ मधील ८४८ एकर २० गुंठे १२ आणि क्षेत्र संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यान विभागाच्या ताब्यात घेण्यात आले असून या क्षेत्रासह संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यानाच्या अधिसूचित वनक्षेत्रात बेकायदेशीररित्या डोंगर फोडल्याची बाब निदर्शनास आलेली नाही.

समझोता करारानुसार वन विभागाचे नियंत्रणाखाली नसलेल्या ५७२-२९-०८(ए-गुं-आ.) क्षेत्रावर वन विभाग हक्क प्रस्थापित करणार नाही अथवा ते खाजगी वने राहणार नाही असेही ठरल्याने या क्षेत्राचा समावेश संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यान विभागाच्या ताब्यात असलेल्या १०३ चौ.कि.मी. क्षेत्रामध्ये नाही.

मा.उच्च न्यायालयाचे आदेशानुसार संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यानातील केवळ पात्र अतिक्रमकांचे पुनर्वसन करण्यात येते. त्या अंतर्गत आजमितीस ११३८० सदनिकांचे वाटप करण्यात आले असून उर्वरित पात्र अतिक्रमकांचे पुनर्वसन करण्याची प्रक्रिया कार्यान्वित आहे.

राज्यात निधी अभावी रोजगार हमी योजनेची कामे बंद असल्याबाबत

(४९) * ४६६२७ श्री.जयंत पाटील : सन्माननीय रोजगार हमी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्य शासनाच्या रोजगार हमी योजनेची कामे निधी अभावी बंद झाली आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, माहे ऑक्टोबर, २०१७ पासून निधी मिळण्याचा मार्गच रोखल्याने राज्यभरात सुरु असलेली रोजगार हमी योजनेची सुमारे १४ हजार ७४० कामे बंद झाली असून मंजूरी मिळालेल्या १३ हजार ९०२ कामांना सुरुवात करण्यात आलेली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, राज्यात सन २०१७-१८ मध्ये रोजगार हमी योजनेतर्गत कामावरील अकुशल मजूरांची रक्कम पूर्ण देण्यात आलेली नसून गिद्दी, मुरुम, डब्बर या साहित्य देयकाची रुपये ३९७ कोटीचा निधी देण्यात आलेला नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, राज्यातील दुष्काळी भागातील मजूरांना रोजगार हमी योजनेमधून काम मिळणे अशक्य असल्यामुळे त्यांच्या उदरनिर्वाहाचा प्रश्न निर्माण झाला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, रोजगार हमी योजनेची कामे सुरु करून बेरोजगारांना रोजगार मिळवून देण्याबाबत शासनाने कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.जयदत्त क्षीरसागर : (१) हे खरे नाही.

(२) आर्थिक वर्ष २०१७-१८ मध्ये १५६२.९५ कोटी, २०१८-१९ मध्ये १६४७.१७ कोटी, तसेच २०१९-२० या चालू आर्थिक वर्षात १८६.४६ कोटी इतके मजूरीचे प्रदान करण्यात आले आहे. आर्थिक वर्ष २०१७-१८ मध्ये ३,९६,२२५, २०१८-१९ मध्ये २,४९,१२३ तसेच २०१९-२० या चालू आर्थिक वर्षात ९,२५९ (एप्रिल ते १५ मे) या कालावधीत इतकी कामे सुरु आहेत.

(३) अकुशल मजूरी हजेरीपत्रकाला मान्यता प्रदान केल्यानंतर मजुराच्या बँक / पोस्ट खात्यात प्रत्यक्षपणे केंद्र शासनाद्वारेच NeFMS प्रणालीद्वारे अदा केली जाते. सन २०१७-१८ या कालावधीत कुशल निधी (गिद्दी, मुरुम, डब्बर

ई.) साहित्य देयकांची रक्कम अदा करण्यात आलेली आहे. चालू आर्थिक वर्षातील कुशल निधीची रक्कम जिल्हयांकडून आलेल्या मागणीनुसार तपासणीनंतर अदा करण्यात येत आहे.

(४) महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना कामे मजुरांच्या कामाच्या मागणीनुसार केली जातात. कामाची मागणी करूनही मजुरांना विहित मुदतीत काम न मिळाल्यास बेरोजगार भत्ता मागण्याचा हक्क आहे.

(५) प्रचार, माहिती व प्रसिध्दीच्या माध्यमातून महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेच्या कामांची जाहिरात करण्यात येत असते. ग्रामसभेच्या माध्यमातून कामाचा ग्रामपंचायत निहाय आराखडा तयार करण्यात येतो. मजुरांच्या काम मागणीनुसार आवश्यक प्रमाणात कामे सुरु करण्यात येतात व गावनिहाय कामाचा शेल्व ग्रामपंचायत स्तरावरच ठेवला जातो.

यवतमाळ व चंद्रपूर जिल्हयात इंदिरा आवास योजनेचे अनुदान लाभार्थ्यांना मिळण्याबाबत

(५०) * ४७३६९ श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.रामहरी रुपनवर, डॉ.वजाहत मिर्झा :

सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) यवतमाळ व चंद्रपूर या आदिवासी बहुल जिल्हयात आर्थिक दुर्बल घटकातील नागरिकांना, इंदिरा आवास योजनेतर्गत घरे बांधून देण्याची योजना असून लाभार्थ्यांनी उसनवारी करून स्वतःचा पैसा लावून घरे बांधली परंतु यवतमाळ जिल्यातील ११०० च्या वर घरांना व चंद्रपूर येथील ९८० लाभार्थ्यांना अनुदानाची रक्कम, ऑनलाईनच्या घोळामुळे मिळाले नसल्याची बाब माहे मार्च-एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, पूर्वी इंदिरा आवास योजना आता पंतप्रधान आवास योजना नावाने सुरु केली असून आधी ही योजना ऑफलाईन होती परंतु ती ऑनलाईन करण्यात आल्यामुळे अनेक लाभार्थ्यांचे पैसे मिळाले नसल्याच्या तक्रारी यवतमाळ व चंद्रपूर जिल्हाधिकारी यांना प्राप्त झाल्या आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व तदनुसार संबंधितांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) हे खरे आहे.

(३) ग्रामीण विकास मंत्रालय भारत सरकार यांचेकडून प्राप्त मार्गदर्शक सूचनांनुसार सन २०१६-१७ या वर्षापासून इंदिरा आवास योजनेतर्गतचा शिल्लक निधी राज्यस्तरावरील SNA मध्ये वर्ग करण्यात येऊन online पध्दतीने लाभार्थ्यांच्या अनुदानाची रक्कम वितरीत करण्यात येत आहे. ऑनलाईन निधी वितरीत करताना ऑर्डरशीट नॉट जनरेटेड, डिलिट ऑर्डरशीट, ग्रीन ऑर्डरशीट अशा स्वरूपाच्या तांत्रिक अडचणी उद्भवल्या होत्या.

आवास सॉफ्ट प्रणालीवरील अहवालानुसार इंदिरा आवास योजनेतर्गत यवतमाळ जिल्ह्यात ७६१ लाभार्थ्यांची नोंदणी सिंगलपेज एंट्री लिंक वर करण्यात आली आहे. या सर्व लाभार्थ्यांना PFMS प्रणालीद्वारे अनुदान वितरीत करण्याची कार्यवाही प्रगतीपथावर आहे. तसेच चंद्रपूर जिल्ह्यात ११२८ लाभार्थ्यांची नोंदणी सिंगल पेज एंट्री लिंक वर करण्यात आली आहे. यापैकी ९४ लाभार्थ्यांना निधी वितरीत करण्यात आला असून ५०४ लाभार्थ्यांना PFMS प्रणालीद्वारे अनुदान वितरीत करण्याची कार्यवाही प्रगतीपथावर आहे. उर्वरित ५३० लाभार्थ्यांच्या प्रस्तावातील त्रुटी दूर करण्यासाठी या लाभार्थ्यांचा प्रस्ताव NIC नवी दिल्ली या संस्थेकडे पाठविण्यात आला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यात प्रवासी वाहतुकीच्या बसमधून मालवाहतूकीला
बंदी घालण्याबाबत**

(५१) * ४७१७४ डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे, अॅड.अनिल परब, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय परिवहन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यात प्रवासी वाहतुकीच्या बसेसमधून मालवाहतूकीला राज्याच्या परिवहन मंत्र्यांनी गेल्या महिन्यात बंदी घातलेली असताना खाजगी ट्रॅव्हल्समधून राजरोसपणे मालाची वाहतूक करण्यात येत असल्याचे माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, खाजगी ट्रॅव्हल्समधून कुरियर सर्व्हिसच्या नावाखाली मालवाहतूक सुरु असून टपावरून सामान पाठवले जात असल्याने प्रवाशांच्या जीवाला धोका निर्माण झाला असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाच्या आदेशाची अंमलबजावणी न करणाऱ्या खाजगी ट्रॅव्हल्स मालकांविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.दिवाकर रावते : (१) व (२) खाजगी बसेसमधून माल वाहतूक करण्यास कायद्याने बंदी आहे. अशा प्रकारची वाहतूक केल्याचे आढळून आल्यास परिवहन विभागातर्फे संबंधित वाहनांवर कारवाई करण्यात यावी, असे शासनाने आदेश दिले होते.

(३) परिवहन आयुक्त कार्यालयाने दिनांक २२/०१/२०१९ रोजी राज्यातील सर्व परिवहन कार्यालयांना खाजगी बसेसमधून होणाऱ्या अवैध माल वाहतूकीविरुद्ध कारवाई करण्यासाठी दिनांक २४/०१/२०१९ ते ०७/०२/२०१९ या कालावधीत विशेष तपासणी मोहिम राबवावी म्हणून निर्देश दिले. त्यानुषंगाने २४०९ वाहने तपासण्यात आली, यामध्ये ३८८ वाहने दोषी आढळून आली असून रुपये १६.२१ लक्ष दंड वसूल करण्यात आला व ११ वाहनांची अनुज्ञप्ती निलंबित करण्यात आलेली आहे.

तसेच सन २०१७-१८ ते मे, २०१९ या कालावधीत खाजगी बसेसमधून होणाऱ्या अवैध माल वाहतूकीविरुद्ध केलेल्या कारवाईत २५४५२ वाहनांची तपासणी करण्यात आली, यामध्ये १७२९ वाहने दोषी आढळून आली असून त्यापोटी रुपये ४३.८७ लक्ष दंड वसूल करण्यात आला व १८० वाहनांची अनुज्ञप्ती व १८३ परवाने निलंबित करण्यात आलेले आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**तत्कालिन वैद्यकीय शिक्षण संचालक यांनी सेवाजेष्ठता व
नियम डावलून नियुक्ती आदेश काढल्याबाबत**

(५२) * ४७५०४ श्री.नागोराव गाणार, प्रा.अनिल सोले, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.रामदास आंबटकर, श्री.प्रविण दरेकर : सन्माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सन २०१७ व १८ या वर्षात तत्कालिन वैद्यकीय शिक्षण संचालक डॉ.प्रविण शिणगारे यांनी सेवाजेष्ठता व नियम डावलून अधिपरिचारिकांना पाठ्यनिर्देशिका पदावर नियुक्ती आदेश काढल्या प्रकरणी व शासनास खोटी माहिती दिली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, डॉ.प्रविण शिणगारे यांना शासनाने कारणे दाखवा नोटीस देवून स्पष्टीकरण मागितले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, त्यानुषंगाने तत्कालिन वैद्यकीय शिक्षण संचालक डॉ.प्रविण शिणगारे यांच्यावर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१), (२) व (३) अधिपरिचारिकांना पाठ्यनिर्देशिका पदावर पदोन्नती देण्याची कार्यवाही संचालक (वैद्यकीय शिक्षण) यांच्यास्तरावर करण्यात आली आहे. सदर पदोन्नतीच्या अनुषंगाने प्राप्त तक्रारीवर संचालक (वैद्यकीय शिक्षण) यांच्याकडून दिनांक ६/११/२०१८ च्या पत्रान्वये अहवाल मागविण्यात आला असता त्यांनी त्रोटक स्वरूपाचा अहवाल शासनास सादर केला आहे. यावर दिनांक १३/०२/२०१९ च्या पत्रान्वये वस्तुस्थितीदर्शक अहवाल सादर करण्याबाबत संचालकांना कळविण्यात आले आहे. यावर पुढील चौकशी करण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

मुंबईतील सर जे.जे. रुग्णालयातील व्हेटीलेटर दुरुस्त करण्याबाबत

(५३) * ४६६३७ श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.किरण पावसकर, अॅड.राहुल नार्वेकर, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.विलास पोतनीस, डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे, अॅड.अनिल परब, श्री.रविंद्र फाटक : सन्माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) मुंबईतील सर जे.जे. रुग्णालयात उपलब्ध असलेल्या एकूण ८५ व्हेटीलेटर पैकी १५ व्हेटीलेटर म्हणजेच १८ टक्के व्हेटीलेटर निकामी असल्याचे दिनांक २६/०४/२०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले असून व्हेटीलेटर बंद असल्याने रुग्णांची गैरसोय होत आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, जे.जे. रुग्णालयात व्हेटीलेटर सेवेचा तुटवडा असल्याबाबत चेतन कोठारी यांनी मानवी हक्क आयोगाकडे तक्रार केली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने जे.जे. रुग्णालयातील निकामी व्हेटीलेटर दुरुस्त करण्याबाबत किंवा नवीन व्हेटीलेटर खरेदी करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) हे खरे नाही.

(२) व (३) श्री.चेतन कोठारी यांनी राज्य मानवी हक्क आयोगाकडे तक्रार केली आहे, ही बाब खरी आहे. सदर तक्रारीच्या अनुषंगाने संबंधित रुग्णालय प्रशासनामार्फत राज्य मानवी हक्क आयोगास वस्तुस्थितीदर्शक अहवाल सादर करण्यात आला आहे.

सदर संस्थेसाठी नविन व्हेटीलेटर खरेदी करण्यास प्रशासकीय मान्यता प्रदान करण्यात आलेली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**प्राथमिक व माध्यमिक आश्रमशाळेत शिक्षक-शिक्षकेतर
कर्मचारी अतिरिक्त झाल्याबाबत**

- (५४) * ४६८१० श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप : सन्माननीय विमुक्त जाती,भटक्या जमाती,इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्ग कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) समाजकल्याण विभागाच्यावतीने विमुक्त जाती व भटक्या जमातीसाठी प्राथमिक व माध्यमिक आश्रमशाळा चालविल्या जातात सन २०१७-१८ च्या सेवक संचानुसार जिल्ह्यात २८० शिक्षक-शिक्षकेतर कर्मचारी अतिरिक्त झाले असून त्या शिक्षकांचे समायोजन करण्यावरून समाजकल्याण विभागात गौधळाची स्थिती निर्माण झाली असल्याचे दिनांक १९ एप्रिल, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, मागील महिन्यात समाजकल्याण विभागाने अतिरिक्त शिक्षकांची सेवाजेष्ठता यादी प्रसिध्द केली असून त्या शिक्षकांचे जिल्ह्यांतर्गत समितीने ठरवून दिलेल्या नियमाप्रमाणे समायोजन करावयाचे आहे मात्र ते समायोजन कधी करावयाचे हे निश्चित झालेले नाही त्यामुळे आश्रमशाळेतील या अतिरिक्त शिक्षकांत संभ्रम निर्माण झाला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून आश्रमशाळेतील संभ्रम दूर करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. संजय कुटे : (१) विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागासप्रवर्ग कल्याण विभागाच्या स्वयंसेवी संस्थांमार्फत चालविल्या जाणाऱ्या प्राथमिक व माध्यमिक अनुदानित आश्रमशाळांमधील संच मान्यतेनुसार विद्यार्थी संख्या कमी झाल्यामुळे शिक्षक कर्मचारी अतिरिक्त ठरविले जातात. सद्यःस्थितीत राज्यामध्ये विद्यार्थी संख्या कमी झाल्यामुळे जवळपास अंदाजे ९०० शिक्षक कर्मचारी अतिरिक्त ठरविण्यात आलेले आहेत.

(२), (३) व (४) विभागाच्या शासन निर्णय दिनांक ८/३/२०१८ अन्वये राज्यातील विजाभज प्रवर्गाच्या आश्रमशाळांमधील अतिरिक्त ठरविण्यात आलेल्या कर्मचाऱ्यांचे समायोजन करण्याबाबत धोरण ठरविण्यात आले असून त्यानुसार सद्यःस्थितीत कार्यवाही करण्यात येत असल्याने याबाबत कोणताही संभ्रम नाही.

**आंबोली (जि.सिंधुदुर्ग) पर्यटन स्थळातील पर्यटन विकास महामंडळाने
ग्रीन व्हॅली इनोव्हेटर्स ग्रुप कंपनीची मुदत संपल्याबाबत**

(५५) * ४९०५९ श्री.किरण पावसकर, श्री.हेमंत टकले, श्री.आनंद ठाकूर, श्री.खवाजा बेग, अॅड.राहुल नार्वेकर, श्रीमती विद्या चव्हाण : सन्माननीय पर्यटन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) आंबोली (जि.सिंधुदुर्ग) पर्यटन स्थळातील महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळाने ग्रीन व्हॅली, इनोव्हेटर्स ग्रुप कंपनीसोबत करार केला असून हा करार सन २००९ मध्ये संपला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या हॉटेलचा करार संपून १० वर्षांचा कालावधी होऊन सुध्दा नवीन करार न करता व कोणत्याही पध्दतीची निविदा न काढता व भाडेकरार न करता हे हॉटेल सध्या सुरु आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, इनोव्हेटर्स ग्रुप कंपनीने १० वर्षांपासून पर्यटन महामंडळाला भाडे न देता हॉटेल सुरु ठेवल्यामुळे महामंडळाचे किती आर्थिक नुकसान झाले आहे व सदर कंपनीकडून नुकसान भरपाई म्हणून महामंडळाने किती रक्कमेची मागणी केली आहे ?

श्री.जयकुमार रावल : (१) होय हे खरे आहे. तथापि, २००९ पूर्वीचा २२ निवासी खोल्यांचा भाडेकरार संपुष्टात आल्यानंतर २२ रुम्स + उपहारगृह व नवीन ३२ रुम्स + उपहारगृह या दोन्ही मालमत्तांकरीता २००९ मध्ये एकत्रित नव्याने निविदा प्रक्रिया राबविण्यात आली.

(२) व (३) सन २००९ साली नव्याने निविदा प्रक्रिया राबविण्यात आली. सदर निविदा सूचनेत मे. इनोव्हेटर्स ग्रुप यांचा उच्चतम देकार प्राप्त झाला. त्यानुसार मालमत्ता पुनश्च: अल्पमुदतीने मे.इनोव्हेटर्स ग्रुप यांना देण्यात आली. सद्य:स्थितीत ३२ निवासी खोल्यांचे नुतनीकरणाचे काम सुरु असून २२ निवासी खोल्यामध्ये पर्यटक निवास सुरु आहे. इनोव्हेटर्स ग्रुप कंपनी सदर २२ रुम्सचे भाडे रुपये ४३,२१८/- प्रतिमहा प्रमाणे भरणा करीत आहेत.

परभणी जिल्ह्यातील निम्न दुधना प्रकल्पाच्या कालवा व वितरीकाची कामे दर्जाहिन झाल्याबाबत

(५६) * ४६८७५ श्री.अब्दुल्लाखान दुराणी, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.विक्रम काळे : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) परभणी जिल्ह्यातील निम्न दुधना प्रकल्पाच्या कालवा व वितरीका कामावर कोटयवधी रुपयांचा खर्च होऊन सदरील कामे दर्जाहिन झाल्याबाबतची तक्रार नागरीकांनी जिल्हाधिकारी, परभणी व अधीक्षक, परभणी यांच्याकडे सन २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान लेखी निवेदनाव्दारे केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने सदरील दर्जाहिन कामे करणाऱ्या कंत्राटदार, अधिकारी व गुणनियंत्रण विभाग यांच्याविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) नाही. जिल्हाधिकारी, परभणी व अधीक्षक, परभणी यांचेकडून या विभागास लिखित स्वरूपात तक्रार प्राप्त नाही.

(२) प्रश्न उद्भवत नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

विदर्भात तरंगते सौर ऊर्जा प्रकल्प सुरु करणेबाबत

(५७) * ४८२७२ श्री.हेमंत टकले, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.किरण पावसकर, श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.राहुल नावेंकर, श्री.विक्रम काळे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.रामराव वडकुते, श्री.खवाजा बेग, श्री.अनिल भोसले : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यात विजेची गरज भागविण्यासाठी विदर्भात ४ ठिकाणी तरंगते सौर ऊर्जा प्रकल्प सुरु करण्याची योजना शासनाच्या विचाराधीन आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, हे प्रकल्प कोणकोणत्या ठिकाणी उभारण्यात येणार आहेत,
- (३) असल्यास, या प्रकल्पावर किती खर्च अपेक्षित आहे व प्रकल्पाचे काम केंव्हा सुरु करण्यात येणार आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) होय, स्विस चॅलेंजच्या माध्यमातून विदर्भात ४ ठिकाणी तरंगते सौर ऊर्जा प्रकल्प सुरु करण्याबाबतचा प्रस्ताव शासनास प्राप्त झाला असून, त्याबाबतची कार्यवाही शासनस्तरावर सुरु आहे.

(२) सदर प्रकल्प वर्धा, बेंबळा, खडकपूर्णा व पेणटाकळी या धरणांवरील जलाशयांवर उभारण्यात येणार आहेत.

(३) सदर प्रकल्पांच्या कार्यान्वित करणासाठी अंदाजे रुपये ४.४५ कोटी प्रति मे.वॅ. इतका खर्च अपेक्षित आहे. (एकूण क्षमता ५०० मे.वॅ.) सद्यःस्थितीत सविस्तर प्रकल्प अहवालाची छाननी व निविदा मसुदा तयार करण्याचे काम कार्यकारी संचालक, विदर्भ पाटबंधारे विकास महामंडळ यांचे अध्यक्षतेखालील समितीमार्फत प्रगतीत आहे. सार्वजनिक बांधकाम विभाग, शासन राजपत्र दिनांक ०७/०५/२०१८ नुसार प्रस्तावास मुख्य सचिवांच्या अध्यक्षतेखालील महाराष्ट्र पायाभूत सुविधा सक्षम प्राधिकरण (MahalDEA) यांच्या मान्यतेने स्विस चॅलेंज निविदा प्रक्रियेद्वारे प्रकल्पाचे काम हाती घेण्यात येणार आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

चंद्रपूर जिल्ह्यातील ताडोबा अंधारी व्याघ्र प्रकल्पातील संरक्षित
क्षेत्रात वाघिणीचा मृत्यू झाल्याबाबत

(५८) * ४६५३६ श्री.धनंजय मुंडे, श्री.अनिकेत तटकरे, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.खवाजा बेग, श्री.विक्रम काळे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.किरण पावसकर, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.सुधीर तांबे, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.मोहनराव कदम, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.विलास पोतनीस, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार, श्री.रामदास आंबटकर, श्री.सुभाष झांबड, श्री.प्रविण दरेकर, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे : तारांकित प्रश्न क्रमांक ३९०३९ ला दिनांक ६ मार्च, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात विशेषतः नागपूर, चंद्रपूर, वर्धा व गडचिरोली जिल्ह्यात दिनांक १ जानेवारी, २०१७ ते २० ऑक्टोबर, २०१८ या कालावधीत एकूण ३२ वाघांचा मृत्यू झाल्याची घटना त्यापैकी ९ वाघांची शिकार झाल्याचे दिनांक ८ डिसेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, चंद्रपूर जिल्ह्यातील ताडोबा अंधारी व्याघ्र प्रकल्पातील संरक्षित क्षेत्रात शिकार्यांनी लावलेल्या तारेच्या जाळ्यात अडकून दोन वर्षीय वाघिणीचा मृत्यू झाल्याची घटना दिनांक १४ एप्रिल, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आली, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, वाघांच्या संरक्षणासाठी विशेष व्याघ्र संरक्षण दल आणि ताडोबाची स्वतंत्र सुरक्षा यंत्रणा कार्यरत असतानाही संरक्षित क्षेत्रात शिकार झाली, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, या घटनेची चौकशी करण्याचे आदेश मा.वने मंत्री यांनी दिले आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, याबाबतची शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, वाघांचे होणारे मृत्यू यांना आळा घालण्यासाठी कोणत्या प्रभावी उपाययोजना केल्या वा करण्यात येत आहेत, तसेच सदर प्रकरणातील संबंधित दोषीवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुधीर मुनगंटीवार : (१) राज्यात नागपूर, चंद्रपूर, वर्धा व गडचिरोली जिल्ह्यांमध्ये दिनांक १ जानेवारी, २०१७ ते दिनांक २० ऑक्टोबर, २०१८ या कालावधीत नैसर्गिकरित्या २०, शेतात लावलेल्या विद्युत प्रवाहामुळे ०५, वाहन अपघातात ०१ व इतर ४ असे एकूण ३० वाघांचा मृत्यू झाल्याचे निदर्शनास आले आहे.

(२) व (३) ताडोबा-अंधारी व्याघ्र प्रकल्पाच्या विशेष व्याघ्र संरक्षण दलाचे दिनांक १२/०४/२०१९ रोजीच्या रात्र गस्तीदरम्यान सापळ्यामध्ये अडकून वाघाचा बछड्याचा मृत्यू झाल्याची घटना निदर्शनास आली आहे.

(४) हे खरे आहे.

(५) दिनांक १२/०४/२०१९ रोजीच्या प्रकरणामध्ये वनगुन्हा नोंदविण्यात आला असून ४ आरोपींना अटक करण्यात आली आहे. सदर घटनेच्या संदर्भात न्यायालयात प्रकरण दाखल करण्याची प्रक्रिया सुरू आहे. तसेच चौकशी दरम्यान १ वनपालास तातडीने निलंबित करण्यात आले असून १ वनरक्षकास कारणेदाखवा नोटीस देण्यात आली आहे.

वाघ व इतर वन्यप्राण्यांचे मृत्यू रोखण्याच्या अनुषांगाने वन विभागामार्फत खालीलप्रमाणे उपाययोजना राबविण्यात येत आहेत :-

- व्याघ्र प्रकल्पात विशेष व्याघ्र संरक्षण दलाची स्थापना करण्यात आली असून त्यांच्यामार्फत रात्रंदिवस गस्त करण्यात येते.
- वन्यप्राण्यांच्या विशेषतः वाघांच्या हालचालींचा मागोवा घेण्याकरीता त्यांचे भ्रमण मार्गांच्या संभावित रस्त्यावर, पानस्थळाजवळ नियमितपणे कॅमेरा ट्रॅप लावण्यात येतात.
- जंगलात आवश्यक त्या ठिकाणी संरक्षण मनोरे उभारलेले आहेत. संरक्षित क्षेत्रात संरक्षण कुट्यांची उभारणी केली आहे.
- प्रकल्प क्षेत्रात आवश्यक त्या ठिकाणी तपासणी नाके असून त्याद्वारे वाहनांची तपासणी करण्यात येते
- वन कर्मचाऱ्यांना पिस्तुल/रायफल सारख्या शस्त्रांचा पुरवठा केलेला आहे.
- शिकाऱ्याबाबत गोपनियरीत्या माहिती संकलीत करण्यात येते. खबऱ्याला बक्षिस देण्यासाठी गुप्त सेवा निधीची तरतूद केलेली आहे.

- व्याघ्र प्रकल्प क्षेत्रात वायरलेस यंत्रणा कार्यान्वित आहेत.
- श्वान पथक ठेवण्यात आले असून त्यांच्याद्वारे संशयास्पद ठिकाणी वन्यप्राण्यांचे अवयवांचा अवैध व्यापार, वाहतूक याचा शोध घेण्यात येतो.
- लोकांनी जंगलात जाऊ नये व मानव-वन्यजीव संघर्ष होऊ नये म्हणून उपलब्धतेनुसार गावकऱ्यांना निस्तार दरावर फाटे, बांबू व सरपण उपलब्ध करून देण्यात येते.
- ग्रामस्थांचे वनावरील अवलंबत्व कमी व्हावे व मानव वन्यजीव संघर्षाला आळा बसावा म्हणून वनालगतच्या गावातील कुटूंबांना डॉ. श्यामाप्रसाद मुखर्जी जन वन विकास योजनांतर्गत एलपीजी गॅस पुरवठा करण्यात येत आहे.

राज्याच्या जल आराखड्याबाबत

(५९) * ४८०५० श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.सुधीर तांबे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.मोहनराव कदम, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील महत्वपूर्ण अशा गोदावरी, कृष्णा, तापी, नर्मदा, महानदी आणि पश्चिम वाहिनी नद्या या खोऱ्यांच्या एकात्मिक जल आराखड्यास दिनांक ११ फेब्रुवारी, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास मान्यता देण्यात आली असून त्यात सन २०३० पर्यंतच्या एकूण जलवापराचे नियोजन करण्यात आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त आराखड्याचे स्वरूप काय आहे,

(३) असल्यास, या आराखड्यानुसार राज्यातील ७५ टक्क्यांपेक्षा जास्त खर्च झालेले १५० प्रकल्प पूर्ण होणार आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, त्यासाठी किती खर्च येणे अपेक्षित आहे तसेच उक्त आराखड्याच्या अंमलबजावणीसाठी जबाबदाऱ्या व उद्दीष्टे कशाप्रकारे निश्चित करण्यात आली आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) एकात्मिक राज्य जल आराखड्याचे एकूण तीन भाग असून खंड-१ (Volume-I) मध्ये प्रस्तावना (Preface), कार्यकारी सारांश (Executive Summary), कृती आराखडा (Action Plan) व एकूण २६ प्रकरणे इत्यादींचा समावेश आहे. खंड-२ (Volume-II) मध्ये उपखोरेनिहाय पाणी उपलब्धता/पाणी वापर तक्ता (Sub Basin wise Summary Sheets), ठळक वैशिष्ट्ये (Salient Features), प्रकल्पांची यादी (List of Projects) इत्यादी माहितीचा समावेश असून, खंड-३ (Volume) मध्ये महाराष्ट्राची खोरेनिहाय विविध वैशिष्ट्ये दर्शविणाऱ्या नकाशांचा समावेश करण्यात आला आहे. सदर एकात्मिक राज्य जल आराखडा जलसंपदा विभागाच्या संकेतस्थळावर प्रसिध्द करण्यात आला आहे.

(३) वर्ष २०१२-२०१३ मध्ये ६७० बांधकामाधीन प्रकल्पांपैकी ७५% पेक्षा जास्त खर्च झालेले १५० प्रकल्प होते. सद्यःस्थितीत (सन २०१९-२०) राज्यात ३१३ बांधकामाधीन प्रकल्पांपैकी, ७५% पेक्षा जास्त खर्च झालेले ७३ प्रकल्प आहेत व ते पूर्ण करण्याचे नियोजन आहे.

(४) ७५% पेक्षा जास्त खर्च झालेल्या ७३ प्रकल्पांची संभाव्य उर्वरित किंमत रुपये ४८६२/- कोटी इतकी आहे. एकात्मिक राज्य जल आराखड्याच्या अंमलबजावणीसाठी कृती आराखडा (Action Plan) तयार करण्यात आलेला असून यामध्ये शासनाच्या विविध विभागाद्वारे पुढील पाच वर्षात पूर्ण करावयाची उद्दिष्टे व जबाबदाऱ्या निश्चित करण्यात आल्या आहेत.

घाटी रुग्णालय, औरंगाबाद येथील वैद्यकीय शिक्षकांच्या बदल्यांबाबत

(६०) * ४६९४५ श्री.सतिश चव्हाण, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.हेमंत टकले, श्री.विक्रम काळे, श्री.अब्दुल्लाखान दुराणी : सन्माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) औरंगाबाद येथील शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालय (घाटी) मधील वैद्यकीय शिक्षकांच्या बदल्यांमुळे एम.डी. मेडीसीनच्या ५ जागा रिक्त झाल्या आहेत, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये घाटी रुग्णालयातून जळगांव येथे १२ वैद्यकीय शिक्षकांच्या बदल्या केल्या असून माहे मार्च, २०१९ मध्ये आणखी एका वैद्यकीय अधिकाऱ्याची बदली जळगांव येथे करून मराठवाड्यावर अन्याय केला, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने घाटी रुग्णालयातील वैद्यकीय शिक्षकांच्या रिक्त जागा भरण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) हे खरे नाही.

- (२) नवनिर्मित शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय, जळगाव येथील रिक्त पदे भरण्याच्या अनुषंगाने शासन आदेश दिनांक १४/०८/२०१८ अन्वये प्राध्यापक, सहयोगी प्राध्यापक व सहायक प्राध्यापक या संवर्गातील अध्यापकांच्या बदल्या करण्यात आल्या आहेत. त्यामध्ये औरंगाबाद येथील ०७ अध्यापकांचा समावेश आहे.
- (३) व (४) शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय, औरंगाबाद व रुग्णालय येथील पदव्युत्तर अभ्यासक्रमासंदर्भात रिक्त पदे भरण्याच्या अनुषंगाने संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, मुंबई यांच्यास्तरावरून ०५ अध्यापकांची पदस्थापना करण्यात आली आहे.

**विजयदुर्ग (जि.सिंधुदुर्ग) येथील महाराष्ट्र पर्यटन विकास
महामंडळाचे संकुल गेले वर्षभर बंद असल्याबाबत**

- (६१) * ४९०१२ श्री.रविंद्र फाटक, अॅड.अनिल परब, श्री.विलास पोतनीस :
सन्माननीय पर्यटन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) पर्यटन हंगामात येणाऱ्या पर्यटकांच्या पसंतीचे आणि निसर्गाच्या कुशित वसलेले विजयदुर्ग (जि.सिंधुदुर्ग) येथील महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळाचे संकुल गेले वर्षभर बंद अवस्थेत आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळाचे संकुल बंद असल्यामुळे विजयदुर्ग येथे येत असलेल्या पर्यटकांमधून नाराजी व्यक्त होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त पर्यटन संकुल बंद रहाण्याची कारणे काय आहेत व ते पुन्हा सुरु करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, तसेच याबाबतची सद्यःस्थिती काय आहे ?

श्री.जयकुमार रावल : (१) होय.

(२) व (३) भाडेपट्टेधारक मे.इनोव्हेटर्स ग्रुप यांनी तांत्रिक अडचण तसेच आर्थिक नुकसान होत असल्यामुळे पर्यटक निवास चालविणे शक्य होत नसल्याने ते परत करणेबाबत दिनांक २१/०८/२०१७ रोजीच्या पत्रान्वये महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळास विनंती केली.

त्यानुसार भाडेपट्टेधारक यांचेकडून महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळास देय असलेली रक्कम रुपये १,०३,०९२/- सुरक्षा अनामत रक्कमेतून वळती करून घेवून ताबा महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळाकडे घेण्याची कार्यवाही सुरु आहे. तसेच पुनश्च: सदर मालमत्ता भाडेपट्ट्यावर देण्याकरीता निविदा प्रक्रियेची कार्यवाही प्रगतीपथावर आहे.

उरण (जि.रायगड) येथे अनधिकृत पॅथॉलॉजी लॅब सुरु असल्याबाबत

(६२) * ४८५१२ अॅड.निरंजन डावखरे : सन्माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) उरण (जि.रायगड) येथे अनधिकृत पॅथॉलॉजी लॅब सुरु असल्याचे माहे मे, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले असून अनेकांकडे प्रयोगशाळा चालविण्यासाठी आवश्यक शैक्षणिक पात्रता नसल्याने रुग्णांच्या आरोग्याशी खेळ सुरु असल्याच्या तक्रारी प्राप्त झाल्या आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, डॉक्टरांकडून ठराविक प्रयोगशाळांतून चाचणी केली जात असल्याचे निदर्शनास आल्यावर कारवाईची मागणी करण्यात आली आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून अनधिकृत पॅथॉलॉजीवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
 (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

- श्री.गिरीश महाजन :** (१) उरण येथे अनधिकृत पॅथॉलॉजी लॅब सुरु असल्याचे निदर्शनास आले नाही. तसेच अनेकांकडे प्रयोगशाळा चालविण्यासाठी आवश्यक ती पात्रता नसल्याच्या तक्रारी प्राप्त झाल्याचे आढळून आले नाही.
 (२) अशा प्रकारची मागणी करण्यात आल्याचे आढळून आले नाही.
 (३) प्रश्न उद्भवत नाही.
 (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मुंबई, नवी मुंबई, पनवेल महानगरपालिकांच्या कार्यक्षेत्रात
 पॅथॉलॉजी लॅब अवैधरित्या सुरु असल्याबाबत**

- (६३) * ४८६६८ श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.प्रविण दरेकर, श्रीमती स्मिता वाघ, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.धनंजय मुंडे : सन्माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
 (१) मान्यताप्राप्त पदवी नसलेल्या व्यक्तींकडून मुंबईतील ७०० ठिकाणी तसेच नवी मुंबई, पनवेल महानगरपालिकांच्या कार्यक्षेत्रात अनेक बेकायदा पॅथॉलॉजी लॅब अवैधरित्या सुरु असल्याचे माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
 (२) असल्यास, पॅथॉलॉजी लॅबमध्ये पॅथॉलॉजिस्ट नसल्यामुळे अनेकदा रुग्णांना वैद्यकीय चाचण्यांचे चुकीचे अहवाल सादर केले जात असल्याने महाराष्ट्र असोसिएशन ऑफ प्रॅक्टीसींग पॅथॉलॉजिस्ट या संघटनेने बेकायदा लॅबोरेटरी चालकांच्या विरोधात लेखी तक्रारी केलेल्या आहेत, हे ही खरे आहे काय,
 (३) असल्यास, महाराष्ट्र वैद्यकीय व्यवसाय अधिनियम १९६१ चे कलम ३३ व इतर कायद्यानुसार त्यांचेवर गुन्हे दाखल करण्याविषयी शासनाकडून कोणतीही कार्यवाही करण्यात आलेली नाही, हे ही खरे आहे काय,

- (४) असल्यास, अशी बेकायदा पॅथॉलॉजीस्ट नमुन्यांची तपासणी करून रुग्णांना रिपोर्ट दिल्याची उदाहरणेही पनवेल, नवी मुंबई महानगरपालिका क्षेत्रात निदर्शनास आली आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (५) असल्यास, याबाबत केल्या गेलेल्या तक्रारीनंतर मुंबई महानगरपालिकेच्या संबंधित विभागाने सर्व्हे करण्याचा आदेश दोन वर्षांपूर्वी देऊनही त्याकडे दुर्लक्ष करण्यात येत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (६) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून संबंधित दोषी व्यक्तींवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) व (२) बृहन्मुंबई महानगरपालिका क्षेत्रात बेकायदेशीर पॅथॉलॉजी लॅब सुरु असल्याची तक्रार बृहन्मुंबई महानगरपालिकेस महाराष्ट्र असोसिएशन ऑफ प्रॅक्टीसींग पॅथॉलॉजीस्ट अँड मायक्रोबायोलॉजिस्ट यांच्याकडून प्राप्त झाली आहे. सदर पत्रात पॅथॉलॉजी लॅबमध्ये पॅथॉलॉजीस्ट नसल्यामुळे अनेकदा रुग्णांना वैद्यकीय चाचण्यांचे चुकीचे अहवाल सादर केले जात असल्याचे नमुद केले आहे.

(३) सदर तक्रारीवर कार्यवाही करण्याच्या सूचना महाराष्ट्र वैद्यकीय परिषदेला देण्यात आल्या आहेत.

(४) नाही.

(५) राज्यातील पॅथॉलॉजी लॅब संदर्भाची माहिती पाठविण्याच्या सूचना सर्व जिल्हाधिकारी आणि सर्व महानगरपालिका आयुक्त यांना दिनांक १६/०९/२०१७ च्या पत्रान्वये देण्यात आल्या आहेत. यानुसार माहिती पाठविण्याबाबत मुंबई महानगरपालिकेकडे पाठपुरावा करण्यात येत आहे.

(६) याबाबत कार्यवाही करण्याच्या सूचना महाराष्ट्र वैद्यकीय परिषदेला देण्यात आल्या आहेत.

**खातेरा (ता.झरी-जामडी, जि.यवतमाळ) येथील ग्रामस्थांना
शासकीय योजनांचा लाभ मिळत नसल्याबाबत**

(६४) * ४६७५३ श्री.खवाजा बेग, श्री.हेमंत टकले, अॅड.राहुल नार्वेकर, श्री.आनंद ठाकूर : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) मौजा खातेरा (ता.झरी-जामडी, जि.यवतमाळ) येथील ग्रामस्थांना शासकीय योजनांचा लाभ मिळत नसल्याने ते अनेक योजनांपासून वंचित असल्याबाबतचे निवेदन माहे जानेवारी, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान जिल्हा प्रशासनास देण्यात आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने मौजा खातेरा येथील ग्रामस्थांना शासकीय योजनांचा लाभ मिळण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) जिल्हा परिषद, यवतमाळ यांच्याकडून प्राप्त अहवालानुसार त्यांनी सदर निविदेनाचा शोध घेतला असता सदर निवेदन आढळून आले नसल्याचे कळविले आहे.

- (२) मौजा खातेरा गावास वैयक्तिक लाभार्थ्यांच्या योजनेमध्ये रुपये ८८.६३ लक्ष व २५१५ योजनेमधून रुपये ६.०० लक्ष इतका निधी वितरीत केला आहे.
- (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

गोसीखुर्द प्रकल्पाची कामे पूर्ण करण्याबाबत

(६५) * ४७०४७ श्री.रामदास आंबटकर, प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यात पूर्व विदर्भातील मोठा प्रकल्प म्हणून गोसीखुर्द या प्रकल्पाला ३१ वर्षे पूर्ण होवूनही या प्रकल्पाचे डाव्या कालव्याचे काम व शाखा कालव्याचे काम ५० टक्के झाले असल्यामुळे सदर प्रकल्पाच्या पाण्याचा उपयोग

शेतकऱ्यांना मिळत नसल्यामुळे शेतकरी पाण्यापासून वंचित असल्याचे दिनांक २२ एप्रिल, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
 (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने सदर प्रकल्पाची अपूर्ण असलेली पाटाची कामे पूर्ण करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, त्यास किती कालावधी अपेक्षित आहे,
 (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) खरे आहे. गोसीखुर्द डावा कालव्यांतर्गत मुख्य कालवा (किमी २२.९३) चे काम पूर्ण झालेले असून अस्तरीकरणाचे कामात भेगा आढळल्यामुळे सदोष अस्तरीकरणाचे पुनर्बांधणीचे काम कंत्राटदाराचे खर्चाने सुरु आहे. किमी १ ते १० मधील अस्तरीकरणाचे काम Critical patch वगळता जवळपास पूर्ण झालेले आहे व किमी ११ ते २२.९३ मधील अस्तरीकरणाचे काम जवळपास ६०% काम पूर्ण झालेले आहे. अशाप्रकारे अस्तरीकरण पंनर्बांधणीचे एकूण जवळपास ७०% काम पूर्ण झालेले असून संपूर्ण कामे जून, २०२० पर्यंत पूर्ण करणे नियोजित आहे. शाखा कालवा क्र. १,२, व ३ ची कामे पूर्ण झालेली आहेत. गोसीखुर्द डावा कालव्यांतर्गत एकूण ३१५७७ हे. सिंचन क्षमतेपैकी जून, २०१८ पर्यंत १३६९७ हे. सिंचन क्षमता निर्मित झालेली असून यावर्षी एप्रिल, २०१९ अखेर १२०० हे. अशी एकूण १४८९७ हे. सिंचन क्षमता निर्मित झालेली आहे. डावा कालव्यावरून वर्ष २०१८ मधील खरीप हंगामात शेतकऱ्यांना ९३०० हे. प्रवाही सिंचनाने तसेच २९०० हे. पंपाव्दारे असे एकूण १२२०० हे. सिंचन करण्यात आलेले आहे.

(२) गोसीखुर्द डावा कालव्यांतर्गत वितरीकेची कामे ७०% व लघु कालव्यांची कामे ५०% पूर्ण झालेली आहेत. डिसेंबर, २०२१ पर्यंत १००% कामे पूर्ण करून संपूर्ण सिंचन क्षमता निर्मित करण्याचे प्रस्तावित आहे.

(३) भुसंपादनाकरीता येणाऱ्या विविध अडचणी जसे की, कास्तकारा मधील आपसी वाद, फेरफार, वर्ग-२ ची जमीन, ७/१२ वर मोठ्या प्रमाणात असलेली खातेदारांची नावे, शेतकरी दर ठरविणे करीता करावयाच्या कार्यवाहीस लागणारा वेळ, तसेच काही कास्तकारांचा दरांना असणारा विरोध इ. बांधकाम साहित्य खदानीतून उपलब्ध होण्याचेदृष्टीने पर्यावरण मान्यता मिळण्याकरीता होणारा विलंब तसेच भंडारा जिल्ह्यामध्ये सन २०१८-१९ च्या बांधकाम

हंगामामध्ये रेतीघाटाचे लिलावच करण्यास मा.उच्च न्यायालय, मुंबई (नागपूर खंडपीठ) मार्फत स्थगिती देण्यात आली होती. त्यामुळे बांधकामांसाठी पुरेशा प्रमाणात रेती उपलब्ध होऊ शकली नाही. या सर्व कारणांमुळे गोसीखुर्द डावा कालव्याचे काम अपेक्षित गतीने पूर्ण होऊ शकले नाही.

बाळापूर (जि.अकोला) पंचायत समितीमधील रिक्त पदे भरण्याबाबत

(६६) * ४७२४० श्री.गोपिकिशन बाजोरीया : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) बाळापूर (जि.अकोला) पंचायत समितीमध्ये गेल्या सहा महिन्यांपासून गटविकास अधिकारी वर्ग-२ तसेच विस्तार अधिकारी (पंचायत), बांधकाम विभागातील अभियंता यांची पदे रिक्त असल्याचे माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त पदे रिक्त असल्यामुळे विकासाची कामे बंद असून लाभार्थी व शेतकरी यांना अनुदानासाठी कार्यालयात ये-जा करावे लागत आहे तसेच अनेक अनुदान योजना अधिकाऱ्यांविना प्रलंबित आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदरहू पदे रिक्त राहण्यामागची कारणे काय आहेत,

(४) असल्यास, सदर पदे भरण्याबाबत शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) श्री.एम.एस. वासनिक, उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी (पा.पु.व स्व.) जि.प. बीड यांची दिनांक ३१ मे, २०१९ च्या आदेशान्वये बदलीने पदस्थापना गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती, बाळापूर, जिल्हा अकोला येथे करण्यात आलेली आहे. तसेच, उर्वरित पदांचा अतिरिक्त कार्यभार इतर अधिकारी व कर्मचारी यांच्याकडे सोपविण्यात आलेला आहे.

(२) हे खरे नाही.

- (३) अधिकारी/कर्मचारी सेवानिवृत्त झाल्याने व बदली झाल्याने.
- (४) गट विकास अधिकाऱ्यांचे पद शासनाच्या दिनांक ३१/०५/२०१९ च्या आदेशान्वये भरण्यात आलेले आहे. तसेच, सहा.गट विकास अधिकारी, वर्ग-२ चे पद पदोन्नतीने/सरळसेवेने भरण्याबाबत व वर्ग ३ ची पदे सरळसेवा भरतीद्वारे भरण्याबाबत शासनामार्फत कार्यवाही सुरु आहे.
- (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**हदगांव (जि.नांदेड) तालुक्यातील तामसा ते नाव्हा रस्त्याचे
काम निकृष्ट दर्जाचे असल्याबाबत**

(६७) * ४७२६९ श्री.अमरनाथ राजूरकर : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) हदगांव (जि.नांदेड) तालुक्यातील जिल्हा परिषद बांधकाम उपविभागाकडून तामसा ते नाव्हा रस्त्याच्या डांबरीकरणाचे काम अत्यंत निकृष्ट दर्जाचे असल्याचे दिनांक १४ जानेवारी, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले असून कंत्राटदार व उपअभियंता यांचे संगनमत असल्याने ह्या रस्त्याची दुरुवस्था झाली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने संबंधित कंत्राटदार व अधिकारी यांच्यावर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) हे खरे नाही.

(२) व (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**हिंगोली जिल्ह्यात जलयुक्त शिवारांची कामे
संथगतीने सुरु असल्याबाबत**

(६८) * ४७१०६ श्री.रामराव वडकुते, श्री.विक्रम काळे, श्री.अब्दुल्लाखान दुर्गाणी : दिनांक २९ नोव्हेंबर, २०१८ रोजी सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आलेल्या अतारांकित प्रश्नोत्तरांच्या यादी क्रमांक ६ मधील प्रश्न क्रमांक ४३२५१ ला दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय जलसंधारण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) हिंगोली जिल्ह्यात सन २०१८-१९ या आर्थिक वर्षात जलयुक्त शिवारांची किती व कोणकोणत्या प्रकारची बांधकामे सुरु आहेत,
- (२) असल्यास, या योजनांच्या कामांची प्रगती व सद्यःस्थिती काय आहे तसेच ही कामे अत्यंत संथगतीने सुरु आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, जलयुक्त शिवाराची कामे त्वरीत पूर्ण करण्याबाबत शासनाने चौकशी करून कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा.डॉ. तानाजी सावंत : (१) हिंगोली जिल्ह्यात जलयुक्त शिवार अभियान सन २०१८-१९ मध्ये एकूण २२५० कामे सुरु असून त्यामध्ये सलग समतल चर, खोल सलग समतल चर, माती नाला बांध, ढाळीचे बांध, सिमेंट नाला बांध, गॅबीयन बंधारे, नाला खोलीकरण, रिचार्ज शाफ्ट इ. प्रकारच्या कामांचा समावेश आहे.

- (२) नाही. जलयुक्त शिवार अभियानांतर्गत एकूण मंजूर २४९६ कामांपैकी २२५० (९०%) कामे हाती घेण्यात आली असून २४६ कामे शिल्लक आहेत.
- (३) जलयुक्त शिवार अभियानाची उर्वरित कामे मुदतीत पूर्ण करण्याचे नियोजन आहे.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील ऊसतोड कामगारांच्या मुलांसाठी स्वयंसेवी संस्थांमार्फत
चालवण्यात येत असलेल्या आश्रमशाळांना अनुदान देण्याबाबत

(६९) * ४६७९२ श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.मोहनराव कदम, डॉ.सुधीर तांबे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.हरिसिंग राठोड : सन्माननीय विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्ग कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यातील ऊसतोड कामगारांच्या मुलांसाठी स्वयंसेवी संस्थांमार्फत चालवण्यात येत असलेल्या प्राथमिक व माध्यमिक आश्रमशाळांना पाचव्या व सहाव्या वेतन आयोगाप्रमाणे अनुदान देण्याचा निर्णय मंत्रिमंडळाच्या बैठकीत माहे मार्च, २०१९ च्या पहिल्या आठवड्यात घेण्यात आला, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदरील अनुदान हे प्राथमिक आश्रमशाळांना ८ टक्के व माध्यमिक आश्रमशाळांना १२ टक्के पर्यंत वेतन देण्याबाबत शासन विचाराधीन आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदरील अनुदान कोणत्या कालावधीत देण्यात येणार आहे,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. संजय कुटे : (१), (२), (३), (४) व (५) होय.

मा.मंत्रिमंडळाने घेतलेल्या निर्णयानुसार विजाभज, इमाव व विमाप्र कल्याण विभागाच्या अधिपत्याखालील मान्यता प्राप्त अनुदानित आश्रमशाळा व विद्यानिकेतन यांना ६ व्या वेतन आयोगाच्या वेतनाच्या आधारे ८ टक्के व १२ टक्के आकस्मिक खर्चासाठीचे वेतनेतर अनुदान मंजूर करण्याचा शासन निर्णय दिनांक ०८/०३/२०१९ रोजी निर्गमित करण्यात आला असून सदरचे अनुदान शासन निर्णय निर्गमित झाल्याच्या दिनांकापासून लागू करण्यात आले आहे. यासाठी होणाऱ्या वाढीव खर्चाकरीता वित्त विभागाकडे पुरवणी मागणी सादर करण्यात येत आहे. सदरहू पुरवणी मागणी मंजूर झाल्यानंतर वाढीव अनुदान दिले जाईल.

**रत्नागिरी-सिंधुदुर्ग जिल्ह्यातील ग्रामपंचायत हद्दीतील शेतकऱ्यांना घरे
बांधावयाच्या परवानगीचे अधिकार ग्रामपंचायतीला देण्याबाबत**

(७०) * ४८७६१ अॅड.हुस्नबानू खलिफे : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) रत्नागिरी-सिंधुदुर्ग जिल्ह्यातील ग्रामपंचायत हद्दीतील शेतकऱ्यांना घरे बांधावयाच्या परवानगीचे अधिकार ग्रामपंचायतीला देण्याबाबत शासनाने निर्णय घेतला आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, शासनाने घेतलेल्या निर्णयातील काही त्रुटी दूर करण्याबाबत लोकप्रतिनिधींची एक बैठक मा.ग्रामविकास राज्यमंत्री यांच्याकडे झाली होती, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, या त्रुटी दूर करण्याबाबतचा निर्णय शासन कधी घेणार आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१), (२) व (३) हे खरे आहे.

महाराष्ट्र प्रादेशिक नियोजन व नगररचना अधिनियमातील कलम १८ मधील तरतुदीनुसार प्रादेशिक योजना असलेल्या ग्रामीण भागातील बांधकाम परवानगी ही नगररचना अधिकाऱ्याच्या पुर्वमान्यतेने देण्याचे अधिकार जिल्हाधिकारी किंवा जिल्हाधिकाऱ्याने प्राधिकृत केलेला तहसिलदार दर्जाचा अधिकारी यांना आहेत.

नगरविकास विभागाने दिनांक २८/११/२०१८ रोजीच्या अधिसूचनेनुसार महाराष्ट्र प्रादेशिक नियोजन व नगर रचना अधिनियम, १९६६ चे कलम ४० अन्वये रत्नागिरी-सिंधुदुर्ग प्रादेशिक योजना क्षेत्रातील नियोजन प्राधिकरण नसलेल्या ग्रामपंचायतींना त्यांच्या क्षेत्रासाठी विशेष नियोजन प्राधिकरण म्हणून घोषित करून बांधकाम परवानगीचे अधिकार देण्यात आले आहेत.

सदर अधिसूचनेमध्ये आवश्यक बदल करणेबाबत मा.राज्यमंत्री (ग्रामविकास) यांच्या अध्यक्षतेखाली दिनांक १२/०२/२०१९ रोजी दालन क्र. ४०७, विस्तारीत इमारत, मंत्रालय, मुंबई येथे आयोजित केलेली बैठक पार पडली असून त्याबाबतचे इतिवृत्त लोकसभेची आचारसंहिता संपल्यानंतर दिनांक २७ मे, २०१९ अन्वये निर्गमित करण्यात आले आहे.

त्या अन्वये खालीलप्रमाणे निर्देश दिले आहेत :-

१) सदर अधिसूचना बांधकाम परवानगी ग्रामपंचायत स्तरावर सोपी, सुलभ देण्याच्या अनुषंगाने निर्गमित करण्यात आलेली असल्याने प्रचलित नियम हे शिथिल करण्याबाबत नगरविकास विभागाने तात्काळ कार्यवाही करावी.

२) तसेच विकास शुल्क आकारणीबाबत रत्नागिरी-सिंधुदुर्ग जिल्ह्यातील ग्रामपंचायतींना व जिल्हा परिषदांना आवश्यक माहिती देण्यासाठी या दोन्ही जिल्ह्यातील नगर रचना अधिकारी यांना नगरविकास विभागाने आवश्यक त्या सूचना तातडीने देण्याबाबत निर्देश दिले आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**रायगड जिल्ह्यात एकात्मिक बालविकास योजनेतर्गत
विविध पदे रिक्त असल्याबाबत**

(७१) * ४८२०० श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.धनंजय मुंडे, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.खवाजा बेग, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.किरण पावसकर, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर : सन्माननीय महिला व बालविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) रायगड जिल्ह्यातील एकात्मिक बालविकास सेवा योजनेतर्गत बालविकास प्रकल्प अधिकाऱ्यांची ८ पदे रिक्त आहेत तसेच अंगणवाडी सेविका, मदतनीस आणि मिनी अंगणवाडी सेविकांची ३८६ पदे रिक्त असल्याने योग्य नियोजना अभावी कुपोषणाचे प्रमाण वाढत असल्यामुळे कुपोषण मुक्ती मोहिमेच्या कामास विलंब होत असल्याचे दिनांक १६ मार्च, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय

(२) असल्यास, जिल्ह्यातील जवळपास ६२४ कुपोषित बालकांकरीता डॉ.ए.पी.जे. अब्दुल कलाम अमृत आहार योजनेसह कुपोषण मुक्तीच्या इतर योजना राबवितांना जिल्हा प्रशासन अडचणी येत आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, जिल्हा प्रशासनाने उक्त पदे भरण्याविषयी शासनाकडे वारंवार पाठपुरावा करूनही काहीच कार्यवाही झालेली नाही, हे ही खरे आहे काय,

- (४) असल्यास, रायगड जिल्ह्यातील कुपोषण कमी करण्याबाबत, तसेच रिक्त पदे त्वरीत भरण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) होय, हे अंशतः खरे आहे.

(२) नाही, रायगड जिल्ह्यामध्ये डॉ.ए.पी.जे. अब्दुल कलाम अमृत आहार योजना ही कर्जत-१ व कर्जत-२ या दोन आदिवासी प्रकल्पांमध्ये राबविण्यात येते. सदर योजनेमध्ये कोणत्याही प्रकारचा खंड पडलेला नाही.

(३) याबाबत कार्यवाही सुरु आहे. तसेच पर्यवेक्षिका (अंगणवाडी) यांची रिक्त पदे भरण्याकरीता जिल्हा परिषदेने १० पदांकरीता अर्ज मागविलेले आहेत.

(४) व (५) रायगड जिल्ह्यातील कर्जत-१ व कर्जत-२ हे दोन आदिवासी प्रकल्प आहेत. रिक्त पदे भरण्याच्या अनुषंगाने कार्यवाही सुरु आहे.

मौजे देवडे-अधिष्ठीवाडी (ता.संगमेश्वर, जि.रत्नागिरी) येथील जिल्हा परिषद शाळांमधील एकही शिक्षक मुख्यालयी राहत नसल्याबाबत

(७२) * ४८७८६ श्री.प्रविण दरेकर, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मौजे देवडे-अधिष्ठीवाडी (ता.संगमेश्वर, जि.रत्नागिरी) ग्रामपंचायतीच्या अखत्यारितील चारही जिल्हा परिषद शाळांमधील एकही शिक्षक मुख्यालयी राहत नसल्यासंदर्भात मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, रत्नागिरी यांना कक्ष अधिकारी, ग्रामविकास विभाग, मुंबई यांनी दिनांक १८ जानेवारी, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास कार्यवाही करण्याबाबतचे आदेश दिले आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर आदेशानुसार शासनाने या संदर्भात शहानिशा करून आतापर्यंत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) असल्यास, संबंधित शिक्षकांना ग्रामपंचायतीने खोटे रहिवाशी दाखले दिल्यासंदर्भात उक्त दोषी ग्रामपंचायतीवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे व या प्रकरणाची सद्यःस्थिती काय आहे ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) प्रस्तुत प्रकरणी जिल्हा परिषदेतील संबंधित अधिकाऱ्यांकडून प्रत्यक्ष तपासणी करण्याबाबत दिनांक १८ जानेवारी, २०१९ रोजीच्या पत्रान्वये मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, रत्नागिरी यांना कळविण्यात आले होते.

(२) संबंधित शिक्षक मुख्यालयी राहतात याची शहानिशा करून याबाबतचे ग्रामपंचायतीचे दाखले गटस्तरावर अभिलेख जतन करण्यात आले आहे. त्यानुसार केंद्रप्रमुख व विस्तार अधिकारी यांचेमार्फत चौकशी केली असता सदर शिक्षक मुख्यालयी रहात असल्याचे निदर्शनास आले आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

जळगांव जिल्ह्यात अंगणवाड्याकरीता इमारत उपलब्ध नसल्याबाबत

(७३) * ४८२३९ श्रीमती स्मिता वाघ : सन्माननीय महिला व बालविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) जळगांव जिल्ह्यात इमारत नसल्यामुळे २०६ अंगणवाड्या उघड्यावर तसेच ३८७ अंगणवाड्या भाड्याच्या जागेवर भरत असल्याचे निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, जिल्ह्यातील १६८ मिनी अंगणवाड्यांची निर्मिती देखील निधी अभावी प्रलंबित असल्याचे निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, जिल्ह्यातील अंगणवाड्यांना इमारत बांधून देण्याबाबत तसेच मिनी अंगणवाडी निर्मितीसाठी निधी उपलब्ध करून देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) महिला व बालविकास विभाग जि.प जळगांव अंतर्गत एकूण १९ प्रकल्पात ३४७२ अंगणवाडी केंद्र व १६८ मिनी अंगणवाडी केंद्रे असे एकूण ३६४० अंगणवाडी केंद्रे कार्यरत आहेत त्यापैकी ३०४७ ला स्वतंत्र इमारती आहेत तर ५९३ अंगणवाड्या ह्या प्राथमिक शाळा/ग्रामपंचायत कार्यालय/भाड्याच्या खोलीत/खाजगी जागेत/समाज मंदीर सभागृह / दोन अंगणवाड्या एकत्र असे भरतात.

तथापि, जिल्ह्यात अंगणवाड्या उघड्यावर भरत नाहीत.

(२), (३) व (४) जिल्ह्यात एकूण १६८ मिनी अंगणवाडी कार्यरत आहेत. त्यापैकी १४९ मिनी अंगणवाडी यांना इमारती असून फक्त १९ मिनी अंगणवाडी केंद्रांना इमारती नसल्यामुळे सदर अंगणवाडी ह्या (समाजमंदीर सभागृह, दोन अंगणवाडी एकत्रित, मंदीरात) भरतात. विविध योजनांतर्गत प्राप्त होणाऱ्या निधीमधून जागा उपलब्ध असलेल्या ठिकाणी अंगणवाडी केंद्राचे बांधकाम करण्यात येत आहे.

गव्हाणकुंड, शेकदरी व वरूड (जि.अमरावती) परिक्षेत्रांतर्गातील गावांमध्ये रोप लागवडीच्या कामात गैरव्यवहार झाल्याबाबत

(७४) * ४९०४५ श्री.अरुणभाऊ अडसड : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) गव्हाणकुंड, शेकदरी व वरूड (जि.अमरावती) परिक्षेत्रांतर्गात गावांमध्ये सन २०१८ मध्ये "अ" वर्ग जमिनीवर रोपांची लागवड करण्यासाठी २७,५०० खड्डे खोदले असून सदर खड्ड्यांमध्ये रोपांची लागवड झाली नसल्याने लाखो रुपयांचा गैरव्यवहार झाल्याचे माहे मे, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर प्रकरणी चौकशी करण्याबाबत मुख्य वनसंरक्षक, प्रादेशिक अमरावती यांना लोकप्रतिनिधींनी दिनांक २४ नोव्हेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निवेदन देवून मागणी केली होती, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, चौकशीनुसार सदरहू खड्ड्यांमध्ये रोपे न लावण्याची कारणे काय आहेत,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून दोषी अधिकाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुधीर मुनगंटीवार : (१), (२) व (३) हे खरे नाही.

वरुड वनपरिक्षेत्रातील शेकदरी बिट मध्ये वृक्ष लागवडीसाठी खोदलेल्या खड्ड्यांबाबत उपवनसरंक्षक, अमरावती यांना दूरध्वनीद्वारे गोपनीय तक्रार प्राप्त झाली होती.

त्यानुषंगाने केलेल्या चौकशी अहवालानुसार गव्हाणकुंड, संयुक्त वन व्यवस्थापन समितीच्या दिनांक १६/१२/२०१७ रोजीच्या ठरावात ठरल्याप्रमाणे वरुड वनपरिक्षेत्रांतर्गत शेकदरी नियतक्षेत्रात वरील समितीद्वारे १२ हेक्टर क्षेत्रावर अंदाजे ११००० हजार खड्डे खोदण्यात येवून त्यामध्ये बांबू पी पेरण्यात आले होते.

खड्डे खोदण्याची ही कामे श्रमदानातून करण्यात आली असून या कामासाठी शासकीय निधी खर्च झालेला नाही.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**नागपूर जिल्हा परिषदेंतर्गत धानला येथील शाळेतील
विद्यार्थ्यांना नवोदय प्रवेशाकरीता मुख्याध्यापक व
शिक्षक यांनी वंचित ठेवल्याबाबत**

(७५) * ४७५५१ श्री.गिरीशचंद्र व्यास, प्रा.अनिल सोले, श्री.रामदास आंबटकर, श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नागपूर जिल्हा परिषदेंतर्गत धानला येथील शाळेतील विद्यार्थ्यांना नवोदय प्रवेशाकरीता पूर्व परीक्षा अर्ज करूनही मुख्याध्यापक व शिक्षक यांनी वंचित ठेवल्याने संबंधित दोषींवर निलंबनाची कारवाई करण्याबाबतचा प्रस्ताव जिल्हा परिषद शिक्षण विभागाने सामान्य प्रशासन विभागाकडे सादर केला असल्याचे दिनांक २६ एप्रिल, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) हे खरे आहे.

(२) सदर प्रकरणी गट शिक्षणाधिकारी व शिक्षण विस्तार अधिकारी, पंचायत समिती, मौदा यांचेकडून प्राथमिक चौकशी करण्यात येऊन प्राप्त चौकशी अहवालानुसार दोषी आढळलेल्या दोन शिक्षकांवर निलंबनाची कार्यवाही करण्यात आलेली आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

आत्महत्याग्रस्त शेतकऱ्यांच्या विधवा पत्नींना

रिक्षा परवाने वाटप करण्याबाबत

(७६) * ४६९७८ श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.किरण पावसकर, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.खवाजा बेग, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, अॅड.राहुल नार्वेकर : दिनांक २९ नोव्हेंबर, २०१८ रोजी सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आलेल्या अतारांकित प्रश्नोत्तरांच्या यादी क्रमांक ८ मधील प्रश्न क्रमांक २६५९२ ला दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय परिवहन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) हिंदुहृदयसम्राट शिवसेनाप्रमुख बाळासाहेब ठाकरे निराधार स्वावलंबन योजनेतर्गत आत्महत्याग्रस्त शेतकऱ्यांच्या विधवा पत्नींना रिक्षा परवाना देण्याबाबतचे निर्बंध सन २०१७ मध्ये वा त्यादरम्यान शिथिल करण्यात आले असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्यात गत तीन वर्षात केवळ ३८२ महिलांनाच परवाने वाटप करण्यात आले असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने आत्महत्याग्रस्त शेतकऱ्यांच्या विधवा पत्नींना रिक्षा परवाने वाटप करण्याबाबत कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.दिवाकर रावते : (१) हे खरे नाही.

याबाबतची वस्तुस्थिती अशी आहे की, दिनांक २६/११/१९९७ रोजीच्या अधिसूचना व राज्य परिवहन प्राधिकरणाच्या निर्णयाच्या अनुषंगाने राज्यातील प्रादेशिक परिवहन प्राधिकरणांनी त्यांच्या क्षेत्रामध्ये ऑटोरिक्षाचे नवीन परवाने जारी करण्यावर निर्बंध घातले होते. सदरचे निर्बंध आत्महत्या केलेल्या शेतकऱ्यांच्या विधवा महिलांच्या बाबतीत दिनांक २१/०१/२०१६ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये शिथिल करण्यात आलेले आहेत.

(२) व (३) हिंदुहृदयसम्राट शिवसेनाप्रमुख बाळासाहेब ठाकरे निराधार स्वावलंबन योजनेच्या प्रभावी अंमलबजावणीकरीता खालीलप्रमाणे उपाययोजना करण्यात आलेल्या आहेत.

१. आत्महत्या केलेल्या शेतकऱ्यांच्या विधवा महिलांना ऑटोरिक्षा परवाने देण्याच्या धोरणास स्थानिक वृत्तपत्रात व्यापक प्रसिध्दी देण्याबाबत सर्व परिवहन कार्यालयास दिनांक २०/०२/२०१६ रोजीच्या पत्रान्वये सूचना देण्यात आलेल्या आहेत.
२. सदर महिलांना वित्त पुरवठा करणाऱ्या बँका व तत्सम वित्त संस्थांकडून शंभर टक्के कर्ज पुरवठा करण्याची व्यवस्था करण्यात आली आहे.
३. ऑटोरिक्षा परवाना प्राप्त करताना परवाना धारकाकडे ऑटोरिक्षा लायसन्स व बँजच्या अटीमधून सूट देण्यात आली आहे.
४. रुपये १ लाख सानुग्रह अनुदानापैकी पोस्ट/बँकेच्या मासिक प्राप्ती योजनेमध्ये जमा असलेली रुपये ७०,००० ची ठेव रक्कम कर्जासाठी हमी म्हणून वापरण्याची सूट देण्यात आली आहे.
५. सदर योजनेद्वारे विधवा महिला परवाना धारकांना मदत/मार्गदर्शन करणे, परवाना धारकांच्या बँक खात्यात रकमा जमा होत असल्याबाबत लक्ष ठेवणे तसेच सदर व्यक्तीस/त्रयस्त व्यक्तीस अशा परवाना धारकाने घेतलेल्या ऑटोरिक्षाच्या कर्जाबाबत जामीनदार म्हणून नियुक्त करण्याबाबत सर्व परिवहन कार्यालयांना वरील शासन निर्णयान्वये सूचना देण्यात आलेल्या आहेत.

सदर एकूण ९९० अर्ज केले असून त्यापैकी ८५० लाभार्थ्यांना इरादापत्रे देण्यात आलेले आहेत.

दिनांक १७/०६/२०१७ च्या अधिसूचनेन्वये टॅक्सी/ऑटोरिक्षाच्या परवान्यांवरील निर्बंध उठविण्यात येवून मुक्त परवाना धोरण अवलंबिले असल्याने सदर योजनेस अल्प प्रतिसाद मिळाला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

मौजे बल्याणी व उंभर्णी (ता.कल्याण, जि.ठाणे) येथे वन विभागाच्या जागेवर बांधण्यात आलेली घरे निष्कासित केल्याबाबत

(७७) * ४८९८२ श्री.जयंत पाटील : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मौजे बल्याणी व उंभर्णी (ता.कल्याण, जि.ठाणे) येथील वन विभागाच्या जागेवर अनधिकृतपणे घरे बांधून जमिनीचे बनावट कागदपत्रे तयार करून स्थानिक बिल्डर व डेव्हलपर्सच्या माध्यमातून सामान्य जनतेची लूट होत असून उंभर्णी येथील सर्व्हे नं. २८/अ या ठिकाणी ३ एकर क्षेत्रात शेकडो अनधिकृत चाळींचे बांधकामापैकी ७० ते ८० चाळी दिनांक ७ डिसेंबर २०१८ रोजी वन विभागाने निष्कासित केल्या आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, कल्याण-डोंबिवली महानगरपालिकेमध्ये सदर वन जमिनीवर बांधण्यात आलेल्या घरांच्या नोंदी असून त्यास कल्याण-डोंबिवली महानगरपालिकेकडून नागरी सोयीसुविधा पुरविण्यात येत होत्या, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, वन विभागाच्या सदर जागेवर घरे बांधण्यासाठी स्थानिक बिल्डर्स व डेव्हलपर्स यांच्याकडून कल्याण-डोंबिवली महानगरपालिकेकडून बांधकाम परवानगी घेण्यात आली होती काय तसेच ७० ते ८० चाळी निष्कासित करताना सामान्य जनतेकडून विरोध करण्यात आला असताना वन विभागाकडून तेथील स्थानिक रहिवासी व सामाजिक कार्यकर्त्यांवर गुन्हे दाखल करण्यात आले आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, सदर प्रकरणी खोटी कागदपत्रे सादर करून अनधिकृत घरांची विक्री करणाऱ्या स्थानिक बिल्डर्स व डेव्हलपर्स यांच्यावर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) तसेच, उक्त ७० ते ८० चाळी निष्कासित केल्यामुळे बेघर झालेल्या ४०० ते ५०० कुटुंबांना कोणती मदत करण्यात आली वा येत आहे, नसल्यास विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुधीर मुनगंटीवार : (१) मौजे उंभर्णी (ता.कल्याण, जि.ठाणे) येथील संरक्षित वन सर्व्हे क्रमांक २८/अ मधील २.०० हेक्टर वनक्षेत्रावर ३४२ अतिक्रमकांना महाराष्ट्र महसूल संहिता, १९६६ चे कलम ५३, ५४ अन्वये नोटीसा देऊन दिनांक ७/१२/२०१८ रोजी सदर क्षेत्रावरील अतिक्रमण निष्कासित करण्यात आले आहे.

(२) सदर अतिक्रमकांना कल्याण-डोंबिवली महानगरपालिकेकडून नागरी सोयी सुविधा पुरविण्यात येत होत्या. सदर सोयी-सुविधा खंडीत करण्याबाबत वनक्षेत्रपाल, कल्याण यांनी कल्याण-डोंबिवली महानगरपालिकेस कळविले आहे.

(३) सदर जागेवर घरे बांधण्यासाठी स्थानिक बिल्डर्स व डेव्हलपर्स यांच्याकडून कल्याण-डोंबिवली महानगरपालिकेकडून कोणतीही बांधकाम परवान्याची परवानगी घेण्यात आली नव्हती.

सदर क्षेत्रावर वन विभागाद्वारे अतिक्रमण निष्कासनाची कारवाई करताना त्यास विरोध करणाऱ्या अतिक्रमकांवर गुन्हे वन विभागामार्फत दाखल करण्यात आले आहेत.

(४) खोटी कागदपत्रे सादर करून अनधिकृत घरांची विक्री करणाऱ्या स्थानिक बिल्डर्स व डेव्हलपर्स यांच्याविरुद्ध वनक्षेत्रपाल, कल्याण यांच्यामार्फत टिटवाळा पोलीस स्टेशनमध्ये फिर्याद दाखल केली आहे.

(५) वन जमिनीवरील अतिक्रमण निष्कासित केल्यानंतर सदर अतिक्रमकांचे पुनर्वसन करण्याची तरतूद वन कायद्यामध्ये नाही.

**गडचिरोली जिल्ह्यातील अगरबत्ती प्रकल्प बंद
पडण्याच्या मार्गावर असल्याबाबत**

(७८) * ४७३७१ श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.रामहरी रुपनवर, डॉ.वजाहत मिर्झा :

सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) गडचिरोली जिल्ह्यात मुबलक प्रमाणात उपलब्ध असलेल्या बांबूचा उपयोग करून, स्वयंरोजगार निर्मितीला चालना देण्यासाठी ५ वर्षापूर्वी अगरबत्ती प्रकल्प सुरु करण्यात असून योग्य नियोजना अभावी या प्रकल्पातील ४६ पैकी १९ युनिट बंद पडले असल्याची बाब माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सद्यःस्थितीत केवळ २७ युनिट सुरु असून या बाबतीत योग्य उपाययोजना न केल्यास इतरही युनिट बंद पडण्याची शक्यता आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व सदर प्रकल्प बंद पडू नयेत याकरीता कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुधीर मुनगंटीवार : (१) गडचिरोली जिल्ह्यात उपलब्ध असलेल्या बांबूचा उपयोग करून स्वयंरोजगार निर्मितीला चालना देण्यासाठी सन २०१२ पासून अगरबत्ती प्रकल्प अंतर्गत एकूण ४९ युनिट्स सुरु करण्यात आले. यामध्ये पॅडल ऑपरेटेड मशिन होत्या. कालांतराने विजेवर चालणाऱ्या मशीन लावण्यात आल्या. अतिदुर्गम भागात भारनियमनामुळे सद्यःस्थितीत एकूण २५ युनिट चालू असून, यामध्ये ४५० महिला काम करीत आहेत. याशिवाय याप्रकल्पातील केंद्रामध्ये कापूस वात तयार करण्याचे काम सुरु असून, याद्वारे महिलांना रोजगार उपलब्ध करून देण्यात येत आहे.

(२) व (३) गडचिरोली अग्रबत्ती प्रकल्पाचे प्रशासकीय नियंत्रण शासन निर्णय दिनांक ०८/०२/२०१८ अन्वये महाराष्ट्र बांबू विकास मंडळ, नागपूर यांचेकडे सोपविलेले असून, त्यांच्याकडून गडचिरोली अग्रबत्ती प्रकल्पातील बंद पडलेली केंद्रे सुरु करण्याकरीता सायकल ब्रॅड कंपनीसोबत समन्वय साधून कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

नागपूर येथील सुपर स्पेशालीटी हॉस्पिटलमध्ये तज्ञ डॉक्टर व कर्मचाऱ्यांची पदे रिक्त असल्याबाबत

(७९) * ४७५१८ श्री.नागोराव गाणार, श्री.रामदास आंबटकर, प्रा.अनिल सोले :

सन्माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नागपूर शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालयाशी संलग्नित सुपर स्पेशालीटी हॉस्पिटल मध्ये तज्ञ डॉक्टर व कर्मचाऱ्यांची ५२५ पदे मंजूर असून त्यापैकी १५७ पदे रिक्त असल्याचे दिनांक १९ एप्रिल, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सुपर स्पेशालीटी हॉस्पिटल येथे वर्षाला १.५० लाख गरीब रुग्णांचा उपचार होत असताना तज्ञ डॉक्टरांच्या कमतरतेमुळे रुग्णांची गैरसोय होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर रिक्त पदे भरण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) नागपूर शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालयाशी संलग्नित सुपर स्पेशालीटी हॉस्पिटल येथील वर्ग-१ ते वर्ग-४ मधील मंजूर ४५६ पदांपैकी ३६० पदे भरलेली असून ९६ पदे रिक्त आहेत.

(२) हे खरे नाही.

(३) नागपूर शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालयाशी संलग्नित सुपर स्पेशालीटी हॉस्पिटल येथील वर्ग-१ व वर्ग-२ ची रिक्त पदे निवडमंडळामार्फत व पदोन्नतीने तसेच वर्ग-३ व वर्ग-४ ची पदे संचालनालयाच्या स्तरावर भरण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

ठाणे जिल्ह्यातील शासकीय बालगृहातील रिक्त पदे भरण्याबाबत

(८०) * ४८१९३ श्री.जगन्नाथ शिंदे : सन्माननीय महिला व बालविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) ठाणे जिल्ह्यातील पाच शासकीय बालगृहात अनेक पदे रिक्त असून गत चार वर्षांपासून तीन बालगृहातील अधीक्षकांची पदेच भरली नसल्याने केवळ दोनच अधीक्षक कार्यरत आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच, उल्हासनगर-५ मध्ये शांतीभवन व कुर्ला कॅम्प, उल्हासनगर-४ या बालगृहातील सर्वच पदे रिक्त आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर बालगृहावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी ५६ पदे मंजूर असताना केवळ २४ कर्मचारी कार्यरत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, शासनाने रिक्त पदे भरण्याबाबत कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) हे अंशतः खरे आहे. ठाणे जिल्ह्यातील ५ शासकीय संस्थांपैकी शासकीय मुलींचे निरीक्षण गृह/विशेषगृह, शांतीभवन, कॅम्प-५, उल्हासनगर, ठाणे येथे अधीक्षक कार्यरत असून शासन आदेश दिनांक २२/०४/२०१९ अन्वये ३ संस्थांमध्ये अधीक्षकांची पदे प्रशासकीय बदल्याद्वारे भरण्यात आलेली आहेत.

(२) हे खरे नाही.

(३) व (४) जिल्हा ठाणे येथे ५ शासकीय बालगृहे कार्यरत असून सदर संस्थेतील मंजूर पदसंख्या ७२ आहे. त्यापैकी ४० पदे रिक्त आहेत. शासन आदेश दिनांक २२/०४/२०१९ अन्वये ३ संस्थांमध्ये अधीक्षकांची पदे प्रशासकीय बदल्याद्वारे भरण्यात आलेली आहेत. तसेच गट-क व गट-ड संवर्गातील पदे सरळसेवेने भरण्याबाबत कार्यवाही सुरु आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**साकोरे (ता.आंबेगांव, जि.पुणे) येथे बिबट्याच्या हल्ल्यात
बालिकेचा मृत्यू झाल्याबाबत**

(८१) * ४८२८२ श्री.हेमंत टकले, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.किरण पावसकर, श्री.आनंद ठाकर, अॅड.राहुल नार्वेकर, श्री.विक्रम काळे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.रामराव वडकुते, श्री.खवाजा बेग, श्री.अनिल भोसले : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) साकोरे (ता.आंबेगांव, जि.पुणे) हद्दीतील गाडे वस्ती येथे ५ वर्षांच्या बालिकेवर दिनांक २४ मार्च, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास बिबट्याने हल्ला केला असून त्यात या बालिकेचा मृत्यू झाल्याची घटना घडली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने मृत्यूमुखी पडलेल्या बालिकेच्या कुटूंबियांना कोणती मदत केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुधीर मुनगंटीवार : (१) व (२) साकोरे (गाडेपट्टी) येथे दिनांक २४/०३/२०१९ रोजी सायंकाळी श्रीमती कुसूम कडुसकर व त्यांची नात कु.श्रुती थिटे (वय ५ वर्ष) ही गुरांसाठी गवत कापून आणण्यासाठी गेली असता बिबट्याने बालिकेवर हल्ला केल्याने तिचा मृत्यू झाला आहे.

प्रचलित शासन निर्णयातील तरतूदीनुसार मृत कु.श्रुती हिच्या कायदेशीर वारसास रुपये १५.०० लक्ष अर्थसहाय्य अदा करण्यात आले आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**सारंगखेडा चेतक महोत्सवाचे आयोजने नियमबाह्यरित्या
निविदा प्रक्रिया राबविल्याबाबत**

(८२) * ४८१०१ श्री.धनंजय मुंडे, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.किरण पावसकर : सन्माननीय पर्यटन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सारंगखेडा (जि.नंदुरबार) येथे माहे जानेवारी, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान "सारंगखेडा चेतक महोत्सव" आयोजित करण्यात आला होता, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, महोत्सवाचे आयोजन करणाऱ्या कंत्राटदाराच्या नेमणुकीसाठी निविदा काढण्यापूर्वी शासनाची पूर्वपरवानगी घेणे आवश्यक असताना तशी परवानगी घेण्यात आली नव्हती, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, महोत्सवासाठी केलेल्या खर्चाचे लेखापरीक्षण झाले आहे काय तसेच नियमबाह्यपणे निविदा काढून १० वर्षांचा करार करण्यात आला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने संबंधितांविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.जयकुमार रावल : (१) होय.

(२) अंशतः खरे आहे.

(३) सन २०१७-१८ या आर्थिक वर्षात आयोजित करण्यात आलेल्या सारंगखेडा महोत्सवाच्या खर्चाचे महामंडळाच्या अंतर्गत लेखापरीक्षकांमार्फत लेखापरीक्षण करण्यात आले आहे. तसेच विहित कार्यालयीन पध्दतीचा अवलंब करून ई-निविदा प्रक्रिया राबविण्यात आली आहे.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**विदर्भ, मराठवाड्यासह मागास भागातील अनुशेष दूर करण्यासाठी
नेमलेल्या समितीच्या अहवालातील शिफारशीबाबत**

(८३) * ४८०५२ श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.सुधीर तांबे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.मोहनराव कदम, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे : तारांकित प्रश्न क्रमांक २७६७३ ला दिनांक ९ मार्च, २०१७ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय नियोजन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) विदर्भ, मराठवाड्यासह मागास भागातील अनुशेष दूर करण्यासाठी डॉ.विजय केळकर यांच्या अध्यक्षतेखाली नेमण्यात आलेल्या समितीने राज्याच्या विविध भागात भेटी देऊन तसेच लोकप्रतिनिधी आणि जनतेशी संवाद साधून तयार केलेला अहवाल माहे ऑक्टोबर, २०१३ मध्ये वा त्यादरम्यान शासनास सादर केला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त अहवालातील शिफारशींवर कार्यवाही करण्यात आलेली नसून सदर अहवाल नामंजूर करून विभागस्तरावर नव्याने अनुशेष काढण्यासाठी स्वतंत्र समिती स्थापन करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, डॉ.केळकर समितीच्या अहवालातील शिफारशींचे सर्वसाधारण स्वरूप काय आहे व सदर अहवाल रद्द करून कोणत्या कारणामुळे नव्याने समिती स्थापन करण्याचे प्रस्तावित करण्यात आलेले आहे,

(४) तसेच, यासंदर्भात अंतिम निर्णय घेण्यात आला आहे काय, त्याचे स्वरूप काय आहे व त्यानुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुधीर मुनगंटीवार : (१) समतोल प्रादेशिक विकास उच्चस्तरीय समितीने दिनांक २८ ऑक्टोबर, २०१३ रोजी अहवाल शासनास सादर केला आहे.

(२), (३) व (४) समतोल प्रादेशिक विकास उच्चस्तरीय समितीच्या अहवालामध्ये प्रादेशिक नियतवाटप, सुशासन, आदिवासी क्षेत्राचा विकास, नवीन शेतीपध्दती मधील भूमिका व आव्हाने, औद्योगिकरणाचा प्रसार,

जलसंपत्तीचे निर्माण, आरोग्य व शिक्षण, संपर्क जाळे विस्तृत करणे, अशा विविध प्रकारच्या शिफारशी करण्यात आलेल्या आहेत. समतोल प्रादेशिक विकास उच्चस्तरीय समितीचा अहवाल अस्विकृत करून नव्याने समिती गठीत करण्याचा कोणताही प्रस्ताव विचाराधीन नाही.

समतोल प्रादेशिक विकास उच्चस्तरीय समितीच्या अहवालातील शिफारशी व प्रशासकीय विभागांचे त्यावरील अभिप्राय विचारात घेऊन, शिफारशी स्विकारण्यासंदर्भात दिनांक १७ जानेवारी, २०१५ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये एक मंत्रिमंडळ उप समिती गठीत करण्यात आली आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**कन्नड (जि.औरंगाबाद) तालुक्यातील सिंचन प्रकल्पाचे
पाट दुरुस्त करणेबाबत**

(८४) * ४६९४६ श्री.सतिश चव्हाण, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.हेमंत टकले, श्री.विक्रम काळे, श्री.अब्दुल्लाखान दुर्राणी : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कन्नड (जि.औरंगाबाद) तालुक्यामध्ये पावसाचे पाणी अडवून त्याचा शेती सिंचनासाठी उपयोग करण्याच्यादृष्टीने पाझर तलाव, लघुसिंचन तलाव, लघुबृहत तलाव, मध्यम प्रकल्पाचे बांधकाम करण्यात आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, कन्नड तालुक्यात अंबाडी, वडनेर, वाघदरा, रिट्टी मोहर्डा, कुंजखेडा, चापानेर, सिरसगांव, औराळा मुंगसापूर व निंभोरा असे प्रकल्प असून सदर प्रकल्पाचे पाट बऱ्याच दिवसापासून नादुरुस्त असल्याने उक्त पाटाचे अस्तीत्व नष्ट होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर प्रकल्पाचे पाट दुरुस्त करण्यासाठी शेतकऱ्यांची मागणी असूनही संबंधित विभागाच्या दुर्लक्षामुळे पाट दुरुस्तीचे काम प्रलंबित आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने शेतकऱ्यांना सिंचनाचा लाभ देण्यासाठी पाट दुरुस्ती करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे.
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) होय, कन्नड तालुक्यात सिंचनासाठी एकूण ०४ मध्यम प्रकल्प व १५ लघु प्रकल्प जलसंपदा विभागांतर्गत सिंचनासाठी कार्यान्वित आहेत.

(२) अंशतः खरे आहे.

यातील सर्व प्रकल्प पूर्ण क्षमतेने दरवर्षी भरत नाहीत. दरवर्षी उपलब्ध होणाऱ्या पाणीसाठ्यानुसार सिंचन केले जाते. दरवर्षी सिंचनासाठी पाणी उपलब्ध होत नसल्याने काही प्रमाणात पाट नादुरुस्त होत आहेत.

(३) नाही.

दरवर्षी सिंचनाकरीता उपलब्ध होणाऱ्या पाण्याच्या अनुषंगाने वेळोवेळी पाटांची आवश्यकतेनुसार दुरुस्ती करण्यात आलेली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

एसटी महामंडळाने सुरु केलेली वायफाय सेवा बंद पडल्याबाबत

(८५) * ४८५१९ अॅड.निरंजन डावखरे : सन्माननीय परिवहन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाने १७ हजार बसेसमध्ये वायफाय सेवा सुरु केली होती मात्र अवघ्या २ वर्षांत ही सेवा बंद पडल्याचे माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदर वायफाय सेवा बंद करण्याची कारणे काय आहेत,
- (३) असल्यास, उक्त वायफाय सेवेमुळे महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाचे किती नुकसान झाले आहे ?

श्री.दिवाकर रावते : (१) हे खरे आहे.

(२) राज्य परिवहन महामंडळाच्या बसेसमधून प्रवाशांना वायफाय युक्त स्मार्टफोन मधून हॉटस्पॉटच्या माध्यमातून मोफत मनोरंजनात्मक सुविधा देण्यात आली होती. तथापि, रिलायन्स व जिओसारख्या इतर कंपन्यांनी अत्यल्प दरात इंटरनेट सुविधा उपलब्ध करून दिली. त्यामुळे सदर वायफायद्वारे मिळणाऱ्या जाहिराती कमी झाल्याने महामंडळाची वायफाय सेवा बंद करण्यात आली.

(३) सदर वायफाय सुविधेवर राज्य परिवहन महामंडळाने कोणत्याही प्रकारचा खर्च केला नसल्याने, राज्य परिवहन महामंडळाचे नुकसान झालेले नाही. उलट वायफाय परवान्यापोटी महामंडळास वार्षिक रुपये १.०५ कोटी प्रमाणे मागील दोन वर्षांसाठी रुपये २.१० कोटी अतिरिक्त महसूल प्राप्त झाला आहे.

राज्यातील संगणक परिचालकांना सेवेत कायम करण्याबाबत

(८६) * ४६७५६ श्री.खवाजा बेग, श्री.हेमंत टकले, श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.राहुल नार्वेकर : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४०१९३ ला दिनांक १३ मार्च, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील ग्रामपंचायत, पंचायत समिती व जिल्हा परिषदस्तरावर सुमारे २५ हजार संगणक परिचालक तात्पुरत्या स्वरूपात ७ वर्षांपासून काम करीत आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर संगणक परिचालकांना मानधन वेळेवर मिळत नसून त्यांना सेवेत कायम करण्याच्या मागणीकरीता दिनांक २७ ते ३० नोव्हेंबर, २०१८ या चार दिवसांच्या कालावधीत हजारो संगणक परिचालकांनी आंदोलन केले असता मा.मुख्यमंत्री यांनी पुढील १० दिवसांत बैठक घेऊन निर्णय घेण्यात येईल असे आश्वासन दिनांक ३० नोव्हेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास दिले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, संगणक परिचालकांना आश्वासन देऊनही त्याबाबत कोणताच निर्णय घेण्यात आला नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) हे खरे नाही. सदरहू संगणक परिचालक हे स्वतंत्र उद्योजक या नात्याने काम करीत आहेत.

(२) हे खरे नाही. अशा प्रकारचे आश्वासन विभागास प्राप्त झाल्याचे आढळून येत नाही.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

विदर्भात पाणी टंचाई निर्माण झाल्याबाबत

(८७) * ४७२२२ श्री.रामदास आंबटकर, प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार :

सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) चंद्रपूर जिल्ह्यात मोठे, मध्यम व लघु असे एकूण ९७ मामा तलाव असून सदर तलावाची सिंचन क्षमता २८ ते ३० टक्के तर नागपूर विभागातील ३८४ प्रकल्पांपैकी मोठे १२.४२ टक्के तर मध्यम १८.६२ टक्के पाण्यासाठी उपलब्ध असल्यामुळे विदर्भात दुष्काळाची परिस्थिती निर्माण झाली असल्याचे दिनांक १८ मार्च, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त जिल्ह्यांमधील तलावाची सिंचन क्षमता वाढविण्यासाठी आणि पाणी टंचाईवर मात करण्यासाठी शासनाने कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) होय, चंद्रपूर जिल्ह्यातील प्रकल्पांची निर्मित सिंचन क्षमता ८६८५१ हे. असून उपलब्ध साठ्यानुसार सन २०१७-१८ मध्ये ५७३२० हे. (६५.९९%) प्रत्यक्ष सिंचन झालेले आहे.

चंद्रपूर जिल्ह्यात १ मोठा, ९ मध्यम व ८८ लघु असे एकूण ९८ प्रकल्प आहेत. त्यांचा एकूण उपयुक्त साठा ३२८.५० दलघमी असून दिनांक २१/०३/२०१९ अखेरीस ८४.०४ दलघमी (२५.५९%) पाणी साठा उपलब्ध होता. चंद्रपूर शहरास पाणीपुरवठा होत असलेल्या इरई धरणात ८५% साठा उपलब्ध होता.

नागपूर प्रदेशातील या प्रादेशिक कार्यालयांतर्गत प्रकल्पांवर ८ मोठे (२०.८४%), ३९ मध्यम (२१.१२%) व ३१४ लघु प्रकल्पांतर्गत (१६.८९%) असा एकूण २०.८६% जलसाठा दिनांक २१/०३/२०१९ रोजी उपलब्ध होता.

(२) उक्त प्रकरणी सिंचन क्षमता पुनर्स्थापनेसाठी विशेष दुरुस्ती अंतर्गत प्रकल्प प्रस्तावित करण्यात आले आहे. तसेच मामा तलावातील गाळ काढण्याचे काम सुरु आहे. चंद्रपूर जिल्ह्यातील वर्धा नदीवरील गावाचे पिण्याचे पाण्याकरीता व औद्योगिक वापराकरीता आवश्यकतेनुसार लाल नाला धरण व मार्डा बॅरेज मधून पाणी सोडण्यात आले आहे व सोडण्यात येत आहे.

प्रदेशांतर्गत प्रकल्पांवर ज्या धरणावरून पिण्याचे पाण्याचे आरक्षण आहे. त्या धरणात पिण्याचे पाण्याकरीता आवश्यक साठा राखून ठेवण्यात आलेला आहे. तसेच ज्या धरणावरील उपयुक्त साठा संपलेला आहे किंवा उपलब्ध पाणीसाठा पुरणार नाही, त्या ठिकाणी प्रकल्पाचे मृतसाठ्यातून पाणी सोडण्याबाबत कार्यवाही करण्यात येईल.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

रुद्रापूर (ता.बिलोली, जि.नांदेड) येथील ग्रामसेवक व गृहनिर्माण अभियंता यांनी गैरव्यवहार केल्याबाबत

(८८) * ४७२७१ श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) रुद्रापूर (ता.बिलोली, जि.नांदेड) येथील ग्रामसेवक व गृहनिर्माण अभियंता यांनी घरकुलांची कामे संबंधित लाभधारकांनी केली नसतानाही चूकीचा अहवाल सादर करून संबंधितांना घरकुलाचा निधी नियमबाह्य पध्दतीने वितरीत केला असल्याचे दिनांक १२ एप्रिल, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून गृहनिर्माण अभियंत्यावर कारवाई करण्याबाबत तसेच संबंधित लाभधारकांकडून नियमबाह्य पध्दतीने घेतलेला निधी वसूल करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे : (१) होय.

(२) ग्रामीण गृहनिर्माण अभियंता यांची सेवा समाप्त करण्यात आली आहे. सरपंच, ग्रामीण गृहनिर्माण अभियंता व संबंधित लाभधारक यांच्यावर फौजदारी गुन्हा (FIR ०११५/२०१९) दाखल करण्यात आला आहे. तसेच ग्रामसेवक यांना ही निलंबित करण्यात आले आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

हिंगोली जिल्ह्यातील महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेस निधी देण्याबाबत

(८९) * ४७१०९ श्री.रामराव वडकुते, श्री.विक्रम काळे, श्री.अब्दुल्लाखान
दुराणी : सन्माननीय रोजगार हमी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील
काय :-

(१) हिंगोली जिल्ह्यातील महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेतील कुशल कामाकरीता ४.६७ कोटी रुपये इतक्या निधीची मागणी करूनही निधी दिला जात नसल्यामुळे रोजगार हमी कामावर विपरीत परिणाम होत आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, निधी न देण्याची कारणे काय आहेत,

(३) तसेच, उक्त निधी त्वरीत देण्याबाबत शासनाने कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.जयदत्त क्षीरसागर : (१) व (२) हे खरे नाही, निधीमधून उपलब्धतेनुसार रुपये ८.५८ कोटी कुशल निधीचे वाटप करण्यात आलेले आहे.

(३) शासनस्तरावरून रुपये २७३.३३ कोटीचा निधी नरेगा आयुक्तालयास दिनांक २७/०५/१९ रोजी वितरीत करण्यात आलेला आहे. उपलब्ध निधीमधून लवकरात लवकर जिल्ह्याला निधी वितरीत करण्यात येईल.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**रायगड जिल्ह्यातील अलिबाग-कर्जत एसटी बसमध्ये
सापडलेल्या बॉम्ब प्रकरणाबाबत**

(९०) * ४६७९९ श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.हरिसिंग राठोड : सन्माननीय परिवहन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अलिबाग-कर्जत (जि.रायगड) एसटी बसमध्ये सापडलेल्या बॉम्ब प्रकरणी बस चालकावर अनधिकृत सामानाची वाहतूक केल्याचा आरोप ठेवत महामंडळाने त्यांच्यावर निलंबनाची कारवाई केली असल्याचे दिनांक २ मार्च, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर कारवाईबाबत एसटी चालक व वाहक नाराज आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर बस चालकावरील निलंबन मागे घेण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.दिवाकर रावते : (१) होय.

(२) हे खरे नाही.

सदर चालकाने प्रशासकीय शिस्तीचा भंग करून प्रवाशांच्या जिवीतास व राज्य परिवहन महामंडळाच्या मालमत्तेस धोका निर्माण केला असल्यामुळे शिस्तभंगाची कारवाई करणे आवश्यक आहे.

(३) सदर प्रकरणाची चौकशी पूर्ण झाल्यानंतर चालक श्री.जारंडे यांचे निलंबन महामंडळाच्या दिनांक १९/०४/२०१९ च्या पत्रान्वये मागे घेण्यात आले आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**एडगाव (ता.वैभववाडी, जि.सिंधुदुर्ग) येथील इनामदारवाडीला
संरक्षण भिंत बांधण्याबाबत**

(९१) * ४८७६५ अॅड.हुस्नबानू खलिफे : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४१०३१ ला दिनांक २७ मार्च, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय जलसंधारण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) एडगाव (ता.वैभववाडी, जि.सिंधुदुर्ग) येथील इनामदारवाडीला पावसाळ्यात सुख नदीच्या महापुरापासून होणारा धोका लक्षात घेता कार्यकारी अभियंता, लघुसिंचन विभाग, कुवारबाव (जि.रत्नागिरी) यांनी संरक्षण भिंत बांधण्याचा प्रस्ताव जलसंपदा विभाग, कार्यकारी अभियंता, आम्रपाड, कुडाळ यांच्याकडे पाठविला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, लघुसिंचन (जलसंधारण) विभाग, रत्नागिरी यांनी दिनांक २ मार्च, २०१७ अन्वये पुरसंरक्षक भिंतीचे रुपये ६७.५३ लक्षाचे अंदाजपत्रकास तांत्रिक मान्यता देवून जिल्हाधिकारी, सिंधुदुर्ग यांचेकडे प्रशासकीय मान्यतेसाठी सादर केले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदरहू प्रस्तावास प्रशासकीय मान्यता देण्यात आली आहे काय,

(४) असल्यास, १० टक्के पर्यंतचा खर्च सोसावयास सदर स्थानिक संस्था/जिल्हा परिषदा प्रथमतः भरावयास तयार आहेत काय, तसेच मौजे एडगाव यांना शासन निर्णय दिनांक ७ ऑगस्ट, १९९२ मधील शर्ती मान्य आहेत किंवा कसे याबाबत विचारणा करण्यात आली असून ग्रामपंचायतीने शर्ती मान्य असल्याचे लेखी दिले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा.डॉ. तानाजी सावंत : (१) व (२) होय, हे अंशतः खरे आहे.

एडगाव (इनामदारवाडी) येथील सुखनदीतील संरक्षक भिंत बांधणेच्या कामाच्या अंदाजपत्रकास तांत्रिक मान्यता देऊन सदर अंदाजपत्रक प्रशासकीय मान्यतेसाठी जिल्हाधिकारी, सिंधुदुर्ग यांना रुपये ६५.८० लक्ष किंमतीस जिल्हा जलसंधारण अधिकारी, मृद व जलसंधारण विभाग, रत्नागिरी यांनी सादर केलेले आहे.

(३) सदरहू काम कोणत्या योजनेतर्गत प्रस्तावित केले आहे व सदर कामास निधी उपलब्धता याची स्पष्टता न झाल्याने जिल्हा नियोजन अधिकारी, जिल्हा नियोजन समिती, सिंधुदुर्ग यांनी तांत्रिक मान्यता प्राप्त अंदाजपत्रक या कार्यालयास परत पाठविले व शासन निर्णय दिनांक ०७ ऑगस्ट, १९९२ मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे कार्यवाही करणेबाबत कळविले. त्यानुसार स्थानिक स्वराज्य संस्था प्रथमतः १० टक्के पर्यंतचा खर्च भरावयास तयार आहे किंवा नाही याबाबत सरपंच, ग्रुप ग्रामपंचायत एडगाव-वायंबोशी यांना विचारण्यात आले. दिनांक २९/११/२०१८ रोजी स्थानिक संस्था प्रथमतः १० टक्के पर्यंतचा खर्च स्थानिक संस्था भरावयास तयार असलेबाबतचे सरपंच, ग्रुप ग्रामपंचायत एडगाव-वायंबोशी यांचे पत्र प्राप्त होताच जलसंधारण विभागाच्या अद्ययावत दरसूचीवर आधारित रुपये ६५.८० लक्ष रक्कमेचे अंदाजपत्रक तयार करून त्यास तांत्रिक मान्यता प्रदान करून प्रशासकीय मान्यतेसाठी अध्यक्ष, जिल्हा नियोजन समिती तथा जिल्हाधिकारी, सिंधुदुर्ग यांना जिल्हा जलसंधारण अधिकारी, मृद व जलसंधारण विभाग, रत्नागिरी यांच्या दिनांक १३/०३/२०१९ च्या पत्रान्वये सादर करण्यात आलेले आहे. सदर अंदाजपत्रकास प्रशासकीय मान्यता प्राप्त झालेली नाही. प्रशासकीय मान्यता प्राप्त होताच सदर कामे हाती घेणे शक्य होईल.

(४) होय, हे खरे आहे.

शासन निर्णय दिनांक ७ ऑगस्ट, १९९२ मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे १० टक्के पर्यंतचा खर्च सोसावयास स्थानिक संस्था प्रथमतः भरावयास तयार असल्याबाबत सरपंच, ग्रुप ग्रामपंचायत एडगाव-वायंबोशी यांनी दिनांक २९/११/२०१८ च्या पत्रान्वये कळविले आहे.

(५) सदर कामाच्या अंदाजपत्रकास प्रशासकीय मान्यता अध्यक्ष, जिल्हा नियोजन समिती तथा जिल्हाधिकारी, सिंधुदुर्ग यांच्याकडून प्रशासकीय मान्यता प्राप्त झालेली नाही. सदर अंदाजपत्रकास प्रशासकीय मान्यता प्राप्त होताच सदर कामे हाती घेणे शक्य होईल.

मीरा-भाईदरमध्ये (जि.ठाणे) कांदळवन, पाणथळ व सीआरझेड क्षेत्रात बेसुमार बांधकामे सुरु असल्याबाबत

(९२) * ४८७९१ श्री.प्रविण दरेकर, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.नागोराव गाणार :

सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मीरा-भाईदरमध्ये (जि.ठाणे) कांदळवन, पाणथळ व सीआरझेड क्षेत्रात बांधकामांना मा.उच्च न्यायालयाच्या आदेशानुसार बंदी असताना देखील कांदळवन उपसमितीच्या पाहणीमध्ये कांदळवन, पाणथळ व सीआरझेड क्षेत्रात बेसुमार भराव व बांधकामे सुरु असल्याचे माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले वा त्यानुषंगाने संबंधित दोषींवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुधीर मुनगंटीवार : (१) मीरा-भाईदर येथील कांदळवन व्हासाबाबत सागर तटीय कांदळवन संरक्षक व सनियंत्रण समितीकडे फेब्रुवारी, २०१९ बैठकीमध्ये एकंदर ६ तक्रारी प्राप्त झालेल्या आहेत.

(२) कांदळवन व्हासाबाबत ६ तक्रारीच्या अनुषंगाने एका प्रकरणामध्ये महसूल विभागाने गुन्हा दाखल केला असून पुढील चौकशी करण्यात येत आहे. तसेच इतर १ प्रकरणामध्ये तहसिलदार, ठाणे यांनी चालू बांधकाम थांबविण्याच्या सूचना दिलेल्या आहेत. याशिवाय इतर ४ प्रकरणामध्ये जिल्हाधिकारी, ठाणे यांच्या अधिनस्त उपसमिती गठीत करून स्थळपहाणी केली आहे. प्रकरणी कोणी दोषी आढळल्यास नियमानुसार त्यांच्याविरुद्ध कारवाई करून अहवाल सादर करण्याच्या सूचना कांदळवन सनियंत्रण समितीने दिलेल्या आहेत.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**अमळनेर (जि.जळगांव) तालुक्यातील निम्न तापी प्रकल्पाचे
काम निधी अभावी प्रलंबित असल्याबाबत**

(९३) * ४८३४० श्रीमती स्मिता वाघ : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) अंमळनेर (जि.जळगांव) तालुक्यातील निम्न तापी प्रकल्पाचे काम निधी अभावी प्रलंबित असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकल्पाला निधी उपलब्ध करण्यासाठी केंद्रीय जल आयोगाची मान्यता मिळाल्यानंतरही सदर प्रकल्पाचा केंद्रीय अर्थसहाय्य योजनेत समावेश नसल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदर प्रकल्पाचा केंद्रीय अर्थसहाय्य योजनेत समावेश न करण्याची कारणे काय आहेत,
- (४) तसेच शासनाने निम्न तापी प्रकल्पाला निधी उपलब्ध करून देण्याबात कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीष महाजन : (१) निम्न तापी प्रकल्पाचे काम निधी अभावी प्रलंबित नाही.

(२) व (३) निम्न तापी प्रकल्पास केंद्रीय जल आयोग नवी दिल्ली यांची दिनांक १४/९/२०१८ च्या पत्रान्वये मान्यता प्राप्त झालेली आहे.

तथापि, केंद्र शासनाकडील पंतप्रधान कृषी सिंचाई योजनेमध्ये केवळ वेगवर्धीत सिंचन विकास कार्यक्रमांतर्गत अपूर्ण प्रकल्पांचा समावेश असल्यामुळे सदर प्रकल्पाचा समावेश होऊ शकला नाही.

(४) निम्न तापी प्रकल्पास सन २०१९-२० मध्ये रुपये ३२.५० कोटीची अर्थसंकल्पीय तरतूद केली आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

विधान भवन :
मुंबई.

जितेंद्र भोळे
सचिव (कार्यभार),
महाराष्ट्र विधानपरिषद

मुद्रणपूर्व सर्व प्रक्रिया महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाच्या संगणक यंत्रणेवर करण्यात आली आहे.

मुद्रण: शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई.